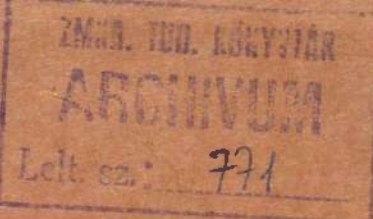

uz 7

44

M. kir. honvéd vezérkar főnöke 5. osztály

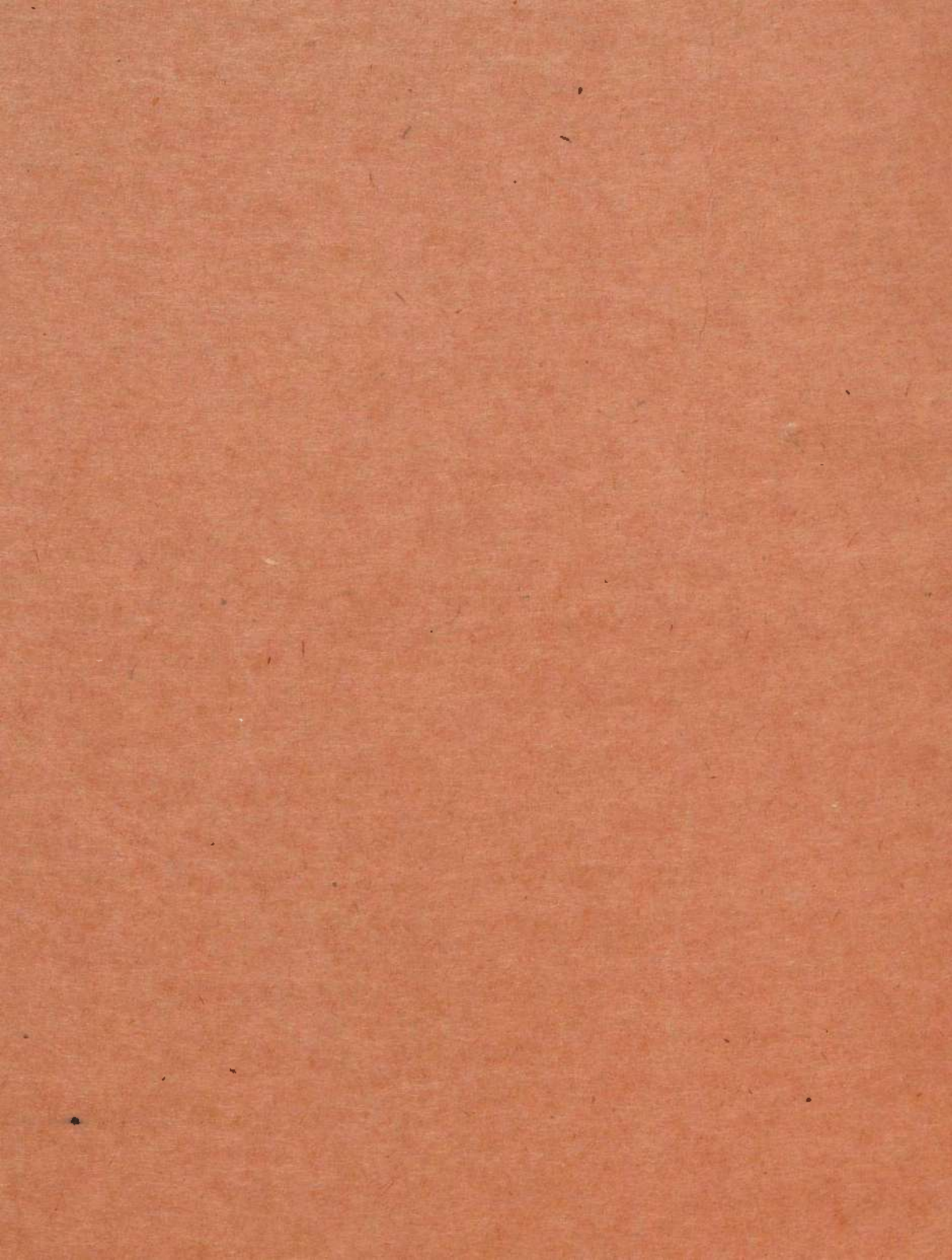
Bizalmasan kezelendő!

57.280. számhoz.

eln. 5. vkf.—1944.

Vegyiharc csapat segédlet

- I. rész: Általános elvek.
- II. rész: A raj.
- III. rész: A szakasz.
- IV. rész: Gépek és fürdőállomások
kezelése.

L. 792

M. kir. honvéd vezérkar főnöke 5. osztály.

Muz F

Bizalmasan kezelendő!

57.280 számhoz.
eln. 5. vkf.—1944.

Vegyiharc csapat segédlet

- I. rész: Általános elvek.
- II. rész: A raj.
- III. rész: A szakasz.
- IV. rész: Gépek és fürdőállomások
kezelése.

2ND. PUB. KÖNYVTÁR
ARCHIVUM
Lelt. sz.: 771

TARTALOMJEGYZÉK.

I. RÉSZ.

Általános elvek.

	Oldal
1. §. A vegyiharc csapatok jelentősége	5
2. §. A vegyiharc csapatok szervezése	6
3. §. Feladatkörök	6
4. §. A vegyiharc csapatok részletfeladatai	7

II. RÉSZ.

A raj.

1. §. A fogatolt (vegyiharc) századok gázfelderítő járőre	13
2. §. A fogatolt század szennyező raja	17
3. §. A nehéz szennyező raj	20
4. §. A fogatolt század gázmentesítő raja	23
5. §. A gépesített század gázmentesítő raja	24
6. §. A fogatolt század kódosító raja	26
7. §. A gépesített század kódosító raja	27
8. §. A páncélos raj	29
9. §. Az időjelző járőr	32
10. §. A gázmentő járőr	33
11. §. Kódsavátöltés	39

III. RÉSZ.

A szakasz.

1. §. A szakasz szervezése	41
2. §. A szakasz zártrendben	41
3. §. A szakasz vezetése harcban	42
4. §. Szétbontakozás	44
5. §. Előnyomulás	47
6. §. A szakasz alkalmazása szakfeladatoknál	49
I. Felderítés	49
II. Gázmentesítés	51
III. Gázzal való szennyezés	54

IV. RÉSZ.

Gépek és fűrdőállomások kezelése.

1. §. A „Drabek“ féle kézi hajtású oxigénáttöltő kezelése	61
2. §. 37 M. 150 lkg. tábori légsűrítő máházása és kezelése	62
3. §. A 38 M. gépkocsizó fűrdőállomás	65
4. §. 39 M. fűrdőállomás	68

Mellékletek.

- I. sz. ábrafűzet: A raj.
- II. sz. ábrafűzet: A szakasz.

I. RÉSZ.

Általános elvek.

1. §. A vegyiharc csapatok jelentősége.

1. *A vegyiharc csapatok hivatása*: a gázszennyezés, közreműködés a gázvédelemben, terep-gázmentesítés; a gázzal elárasztott területeken mentési munkálatok végzése és a ködösítés.

2. A gáz a lövedékhatás kiegészítője vagy bizonyos esetben pótlója. *A gázokat rendszerint a tüzfegyverekkel együtt alkalmazzák, lényegében azonos céllal.*

Jellegzetessége a tűzzel szemben, hogy egyenletesebben fedi be és hosszabb ideig veszélyeztetni a célt, holtterek, fedezékek stb. nem nyújtanak ellene védelmet. Igen érzékeny azonban az időjárás elemeivel szemben.

A gázok a csapat erkölcsi erejét és ellenállóképességét, a gázvédőeszközök kényszerű használata a csapat harckészségét és harcképességét csökkentik.

3. *A mesterséges köd (füst)* az ellenség földi és légi figyelését hosszabb-rövidebb ideig kikapcsolja és harctevékenységét közvetve gátolja. *Elkődösíthetjük* a saját csapatot és az ellenséget a tűzérés, a repülő, a vegyiharc-csapatok, vagy más eszközök felhasználásával.

A saját csapat elkődösítése kikapcsolja az ellenséges figyelést, de megnehezíti a saját tájékozódást, figyelést, összeköttetést és főleg a saját tűzhatás kifejtését. Akkor alkalmazzuk, amikor a saját tűz eredményessége helyett főcélunk az ellenséges tűzhatás gyengítése és szándékunk leplezése.

Az elkődösített csapat magára vonja az ellenség tűzét, tehát a ködösítés a szükségesnél többszörösen nagyobb területre terjedjen ki.

4. A vegyiharc csapatok terepszennyező munkájuk révén a védelem hatásos támogatói.

Az előterepet szennyezve megnehezítik, vagy lehetetlenné teszik az ellenség támadását, vagy kitérésre kényszerítik.

Az előterepen egyes pontok, tereprészek (harcálláspontok, nehéz fegyverek tüzelőállásai előnyomulásra, támadásra, rejtett gyülekezésre alkalmas helyek, stb.) előzetes szennyezése révén az ellenség számára megnehezítik a terep helyes kihasználását, tüzfegyvereinek célszerű állásba hozatalát, a figyelést, és így módon a helyes tűzvezetést.

A terepszennyezés a gyalogság közvetlen és közvetett segédeszköze.

A vegyiharc eszközök közvetlen veszteségeket is okoznak, de hatásuk — a tüzfegyverek azonnali eredményével szemben — inkább később következik be. Hatása a sérülteket még nem súlyos sérülés esetén is arra kényszeríti, hogy a harcteret elhagyják és esetleg hosszabb időn át gyógykezeltségük magukat.

Bár az ellenség a vegyiharc eszközök ellen csak passzívan védekezik, harcképessége ezáltal is csökken.

5. Ha az ellenség támadó csapataink előtt terepszennyezést alkalmazott, akkor a vegyiharc csapatok felderítéssel kikeresik a gázmentes helyeket, és ezeken átvezetik a támadó csapatokat, vagy felderítik azt a szennyezett területet, amely legjobban biztosítja a gyors gázmentesítési lehetőségeket és a támadás akadálytalan folytatását.

6. A gyalogsággal való szoros együttműködés kötelességévé teszi minden vegyiharc csapatbeli tisztnek, hogy a gyalogság harcának alapvető elveit a legteljesebb mértékben ismerje, mert csak ez teszi lehetővé a gyalogság harcával való teljes együttműködést.

A vegyiharc csapatokra csak olyan vegyiharc szakképzést és felszerelést követelő feladatokat bizzunk, amelyeket egyéb alakulatok saját műszaki eszközeikkel el nem végezhetnek.

A vegyiharccsapatoknak a rájuk bízott nehéz feladatot, fáradságot nem kímélve, minden erejük latbavetésével, ellenséges tűzben is el kell végezniök.

Bátorság, testi erőfeszítésekre való alkalmasság, a közösség érdekében végzett munka tudata, nagy szaktudás, pontosság, a felszerelés féltő gonddal való ápolása, kimagasló erkölcsi- és harcérték jellemezzék a vegyiharcost.

2. §. Vegyiharccsapatok szervezése.

7. A vegyiharccsapatok gépesített, vagy fogatolt részeinek csapatteste az *önálló zászlóalj*. A zászlóalj gépesített vagy fogatolt századokra tagozódik. A zászlóaljat nagy teljesítményeinél fogva főként nagyobb hadművelleti célok szolgálatában alkalmazzák.

A század a vegyiharcos családja és otthona.

A század a legmagasabb egység, amelyben minden vegyiharcos ismeri egymást. Felszerelésénél fogva önálló feladatok megoldására is képes.

A *szakasz* a legkisebb egység, amelyet szervezetszerűen még tiszt vezet. Felszerelésénél fogva a rábízott feladatot csak századkötelékben képes megoldani.

A *raj* a legkisebb parancsnok vezette működési egység.

3. §. Feladatkörök.

8. A vegyiharccsapatok feladatkörei :

Általában :

A vegyiharc minden nagyobb mérvű (hadművelleti kihatású) végrehajtása, vagy az ellenség részéről alkalmazott hasonló mérvű támadásnál, saját csapataink mozgási szabadságának biztosítása főként a vegyiharccsapatokra hárul.

Részleteiben :

Felderítés.

1. Gázzal szennyezett terep, utak és akadályok felderítése.
2. Gázmentes utak, területek felderítése.
3. Gázzal szennyezett helységek felderítése.

Gázmentesítés :

1. Gázzal szennyezett területek, utak gázmentesítése, súllyal a főtámadási irányokban.
2. Harcászatilag fontos tereprészek gázmentesítése.
3. Helységek gázmentesítése.

Terepszennyezés :

1. Védelem megerősítése, műszaki zárrakkal, gázzárrakkal és vegyes zárrakkal.
2. Harcászatilag fontos tereprészek (utak, fedett közlekedési vonalak, nehéz tüzgépek, ütegállások számára alkalmas helyek) szennyezése.
3. Nagyobb mérvű rombolások hatásosabbá tétele szennyezéssel.

Mesterséges ködösítés :

1. Saját támadás elősegítése mesterséges köddel.
2. Fontos területek, helységek, hidak megvédése repülő támadás ellen mesterséges köddel.
3. Folyamátkezelések elősegítése mesterséges köddel.
4. Az ellenségtől való elszakadás elősegítése mesterséges köddel.
5. Az ellenség vakítása mesterséges köddel.

9. Egyéb feladatok :

1. Közreműködés város, ipartelep gázvédelmének (felderítés, gázmentesítés).
2. Közreműködés nagyobb mérvű rejtési és álcázási munkálatoknál.
3. Gázmentes óvóhelyek építése, már meglévő fontos építmények gázmentesítése.
4. Vegyi anyag, felszerelés, harceszköz, fegyverzet gyűjtése.

10. A vegyiharccsapatok alkalmazásának elvei.

a) *Támadásban :*

az ellenség figyelőit, nehéz tűzfegyvereit, oldalazó állásait ködgránátjaival vegye tűz alá és vakításuk révén bénítsa meg tűzrendszerüket. Gázgránátjaival árássa el ezeket a célnak megfelelően, hogy állásaik kiürítésére kényszerítse, de legalább annyira, hogy az ellenség a gázálarc felvételére kényszerüljön s ezáltal a harc vezetését megnehezítse.

Egyrészt, a saját csapataink mesterséges ködbeburkolásával tegye lehetővé a készenléti helyzet nyugodt és zavartalan felvételét és a támadás megindítását.

Másrészt, egyidejűleg alkalmazott színlelt ködösítéssel tévessze meg az ellenséget támadásunk valódi iránya és csapataink ereje felől.

Folyamátkelekések alkalmával :

Erőszakos folyamátkelekésnél az átkelési helyek leplező elködösítésével és utána a hadihidak elködösítésével tegye lehetővé saját csapataink veszteségmentes átkelését. A mesterséges ködösítéssel arra törekedjék, hogy az ellenség vezetett és megfigyelt tüze lehetetlenné váljék.

A *felderítők* gyors terepfelderítéssel kutassák ki a gázmentes helyeket és vezessék azon át a támadó csapatokat, vagy derítsék fel azokat a szennyezett helyeket, ahol a gázmentesítés a legkevesebb anyaggal, a legkevesebb veszteséggel és leggyorsabban megoldható.

A szennyezett területen a *gázmentesítő egységek* gyors gázmentesítő munkával tegyék lehetővé a támadó csapatok gyors áthaladását.

A *szennyező egységek* a védtelen oldalak és szárnyak terepszennyezése révén akadályozzák meg az ellenség oldaltámadását és ezáltal biztosítják az oldalak kis erővel való védelmét és így a támadás sikerét.

11. b) *Védelemben :*

Mesterséges köddel késleltessék az ellenség támadását. Tegyék lehetővé ellentámadások veszteségmentes, zavartalan végrehajtását. Saját nehéz fegyverek ködbeburkolásával tegyék lehetetlenné az ezekre irányuló megfigyelt tüzet, továbbá könnyítsék meg tüzelőállás változtatását.

Szennyező egységeikkel hathatósan működjenek közre az előterep megerősítésében, különösen olyan helyeken, ahol az ellenség a saját tűzfegyverek elől rejtve és védve van, vagy rejtve előre vonulhat, előre gyülekezhet.

12. c) *Visszavonulásban :*

Szennyező egységeivel megnehezíti az üldözésre alkalmas tereprészekben, főbb útvonalakon való áthaladást. Úgyesen alkalmazott szennyező egységek csekélyszámú visszahagyott tüzérvél az ellenséget meg is állíthatják, vagy kitérésre kényszeríthetik.

13. A vegyiharc csapatok fegyvereik és anyaguk célszerű kihasználásával minden alkalommal törekedjenek az ellenség meglepésére.

Nagy meleg, zord hideg és egyéb időjárási viszonyok ne bénítsa meg a vegyiharc csapat harctevékenységét.

4. §. A vegyiharc csapatok részletfeladatai.

14. A) *A gázfelderítés célja :*

- a) a gázveszély megállapítása ;
- b) az alkalmazott harc gáz felismerése ;
- c) az alkalmazott harc gáz töménységének megállapítása ;
- d) a harc gáz célszerű hatástalanítási módjának megállapítása.

A gázfelderítés lehet :

alanyi (szubjektív) vagy tárgyi (objektív).

Az *alanyi módszereknél* a harc gáz jelenlétét érzékszerveink által állapíthatjuk meg.

A *tárgyi módszereknél* olyan anyagokat használunk, amelyeken a harc gázok már igen kis töménység esetén is szemmel látható elváltozásokat okoznak és ezáltal kétséget kizárólag kimutatják a használt harc gáz fajtáját, esetleg mennyiségét.

Számunkra az a fontos, hogy rövid idő alatt pontosan megtudjuk, milyen harcáztámadás ért bennünket, mert csak ennek alapján választhatjuk meg védekezésünk módját. A használt módszer tehát akkor megfelelő, ha :

- a) érzékeny (már kis töménységet is jelez)
- b) jellemző (azaz csak egy bizonyos harcázt jelez)
- c) gyors (a veszélyt azonnal jelzi)
- d) egyszerű (az eljárást minden honvéd el tudja sajátítani).

Az *alanyi módszereknél* a látást, szaglást, ingereket vesszük alapul.

Látás útján ismerjük fel a gázveszélyt, ha a harcász színes (klór-zöld) vagy elpárologtatása közben ködpára veszi körül. A gázest és gázpermetet épu gy láthatjuk, mint a ködöt és füstöt. A mustárgáz terepen, utakon, havon, száraz időben jól látható.

A látási módszer gyors és egyszerű, de legtöbbször csak a gázveszélyre figyelmeztet, a harcász anyagát nem állapítja meg. Mivel a harcáztámadást köddel leplezni, szintelen harcáznak színt adni nem nehéz feladat, azért ez a módszer nem jelzi kétséget kizárólag a gázveszélyt.

A legtöbb harcáznak szaga van, ezért a szaglási módszerrel következtethetünk az alkalmazott harcászra. Nagy előnye, egyszerűsége, igen nagy érzékenysége és hogy a tünetek azonnal jelentkeznek. Ez a módszer már nemcsak a gázveszély megállapítására, hanem az alkalmazott harcász felismerésére is alkalmas. A módszer hibája, hogy ingerlő harcászok hozzákeverése megnehezíti a szagok útján való felismerést.

A *kifejtett ingerhatás* alapján az ingerlő harcászokat biztosan felismerhetjük. Ha a hatás jelentkezik, öltünk azonnal gázálcot. A hólyaghuzó harcászoknak is van ingerhatásuk, de ez már olyan nagy töménységet jelent, ami a szervezetre feltétlenül káros.

A fenti módszerek egyszerűségüknel és érzékenységüknel fogva a levegőben eloszló harcászok felismerésére alkalmasak. Hátrányuk, hogy nem mindig jellemzőek, tévedés könnyen előfordul olyan esetben, amikor a harcász szaga a terep szagához hasonlít.

Hólyaghuzó harcászoknál, amelyeknel nemcsak a gázveszély és minőség, hanem a harcász pontos helyének megállapítása is fontos az elhárítás szempontjából, és esetleges tévedésünk súlyos következményekkel járna, tárgyi módszereket kell használnunk.

A *tárgyi kimutatás* a terepen, vegyi uton történik. Ennél alkalmazzuk a szudánport és szudánpapírt. Mindkettő olajra is elváltozik, ezért kétes esetekben a gázálcunk alá benyulva szaglópórával szerzünk bizonyosságot.

15. B) A *gázszennyezés célja*, hogy bizonyos tereprészeket, útszakaszokat az ellenség számára járhatatlanná tegyen, vagy pedig az azon való előnyomulást lassítsa. Ha az ellenség a kellő elővigyázati rendszabályokat nem tartja meg: harcásképtelenné válik.

A szennyezés hatását egyéb műszaki zárral fokozhatjuk, illetve kiegészíthetjük.

A *szennyezés* maga is *műszaki zár*, amely akkor hatásos, ha ki nem kerülhető — vagy csak káros idővesztéssel, — és tűz alatt tartható.

Mivel a szennyezett terület az ellenség előrehaladásának ütemét erősen lassítja, *tűzrendszerünk hatása megsokszorozódik*.

Azzal pedig, hogy tűzünkkel az ellenséget fedezésre kényszerítjük, a terepszennyezés hatását fokozzuk.

Elv az, hogy az ellenség részére harcászatiilag kedvező terepszakaszokat szennyezzük.

A terepszennyezés lehet :

I. Teljes szennyezés.

A terület teljes beszennyezése. Végrehajtás egyszerű. Nagy anyagfogyasztás. (Lásd 1. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

II. Folt szennyezés.

Az egyes foltok saktáblaszerűen egymás mögött vannak elhelyezve. Az egyes foltok az esetenként szükséges szélességi és mélységi távolságban vannak egymástól. Amennyiben egyéb célszerűségi okok mást nem kívánnak, úgy az egyes foltok nagyságát aszerint válasszuk meg, hogy milyen készülékekkel történik a szennyezés, azaz a foltok nagyságát az egyes készülékek ürtartalma is meghatározhatja.

Végrehajtás egyszerű. Gazdaságos anyagfelhasználás. (Lásd 2. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

III. Részleges vagy harcászati szennyezés.

A terep egyes harcászati fontos részeit szennyezzük be. Végrehajtás lassabb. Legkisebb anyagfogyasztás. Legkörültekintőbb vezetést kíván. Legeredményesebb. (Lásd 3. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

16. Az „M. anyag kórtani hatását nagy mértékben befolyásolja az időjárás (szél, nap, eső, hó, stb.), továbbá a talaj minősége (terepfedezet, humusz, agyag, homok). E körülményeket a szennyezés erősségénél (intenzitásánál) minden alkalommal tekintetbe kell venni.

Nagy mértékben befolyásolja a szennyezés erősségét az a körülmény is, hogy mikorra várjuk az ellenség áthatolását a kérdéses területen.

A gázzár hatása nagy melegben, szélben, esőben gyorsabban csökken, mint naptól, széltől védett helyen és hideg, száraz időben.

Általános számítás alapul a szennyezés fokát *hatásnapokban* adjuk meg. Ezen belül a szennyezést végző alakulat parancsnoka a helyi viszonyokat tekintetbe véve adja meg a szennyezés fokát.

Általános támpontul szolgáljon, hogy ugyanazon elemeket véve tekintetbe (időjárás és terepviszonyok) alacsonyabb szennyezési fokot alkalmazunk agyagos összetételű és gyér növényzetű terepen; magasabbat humuszos, homokos és buja növényzetű terepen.

Ezen elveket figyelembe véve a szennyezési fokra nézve számítási alap, hogy 1 *hatásnapra* m²-kint 100 gr-ot számíthatunk.

17. C) A *gázmentesítés célja*, hogy az ellenség által szennyezett és számunkra harcászati fontos terepen a veszély nélküli áthatolást a legrövidebb időn belül lehetővé tegyünk.

A szennyezett területen való áthaladáskor a szennyeződés elkerülésére a következő módok szolgálhatnak.

a) *Mechanikai gázmentesítés*: a terep feladása. Nem nyújt tökéletes biztonságot.

b) *Terepfelületés*: a leghatásosabb, de tűzveszélyes és az ellenség részére feltűnő.

c) *Áthidalás*: lényege, hogy a szennyezett terepet befedjük, hogy hosszabb-rövidebb ideig megakadályozza az „M” anyaggal való érintkezést. Ilyen fedőanyagok: vastag föld-, homok-, kőrözsé-, szalma-, palló-réteg. Ebben az esetben is számolnunk kell a gőzhatással, tehát gyorsan haladjunk át a szennyezett terepen és gázálcunkat vegyük fel.

d) *Átszállítás*: történhetik országos járművön, gépkocsin, stb.-n. Ilyenkor is számoljunk a gőzhatással. Áthaladás után az „M” anyaggal érintkezett felületek gázmentesítéséről haladéktalanul gondoskodjunk.

e) *Vegyi gázmentesítés*: oxidáló anyagok (klórmész, lozantin, stb.) terepen vagy úton való felszórása által történik. A töménységtől függően itt bizonyos időre van szükség, amíg az oxidációs folyamat végbe megy (általában 3 óra). A heves reakció elkerülése végett a klórmész (lozantin) kevernünk kell homokkal vagy földdel.

A gázmentesítés végrehajtása előtt mindig vessünk számot azzal, hogy anyagban, időben és erőben gazdaságos-e?

18. D) A *ködösítés célja*:

a) *Saját részek beburkolása, leplezése*. Ellenség figyelmét és tüzeit még akkor is magára vonja, ha nagy kiterjedésű. Időjárástól nagyban függ. Végrehajtása kis viszonylatban kézi készülékekkel, nagy viszonylatban ködösítő gépkocsikkal történik.

b) *Saját és ellenséges rész között ködfal vonása* az előbbinél kedvezőbb. Végrehajtása ugyanolyan módon és eszközökkel történik, mint az előbbinél. Ezt is erősen befolyásolja az időjárás.

c) *Az ellenség vakítása köddel*. Ez a mi részünkről a legelőnyösebb. Eszközei esetleg az előbb említett eszközök, főleg azonban tűzéri ködlövés és ködvetők. Az időjárástól majdnem független.

A köddel való burkolásnál, leplezésnél elv, hogy az elrejtetni szándékolt célterület (csapat, híd, stb.) többszörös kiterjedését (legalább háromszorosát) kell elködösítenünk. Ellenkező esetben az ellenség bizonytalanságát nem fokozzuk, hanem éppen felhívjuk figyelmét rejtetni szándékolt részeinkre.

A ködösítés sikere függ az időjárástól, tereptől és nagymértékben a végrehajtó csapat ügyességétől és gyorsaságától.

19. E) Mivel az időjárási viszonyok a vegyiharc csapatok csaknem valamennyi harctevékenységre döntő hatással vannak, szükséges ennek állandó és pontos megfigyelése és jelentése.

Ennek a fontos feladatkörnek munkáját az *időjelző járőr* végzi.

20. F) A gázmentőjárőr feladata mentési munkálatok végrehajtása gázzal szennyezett területen, sérülteknek a veszélyeztetett helyről való elszállítása és első segélyben részesítése olyan esetekben, amikor a gázálarca elegendő védelmet nem nyújt.

A mentőjárőr nehéz feladata fokozott testi és szellemi tevékenységet, valamint lelki erőt kíván a beosztottaktól. Ezért nagy körültekintéssel kell végeznünk a mentőjárőr embereinek kiválasztását és szakkiképzését. Erre a célra tapasztalat szerint erős testalkatú, értelmes, erős idegzetű, nyugodt emberek felelnek meg legjobban.

21. G) *Töltő- és áttöltőállomások.*

1. Oxigén,
2. kősav,
3. „M” anyag áttöltésére,
4. valamint a levegő sűrítésére szolgáló készülékek.

A felsorolt munkakörök lényege: műszaki segédmunka. Ezeknek a segédmunkáknak a pontossága azonban nagyban befolyásolja a vegyiharc csapatok sikeres működését. Ebből következik, hogy ezeknek a munkálatoknak gyorsan és megbízhatóan kell folyniuk. Kellő szakismeret és nagy gyakorlat szükséges tehát ezeknél a kiképzési ágazatoknál.

Az egyes részlegekbe való beosztásnál és kiképzésnél (továbbképzésnél) az emberek polgári foglalkozását figyelembe kell vennünk.

22. H) A fürdőállomás („Sz” gázmentesítő állomás.)

Vegyiharc tevékenységek közben szennyeződésnek kitett emberek személyi gázmentesítését: a 38 M gépkocsizó fürdőállomás és a 39 M fogatolt fürdőállomás látja el.

A beosztott emberek oktatása sulykolásszerű legyen. A beosztottakat lehetőleg csak ebben a munkakörben alkalmazzuk.

23. *A vegyiharc csapatoknál szereplő különleges elnevezések.*

Nehéz gázvédő ruházat: Fejvédő kámzsa, kesztyű, zubbony, nadrág és csizma, gázvédő- (külön erre a célra készített gumi-) anyagból.

Könnyű gázvédő ruházat: Fejvédő kámzsa, kesztyű, könyök- és térdvédők, mellvédőkötény és csizma gázvédő- (külön erre a célra készített gumi-) anyagból.

Anyagutánpótlók: Az anyagutánpótlást végző vegyiharcosok. Jelzésük: ⊕

Tartózkodási helyük: a munkálatok kezdetekor rendszerint a kirakó állomáson. Ők végzik az anyagnak a szállítóeszközökről való kirakását és szállítását a felvételezőhelyekre. Feladatuk továbbá a kiürült tartályok átvétele az anyaglerakóhelyeken, ezek gázmentesítése, hogy újratöltéshez való elszállításra alkalmasak legyenek.

Felvételezőhelyek: a vegyiharc csapat parancsnok által az anyag felvételezésére kijelölt helyek. Többnyire szakaszonként települnek, ezek szerint is számozzuk, pl. I., II. stb.

Ha egy szakasz részére több felvételezőhely kijelölése szükséges, akkor ezeket arabs számokkal jelöljük. Pl.: I./1. = az I. szakasz 1. sz. felvételező helye, I./2. = II. szakasz 2. sz. felvételező helye, stb.

Anyaglerakó helyek: a szakasz kiürült tartályainak gyűjtőhelye. Lehetőleg a felvételezőhelyek töszomszédságában települjenek. Amennyiben több anyaglerakóhely települ, számozásuk római számmal történik, pl.: I. sz. anyaglerakóhely (az I. szakasz részére).

Kirakóhely: itt veszi át a vegyiharc csapat a vasúton, vagy egyéb szállítóeszközön megérkezett anyagot.

Berakóhely: a vegyiharc csapatok kiürült tartályainak vagy máshova szállítandó anyagának a szállítóeszközökre való berakására szolgáló hely.

L. s. Á. ⊗ *Légsűrítő állomás:* könnyen feltalálható és megközelíthető hely legyen, ahol a működő vegyiharc egységek számára szükséges légpalackokat töltik fel sűrített levegővel. Amennyiben egy vegyiharc századnak több légsűrítő állomása volna, úgy ezeket megszámozzuk. Pl.: 1. sz. légsűrítő állomás az I. és II. szakasz számára.

„A” *gázmentesítő állomás:* az anyaglerakóhelyekről ide szállítják a kiürült tartályokat, ahol a beosztott személyzet gázmentesíti, hogy újratöltés céljából szállíthatók legyenek. Rendszerint egybeesik a berakóhellyel,

„Sz” gázmentesítő állomás : itt történik a feladatukat végzett vegyiharcosapatok személyi gázmentesítése a fürdőállomások segítségével. Természeténél fogva csak bővizű helyek mellett települhet (forrás, folyvíz, kút, stb.).

Többnyire a segélyhelyek is itt települnek.

Hatásnap : az az időjárási viszonyoktól függő időszak, amely alatt a gáz-zár még hatékony (még jelentős sérülést okoz).

Gázzennyezési fok erősség, intenzitás : a szennyező anyagnak egy m²-re eső, grammokban kifejezett mennyisége.

Gázmentesítési fok : a gázmentesítő anyagnak egy m²-re eső, grammokban kifejezett mennyisége.

Általános elvek a „Hatásnap” és „gázzennyezési fok viszonyára :

A hatásnap és a gázzennyezési fok nagyban függenek az uralkodó időjárási viszonyoktól (levegő- és talajhőfok, felhőzet, szél erőssége, csapadék stb.), továbbá a talajnemtől (humusz, agyag, homok, kavics, szikla stb.) és a terepfedezettől (gyér vagy buja növényzet).

Meleg időben, széljárta terepen ugyanazon hatásnapot nagyobb gázzennyezési fokkal (erősséggel) érhetjük csak el, mint hűvös, szélmentes terepen.

Talajnem szerint a szennyezési fok aránya ugyanazon hatásnap elérése céljából :

Homok	Humusz	Agyag
3	2	1

Terepfedezet szerint :

Buja növényzet	Gyér növényzet
2	1

II. RÉSZ.

A raj.

1. §. A fogatolt (vegyiharc) századok gázfelderítő járőre.

24. Szervezése :

A gázfelderítő járőr ereje : 1 parancsnok és 6 fő. Részletes beosztásuk a következő :
egy Pk.

egy PKh.,

kettő ①-es,

kettő ②-es,

egy ③-as hírvivő.

25. Felszerelés :

Általános katonai felszerelés : puská a vállon karabélyszerűen, kettős tölténytáska, szurony, derékszíj, gázálarca hordtáskával.

Általános gázműszaki felszerelés : könnyű gázvédő ruházat. Bokros, erdős, sűrű növényzettel borított terepen nehéz gázvédő ruházat. Kesztyűk a derékszóra akasztva jobboldalt, fejtűz baloldalt az egyik gombra akasztva, vagy a derékszíj alá fűzve.

Pk-nak : Járőrparancsnoki felszerelés (térkép, óra, iránytű, távcső, jelentéstömb, piros, kék és sárga irón)...

Pkh-nek : Klórmentes hátiláda, ráerősített vasfogóval.

①-eknek : 1—1 gázkimutató készülék (szudánpor, szóróval) 25—25 fehér zászló tokban (derékszóra fűzve !), 25—25 zászlórúd tokban a bal hónalj alatt a jobb vállon karabélyszerűen átvetve, 1—1 fakalapács a derékszóra fűzve.

②-eknek : 1—1 bőrtáska a derékszóra fűzve, benne 25—25 sárga zászló.

③-nak : Egyéni gázműszaki felszerelése nincs (Hírvivő).

26. A raj zártrendje.

Az E-alap. Alap kiképzés c. szabályzat 6. § szerint.

27. A felderítés végrehajtása.

A felderítés részletes végrehajtásakor támpontul a következő irányelveket tartsuk szem előtt :

a) A felderítésre kijelölt terület megközelítése és felderítés megkezdése.

A gázfelderítő járőr a gázfelderítést elrendelő parancs vétele után a leggyorsabban és a leg-
rövidebb úton vonuljon a kijelölt területre.

Ellenség közelében a felderítő járőr parancsnoka a felderítő járőr biztonságáról is gondos-
kodjék (figyelés, közelében lévő harcoló csapatokkal az összeköttetés fenntartása).

Ha a gázfelderítő járőr előtt biztosító részek nincsenek és a szakaszparancsnok nem tudott
közvetlen biztosításról gondoskodni, akkor a járőrparancsnok helyettes és a hírvivő menjen előre
a legközelebbi kilátópontig és ott biztosítsanak.

Ellenség által telepített műszaki záróövezet végrehajtott felderítéskor a felderítőjárőr minden
egyed honvédje, de első sorban a parancsnoka ügyeljen arra, hogy a járőr még fel nem szedett,
illetve nem hatástalanított robbanózárakba ne ütközzék. Ilyen munkánál viselkedjék a járőr a
„Műszaki záróharc utasítás. 4. §-ának határozmányai értelmében.

Ha a felderítést elrendelő parancsban a kijelölt terület csak mint szennyezettségre gyanús
volt megjelölve és a szennyezés határai még teljesen ismeretlenek, akkor a járőr „Gázkészültségi”
helyzetben lévő gázálarccal haladjon mindaddig, amíg a szennyezés innenső határát alanyi mód-

szerrel (szaglás, látás útján) meg nem állapította. Amidőn ilyen módon már megállapította, vagy pedig a parancsból már eleve megtudta a szennyezett terület innenső határát, a *gázriadóra* elrendelt magatartást tanúsítsa és kezdjen hozzá a felderítés végrehajtásához.

A felderítésnek ezt a részét már a nála lévő felderítő eszközökkel végezze.

A felderítő járőr kezdje meg műszaki eszközeivel a felderítést akkor is, ha a szennyezett terület innenső határát ugyan még nem ismeri, de pl. feléje fújó szél miatt a hargáz-gőzök a járőrt veszélyeztetik.

b) A gázfelderítő járőr tevékenysége a felderítés folyamán.

A gázfelderítő járőr első feladata, hogy a csapat számára gázmentes helyeket, vagy előnyomulási útvonalakat felderítsen!

A csapat részére az a fontos, hogy hol tud gázmentesen előnyomulni, nem pedig, hogy hol szennyezett a terület.

28. Parancsadás :

A parancsnok a parancs vétele után, ha a felderítésre kijelölt terület látható, rögtön, — ha nem látható, akkor a közelébe való megérkezés után adja ki a felderítésre a parancsot.

Ez a parancs általában tartalmazza :

- a) az ellenségre vonatkozó közléseket (legszükségesebb mértékben),
- b) a saját harcoló csapatok helyzetét (csak ami a közvetlen közelben van),
- c) a feladatot (pl. ellenséges műszaki záróövben lévő szennyezés felderítése),
- d) a sávhatárok megjelölését,
- e) a gyülekezés és személyi gázmentesítés helyét,
- f) a végrehajtás kiváltó jelet, vagy rövid parancsot.

Elv : csak arra a területre, vagy területrésze adjuk ki a parancsot, amit látunk ; és egyszerre 100 méternél szélesebb sávot ne adjunk a járőrnek. Ha a felderítő járőr többszáz méter széles felderítendő területet kap, a parancsnok ossza a járőrt két részre, amelyek a területet két széléről befelé hullámvonalban haladva derítsék fel.

Elsősorban a harcászati kedvező előnyomulási irányban derítsünk fel.

A parancs alapján a járőr a helyzetnek megfelelően gázkészültségi vagy gázriadó helyzetben viselt gázálarccal kezdje meg a felderítést.

29. A felderítés végrehajtását nagyban három mozzanatban tagolhatjuk :

I. A szennyezés mélységének megállapítása.

A felderítő járőr tagozódását és haladását a következő vázlatos rajz mutatja. (Lásd 4. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

①-esek : Kutatók : zegzúgos menetvonalon haladnak (lehetőleg nagy oldal- és mélységi irányú mozgás, hogy minél nagyobb területet foghassanak át). A mozgás nagysága, illetve a zászlók egymástóli távolsága mélységben és szélességben a felderítés céljától függ. Ha csak nagyban — nagyobb összefüggő foltok formájában — akarjuk a szennyezett területeket felkutatni, — amikor a gázmentes átjárók felkutatásán van a súly, — akkor a zászlók távolsága nagyobb lehet. Ha ellenben egy ilyen nagyobb — csak lazán összefüggő — foltban lévő, kisebb szennyezett részek között akarunk járható csapást felkutatni, akkor a zászlók egymástóli távolságának kicsinek kell lennie. (5. sz. ábra)

Az ábrán fehér zászlóval jelölt helyeken szudánport hintenek a földre és a kipróbált hely mellett letűzött zászlórúdra fehér zászlót akasztanak.

Szudánporból keveset szórnak egy helyre, hogy a por ne rétegződjék, mert akkor az elváltozás később vehető észre.

A kiképzés folyamán szoktassuk a parancsnokokat és a felderítést végző honvédeket ahhoz, hogy gyorsan és nagy mélységben — ha csak a részletezésnek kifejezett célja nincsen — hajtsák végre a felderítést. Kis részletekkel ne vesztegessenek feleslegesen időt, mert az úgysis jelentéktelen, hogy egy szennyezett tereprészen kisebb gázmentes foltok is vannak.

Átfogóan haladó munka a fontos, hogy a felderítés eredménye minél hamarabb jelenthető legyen.

A szennyezett területnek a határai fontosak és nem az azon belül lévő aprólékos részletek!

②-esek : Kimutatók :

Az ①-ket rövid idő 1—2 perc múlva útvonalukon követik. Megvizsgálják a kimutató anyagot, hogy rajta színváltozás észlelhető-e. Ha a színváltozást tapasztalnak, a fehérszínű zászlót leveszik a zászlórúdról és helyette egy sárga színűt tűznek ki. A fehérszínű zászlót elteszik a derékszíjon lévő tokba.

Pk. : Ott tartózkodik, ahonnan a járőr munkáját a legjobban áttekintheti és irányíthatja.

Pkh. : A parancsnok által kiadott parancs szellemében az egyes számok munkáját ellenőrzi, biztosít és a nála lévő klórmeszes hátiláda segítségével az esetleg szennyeződött felszerelési tárgyakat gázmentesíti.

Hírvivő : Biztosít és a pkh. gázmentesítési munkájában segédkezik.

30. II. Terület átkutatása szélességben, oldalhatárok megállapítása.

Ezt a munkát főleg akkor kell elvégezni, ha a felderítő járőrtől jobbra és balra más járőrök nem végeznek felderítést. Kivétel az az eset, amikor csak egy járható csapást kell felderíteni.

Amikor a járőr elérte a szennyezett terület túlsó határát, szélességben is átfésüli a terepet, hogy szélességét és az esetleg meglévő hézagot megállapíthassa.

Az egyes számok értelemszerűen ugyanúgy dolgoznak, mint az „I. mozzanat.”-ban.

A végrehajtás lényegét az 5. sz. ábra mutatja. (Lásd 5. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

31. III. A felderített terület határainak kitűzése és vázlatkészítés.

Az I. és II. mozzanat alatt kitűzött terület belsejéből az ①-ek és ②-ek az összes zászlókat rúddal együtt kiveszik. A terület határain annyi sárgaszínű zászlót tűznek ki, hogy az megbízhatóan felismerhető legyen. A szennyezés mentes átjárót fehérszínű zászlóval töréspontonként és kilátó pontonként kitűzik. Ezalatt a parancsnok készítse el a felderített terület szennyezett részéről a vázlatot.

A vázlat tüntesse fel a szennyezett területet és pontos fekvését (lehetőleg térkép alapján). Legyen egyszerű, áttekinthető és megbízható. Megjegyzésként jegyezze fel rá a parancsnok a járhatósági, megközelítési és terepviszonyokat, a gázmentesítésnél hasznosítható, vagy más különleges észleleteit (6. sz. ábra).

Jelenteni annak a parancsnoknak kell, aki a járőrt felderítésre kiküldte.

A járőr a munka befejezésével a gyülekezőhelyre vonul. Itt elvégzi a személyek és eszközök szükségyszerű gázmentesítését és várja a további parancsot. Ha a parancsot a további magatartására vonatkozólag már megkapta, akkor a szerint cselekszik. (Lásd 6. sz. ábra — I. ábrafüzet)

3. §. A gépesített század gázfelderítő járőre.

32. A gépesített század gázfelderítő járőrének feladata :

fontos közlekedési utak és az azokat szegélyező tereprész felderítése, terepfelderítés (végrehajtás azonos a fogatolt század gázfelderítő járőrének munkájával).

33. Szervezete :

1 gázfelderítő tisztes,

6 gázfelderítő.

Felderítés végrehajtásánál beosztásuk és felszerelésük :

1 Pk.

1 Pkh.

2 ①-es (kutató)

2 ②-es (kimutató)

1 ③-as (hírvivő).

34. Általános gázműszaki felszerelésük :

Könnyű gázvédő ruházat ; bokros, erdős, sűrű növényzettel borított területen nehéz gázvédő ruházat.

Egyéni gázműszaki felszerelés : Minden beosztottnál gázálarc hordtáskával.

③-nál : festékes edény, sárga festékkel és mázolóecsettel, puska, tölténytáska.

Alakíságok gépkocsin : E-alap I. füzet 685—694. pontjai szerint.

35. *Gépkocsimenet a felderítés helyére.* A gázfelderítő járőr a felderítendő út vagy tereprészt a felderítő gépkocsin gázvédő ruhában közelíti meg, gázkészültségi helyzetben.

A gépkocsit követi egy motorkerékpáros hírvívő (gázvédő gumicsizmában).

A megindulás előtt valamennyien gázkészültségi helyzetet vesznek fel. A jár. **pk.** helyet cserél a segédgépkocsivezetővel.

A szak. **pk.** parancsa alapján a gázfelderítő járőr leszedett ponyvájú gépkocsival megközelíti a felderítés helyét. Közben a jár. **pk.** előre figyel az utra, hátul pedig a **pkh.**; ha hólyaghuzó haragáz nyomát veszik észre, a jár. **pk.** a gépkocsit megállítja, gázriadót rendel el és parancsot ad a jár. leszállására.

Útfelderítés.

36. *A jár. pk. parancsa az útfelderítésre:*

- a) az ellenség és
- b) saját helyzetről a legszükségesebb közlések,
- c) a feladat,
- d) az utat szegélyező felderítendő tereprész szélessége,
- e) végrehajtási pcs.,
- f) a legközelebbi pcs-adás helye.

a jár. **pk.** kapjon térképvázlatot azokról a terep- (út-) szakaszokról, amelyekről a **pk.** jelentést vár.

37. *A felderítés végrehajtása:*

A jár. **pk.** kövesse a jőrt és annak kitüzeséi alapján a vázlatba berajzolja a szennyezett terep- (út) szakaszokat. A vázlatot a motorkerékpáros hírvívőnek adaj át továbbítás céljából.

A vázlaton a következőket tüntesse fel:

- a) a szennyezett szakaszok kezdetét és végét,
- b) a szegélyterep szennyezettségét,
- c) a gázmentes átjárókat,
- d) célszerű gázmentesítő anyaglerakó helyeket,
- e) szennyezett út és tereprészek méreteit,
- f) gázmentes szakaszok méreteit.

A megjegyzés rovatban jelentse:

hogy gépkocsin való átvonulás esetén az átvonuló csapatnak kell-e gázálcot öltenie, mennyi az elváltozás ideje,

útárkok szennyezettek-e.

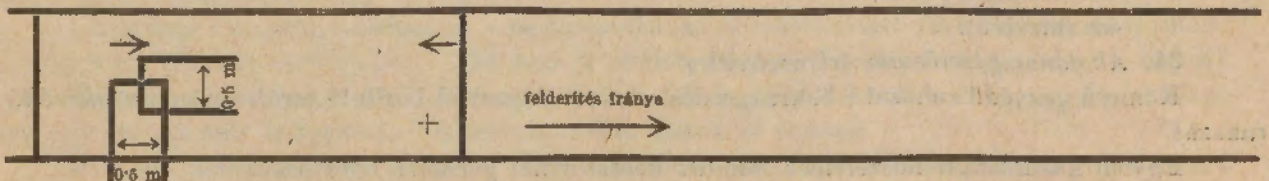
(Vázlatminta 7. sz. ábra).

A két ①-es a gyanus foltokra hinti a szudán port és a kipróbált hellyel egymagasságban az út padkáján letüzött zászlórudra fehér zászlót akaszt (a szudánpor elhintésekor az ①-ek keveset szórjanak egy helyre, hogy a por ne rétegeződjék, mert akkor az elváltozást csak később lehet észlelni). A megvizsgált helyek és az a szerint letüzött zászlók egymástól való távolsága mindig az adott helyzethez igazodjék. Legtöbbször 25—30 méter távköz megfelelő. A zászlók ne legyenek egy magasságban, hanem váltakozva az út két oldalán.

A két ②-es az ①-eseket kb. 50 m távolságra kövesse és ezzel adjon időt arra, hogy a hólyaghuzó haragázok jelenléte esetén a kimutató anyagon az elváltozás bekövetkezhesék.

A **pkh.** ellenőrizze az ①-esek és ②-esek munkáját és útszakaszonként állapítsa meg az elváltozások idejét. Ezt azután jelentse a **pk.**-nak.

A hírvívő a nála lévő festékekkel haránt irányú csíkot fessen a szennyezett útszakasz kezdeténél és végénél, és a szennyezett útszakasz kezdetét és végét az alábbi módon jelölje meg:

A szennyezett szakaszon áthaladva, annak távolságát lépje le és jelentse a járpk-nak. Nagyobb szennyezett útszakasz hosszát a segédgépkocsivezető km óráról állapítsa meg és jelentse a járpk-nak.

A felderítés befejezése után a gázfelderítő jór. menjen vissza a felderítő gépkocsihoz. A pk. vegye le a gázálarcát és a jór. beosztottjain ideiglenes gázmentesítést hajtson végre azáltal, hogy a szennyezett foltokat és a csizmákat klórmésszel behintí.

Ha a jór. egy szennyezett útszakaszt már felderített, a következő szennyezett szakaszig ismét gépkocsin haladjon előre.

A gázmentesítés végrehajtása után a jór. vonuljon be a szakaszhoz.

Bevonulás után az ülést magukkal viszik és azt is gázmentesítik.

Terepfelderítést a gépesített század gázfelderítő járőre ugyanúgy hajtja végre, mint a gépkocsizó századé. (Lásd 7. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

2. §. A fogatolt század szennyező raja.

38. Szervezet.

A szennyező raj ereje 1 parancsnok és 13 fő.

Beosztás:

egy Pk.

egy Pkh.

négy ①-es (kannások. „Kannás 1/2 raj“)

négy ②-es (csővázások),

kettő ③-as (kezelők),

kettő ④-es (segédkezelők).

Ezek szerint a szennyező raj két félrajból áll:

taligás félrajból és

kannás félrajból.

39. Felszerelés.

Általános katonai felszerelés: mindenkinél puska karabélyszerűen felvéve, derékszíj egy töltenytáskával, lőszerrel és szüronnyal, gázálarc (hordtáska nélkül).

Általános gázműszaki felszerelés: minden vegyiharcosnak nehéz gázvédő ruházat.

Egyéni gázműszaki felszerelés:

Pk-nál: Járőrparancsnoki felszerelés.

Pkh-nál: Klórmeszes hátiláda.

①-eknél: Szennyező kanna (2—2) a jobb illetve bal kézben.

A raj műszaki felszerelése a szennyezés kezdetekor: 2 teljes taligás szennyező készülék és 8 szennyező kanna.

40. Alakzatok.

8. sz. ábra.

41. Vezényszó a menet megindítása előtt „Taligát és kannát fogj!“ A csővázások behelyezik a földre támasztott taligarögzítőkart annak nyugaszába és a taliga felé eső kezükkel átmarkolják a hajlatnál a csővázat. Ezután a hordóra fektetett húzókötelet a másik vállukra akasztják és vigyázzba állnak. A ③ és ④ ezalatt vigyázzban áll.

„Taligát rögzíts“ vezényszóra a csővázások leengedik a földre a nyugaszból a taligarögzítő kart, utána leemelik a vállukról a kötelet és azt háromrét összehajtva a hordóra a légpalackok fölé fektetik, majd ismét vigyázzba állanak. A kannások a náluk lévő kannákat a jobb, illetve a bal lábuk mellé, a lábújjhegy vonalába helyezik le úgy, hogy a kanna fogantyúja, hátrafelé nézzen.

A ③ és ④ ezalatt vigyázzban áll.

Menet alatt a ③ és ④ követik a taligát.

Terepen, vagy nagy emelkedőnél a ③ és ④ átveszik a ②-esektől a meghosszabbított húzókötelet és a vontatásnál segédkeznek.

A munka számszerű beosztása, az egyes fogások leírása.

1. A pk. kiadja a parancsot a szennyezésre, a szakaszparancsnoktól kapott parancs alapján. Mindkettő belátható terepszakaszonként intézkedjék.

A rajparancsnok parancsa a gázszennyezésre a következőket tartalmazza :

- a) számolhat-e a raj ellenséges behatással vagy nem,
- b) a feladatot,
- c) a szennyezés irányát és területét,
- d) a szennyezés első és hátsó vonalát,
- e) a kannások és taligások feladatát,
- i) a szennyezés fokát,
- g) szélirányt,
- h) utánpótló helyeket,
- f) személyi gázmentesítő helyet
- j) munka után a gyülekezés helyét és útvonalát.
- k) végrehajtási jelet vagy parancsot.

2. ①-ek a kapott parancs alapján a szennyezés helyére mennek és ott megkezdik munkájukat. Ha az utánpótló hely messze van, a Pk. elrendelheti, hogy csak két ①-es szennyezzen, a másik kettő pedig az utánpótlást végezze. Ha külön szennyező feladatuk nincsen, a rajpk. utánpótlásra osztja be őket. A rajpk. az ①-eket olyan helyen alkalmazza, ahová a taliga nehezen vagy egyáltalán nem tud eljutni.

Ilyen helyek erősen átszeldelt tereprész, magas meredek hegyoldal vagy hegycsúcs, mély szakadékok, erősen bokros, vagy bozótos terület.

Ezenkívül azonban, ha ilyen terepnehézségek nincsenek, bármely más önálló feladatra (pl. város harcban egyes utcarészletek vagy helyiségek beszennyezése stb.) vagy taligások szennyezésének kiegészítésére alkalmazhatja a rajparancsnok beosztott kannásait.

A kannások szennyezési feladataikat végrehajthatják a kannából való locsolással vagy ha a helyzet úgy kívánja, a kanna robbantásával is.

A kannarobbanás lehetőségét nyújt arra is, hogy a kérdéses terepet közvetlen az ellenség megjelenése előtt szennyezzük. Ezáltal nagy mértékben növeljük a szennyezés erősségét (intenzitását). Különösen bő alkalom nyílik ilyen eljárásra az utóvédharcoknál.

Ha a kannával locsolás útján kell szennyezési feladatot végrehajtani, úgy a rajparancsnok : „Kannával szennyezés“ figyelmeztetőt adja, majd parancsot ad a szennyezés erősségére (intenzitására).

Erre a parancsra a kannások — feladatuktól függően — egy vagy két kannával a szennyezés megkezdésének helyére mennek s ott a kannákat fenéklapjukkal a földre állítják. A lyukasztó kulcs szemölcsökkel ellátott végével a töltőnyílás zárócsavarát óvatosan kinyitják, ügyelve arra, hogy az esetleg keletkezett „M“ gőzök (különösen melegebb időben) ki ne fröcsköljék az „M“ anyagot a töltőnyílás zárócsavar nyílásán.

A töltőnyílás zárócsavar helyére a kannások a locsolócsövet csavarják be. Használat előtt azonban győződjenek meg, hogy a locsolócső nincs-e eldugulva ? Ezután a kannát fogantyújánál megfogva a földre helyezik és a lyukasztókulcs hegyével a szellőzőcsavar ólomlemezét átütik, majd a kannát óvatosan felemelve a parancsban megadott szennyezési erősségnek (intenzitásának) megfelelő mértékben megkezdik a locsolást.

A locsolásnál igen fontos a széliránynak állandó figyelembevétele. A kannásoknak a szennyezést mindig úgy kell végrehajtaniok, hogy a szél a cseppeket tőlük el és nem pedig feljűk vigye. (Lásd 9. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

A kannával való szennyezés erősségének (intenzitásának) az alapja az alábbi számítás :

A kanna tartalma kb. 8.000 gr „M“ anyag, amely állandó locsolást véve alapul, kb. 4 perc alatt ürül ki. Ha tehát azt akarjuk, hogy valamely területre 100 gr „M“ anyag jusson, akkor ehhez a locsolócső nyílásainak adott keresztmetszete mellett

$$\begin{array}{r} 8.000 \text{ gr kiürül } 4 \times 60 = 240 \text{ mp alatt,} \\ 100 \text{ gr } \text{ " } \qquad \qquad \qquad \text{ x mp alatt} \\ \hline \frac{100 \times 240}{8.000} = x = 3 \text{ mp idő szükséges.} \end{array}$$

Vagyis a gyakorlatban 3-ig kell számolnia lassan a kannásoknak, hogy 100 gr anyagot juttassanak a terepre.

Ha a szennyezés erősségét emelni kívánjuk, úgy annyiszor 3-ig kell számolni, ahányszor 100 gr-os szennyezési erősséget akarunk elérni.

Ha locsolással szennyezzük, akkor különösen buja növényzettel, sűrűn fedett terepen a kanna locsolócsövét szorosan a föld fölé kell tartani, mert egyrészt a növényzetre jutó „M“ anyag veszen dőbe meg — különösen hosszabb idő múlva — másrészt pedig a növényzet kiégése miatt elárulja a szennyezett területet.

A kanna tartalmának kilocsolása után a locsolócsövet kicsavarva, helyére a tartalék-szellőző csavart csavarják a kannások, a használt szellőző csavart pedig az előbbi helyére: a robbantótöltényfészekbe helyezték.

A kannával való szennyezésnél a kannásoknak nehéz gázvédő ruhát kell ölteniök.

Ha a kannások a náluk lévő 2 kanna (a kannás $\frac{1}{2}$ rajnál összesen $4 \times 2 = 8$ kanna) tartalmát kilocsolták és még további anyagra van szükségük feladatuk végrehajtására, akkor a kiürült kannákat a munkahelyhez lehetőleg közel levő „Anyagutánpótló-állomáson“ cserélik ki teli kannákkal. A kannák gázmentesítését az anyagutánpótló vegyiarcosok végzik az „Anyagutánpótló-állomáson“, hogy a szállítás alatt a kiürített kannák további szennyezéseket ne okozzanak.

Egy kannával 100 gr/m²-es erősség (intenzitás) mellett 80 m² terület szennyezhető be.

A kannák robbantása útján való szennyezéssel rendszerint csak kisebb szennyezési feladatokat oldunk meg. Ha megfelelő mennyiségű anyag áll rendelkezésre és egyes körülmények megkívánják akkor nagyobb területen telepíthetjük a kannákat.

Robbantással való szennyezéskor a szennyezett terület kb. 100 m², alakja oly elipszis, amelynek tengelyei 8 és 16 m hosszúak és amelynek nagytengelye egybeesik a kanna hossz tengelyével. (Lásd 10. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

Az átlagos szennyezési erősség 80 gr/m², a robbantás helye körül azonban a szennyezés foka erősebb, a terület széle felé gyengébb és egyes cseppek a fenti területen kívül is eshetnek.

Ha kannák robbantása által nagyobb összefüggő területet akarunk beszennyezni, akkor a kannákat 20 m tér- és távközre — sakktableszerűen kell telepítenünk.

A rajparancsnok „Kannákat robbantáshoz készítsd!“ figyelmeztetőjére a kannások a robbantandó kannákat a helyszínre viszik, ott a tartalékszellőzőcsavarokat leveszik. Majd az így üressé váló robbantótöltényfészekbe — jól tömítve apró kavicssal, földdel — behelyezik az angol gyújtózsínórral ellátott robbantótöltényeket.

„Gyújtás!“ figyelmeztetőre a gyújtózsínór meggyújtásával a robbantást kiváltják (iniciálják). A robbanás pillanatában a kannáktól a széllel ellentétes irányban legalább 40 m-re kell lenniök.

Egyes kannák robbantásához védőruházat nem kell, csupán az esetleges tömítetlenség folytán előállható sérülések elkerülése végett gumikesztyű felvétele ajánlatos. Nagyobb összefüggő területen elhelyezett kannatelepek robbantásakor azonban a fellépő gőzhatás miatt teljes gázvédőruha felöltése szükséges, amennyiben az egyes telepek robbantása a helyzetnek megfelelően csakis az ①-esek felé fújó szélben lehetséges.

Mindegyik esetben a telepítő és robbantó személyzetnek a szélirányt állandóan figyelemmel kell kísérnie.

3. ②-esek a rajparancsnok parancsa után vállukra veszik a húzókötelet, megragadják a csőváz húzó részét és ezek segítségével vontatják a taligát, szennyezés közben állandóan figyelnek a ④-esre.

4. ③-ok kezelik a szelepeket és működés közben a két ②-es között haladva a csővázat megfelelőképen irányítják.

5. ④-ek végzik a szennyezést. Ezek kezelik a markolószelepeket és a szennyezési foknak megfelelő mennyiséget engedik ki. Minden m²-re egy pocsolót csinálnak. A szennyezési fok betartásánál alap, hogy kb. 1 mp alatt 100 gr anyag ömlik ki.

43. Parancsok, vezényszavak a szennyezés végrehajtására:

Arra a vezényszóra „Szennyezés!“

③-ok ráengedik a hordókra a túlnyomást (nyitják a légszelepeket).

④-ek megragadják a markolószelepet.

A folytatólagos „Rajta!“ vezényszóra:

③-ek megvárják, amíg a ③-ok megnyitják a folyadékszelepeket, azután lassan megindulnak.

③-ok a taliga mellé állnak, megnyitják a folyadékszelepet, majd a két ②-es között megfogják a csővázat és a szennyezést irányítják.

④-ek megnyomják a markolószelepet és a parancsnak megfelelő mennyiség kiengedésével megkezdik a szennyezést. A megadott terület minden m²-re (minden lépésre) egy pocsolyát csinálnak.

„Szennyezést szüntess!” vezényszóra:

②-ek megállnak,

③-ok elzárják a légszelepet és a folyadékszelepet.

④-ek elengedik a markolószelepet és megállanak.

„Gázmentesítéshez indulj!” vezényszóra:

a raj esetenként célszerű alakzatban megindul a személyi gázmentesítő helyre.

44. Ha valamelyik taligánál üzemzavar van, a ③ „Üzemzavar” figyelmeztetővel jelzi ezt a raj pkh-nak. Ha a beosztottak a hibát megjavítani nem tudják, a rajparancsnokhelyettes küldje hátra a készüléket az utánpótlás helyére, ahol a beosztott műszerész azt megjavítja.

A rajparancsnok parancs kiadásakor magához hívja a Pkh-t és a két készülék-kezelőt egy kilátópontra, ahonnan a szennyezendő terület első szakasza belátható.

A parancs kiadásánál megmutatja a vonatkozó tereprészeket. Ezután a rajparancsnok a következő szennyezendő terepszakasz szemrevételezésére indul. Megadja a Pkh-nak és a készülék-kezelőnek (③-ok) a következő parancsadás helyét és idejét. A Pkh. és a készülékkezelők ezután munkájukhoz mennek.

45. A rajparancsnok parancsa a sík terepen sémaszerű, átszeldelt terepen a terepnek megfelelő.

Sík terepen a szennyezés általában saktáblaszerű. Az egyes szennyezett táblák nagyságát a szennyezési fok és a rendelkezésre álló „M” anyag mennyisége szabja meg.

Erdősen átszeldelt terepen a rajparancsnok, szennyezési parancsának kiadása előtt, minden esetben mérlegelje, hogy az ellenség előnyomulása közben mely tereprészekeken fog tűzhatásunk miatt lassan, esetleg kúszva áthaladni. (Lásd 11. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

46. *Típuspéldák a szennyezés helyének megválasztására.*

a) A domboldalnak ellenség felé eső oldalát szennyezzük: mert itt az ellenség lassan megy fel s a tetején tűzhatásunk miatt kúszik. (Lásd 12. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

b) Tűzfegyverek tüzelőállására alkalmas helyeket, tereppontokat. (Lásd 13. sz. ábra. I. ábrafüzet.)

c) Figyelőhelyeknek alkalmas tereprészeket, tereptárgyakat.

d) Erdőszegélyt, ahonnan ellenség kilépését várhatjuk, itt a kilépés előtt gyülekeznek az ellenség és itt tagozódik támadáshoz. (Lásd 14. sz. ábra. I. ábrafüzet.)

e) Szakadékok, árkok, vasuti töltések ellenség felőli oldalát. (Lásd 15. sz. ábra. I. ábrafüzet.)

f) Pihenőkre alkalmas helyeket, kutakat. (Lásd 16. sz. ábra. I. ábrafüzet.)

g) Községeknél nem a bejáratokat szennyezzük, hanem a gyülekezésre alkalmas helyeket (alakuló helyek, telephelyek). (Lásd 17. sz. ábra. I. ábrafüzet.)

3. A nehéz szennyező raj.

47. Szervezet: 1 rajparancsnok,

1 rajparancsnokhelyettes,

15 készülékkezelő,

3 gépkocsivezető,

3 segédgépkocsivezető,

3 szennyező terepjárógépkocsi,

1 motorkerékpár. (Lásd 18. sz. ábra. I. ábrafüzet.)

A rajparancsnok motorkerékpáron vezeti a szennyezést. A rajparancsnokhelyettes a tartalék honvédek parancsnoka, s mint ilyen az anyaglerakóhelyen tartózkodik.

A gépkocsira beosztott 6 honvéd, tartalék honvédek, a rajparancsnokhelyettes parancsnok-sága alatt az utánpótlást végzik, illetőleg időnként a kezelőket váltják.

Felszerelésük : mindenkinél nehéz gázvédő ruházat, gázálarc hordtáska nélkül, puska, gépkocsinként egy klórmentes hátiláda.

Alakítások gépkocsin : E-alap 1. füzet 685—694. pontja szerint.

48. Alkalmazása esetén a rajparancsnok a raját vezesse a ruhagépkocsihoz és vételezze fel a szükséges gumiruhát. Mintán a maga és a beosztottjai gumiruházatának épségéről meggyőződött, vezesse el a szakgépkocsihoz és rendelje el a beöltözést. A levetett ruhát rendben a ruhagépkocsira rakassa előre, a ládák fölé. Az egy csomóban lerakott ruhákat láttassa el cédulával, melyre a raj száma van írva, ide rakassa le a gázálarc hordtáskákat is.

49. *Kocsiparancsnok* a gázkészültségen lévő beosztottjait vezesse a szennyező gépkocsihoz és vezényeljen : „Gépkocsira !“.

50. *A rajparancsnok parancsa a kocsiparancsnoknak* :

A szakaszparancsnok részletes szennyezési parancsának kiadása után a rajparancsnok kiadja parancsát. Ha a szennyezett terepet nem lehet a parancsadás helyéről áttekinteni, csak *részletparancsot ad*.

Az első részletparancs tartalmazza :

az ellenség helyzetét,

saját helyzetét,

feladatot,

a szennyező gépkocsi útirányát,

a szennyezési fokot,

az egyes szennyezési szakaszok nagyságát,

egymástól való távolságát,

a gépkocsi menetsebességét a szennyezés alatt.

51. *Parancspélda* :

Ellenség : tőlünk kb. 60 km-re.

Saját csapataink : mögöttünk védelemre rendezkednek be.

Feladatunk : az ellenség várható előrenyomulási útját beszennyezni.

Gépkocsink : ezt az ellenség felé vezető utat fogja 10 km hosszúságban szennyezni.

Szennyezési fok : 200 g/m²

Gépkocsisebesség : 8 km.

Egyes szakaszok 100 m hosszúak, köztük lévő távköz 500 m.

„Motort indíts ! „Indulj !“

A kiadott parancsot a kocsiparancsnok a gépkocsivezetővel minden esetben ismételtesse.

52. A kocsiparancsnok a szennyezési parancsot a gépkocsivezetőnek kicsavart szűrőbetéttel adja, melyet a gépkocsivezető felöltöltött gázálarcban is ismétljen.

53. A szennyezés megkezdése előtt a kocsiparancsnok rendeljen el gázriadót és az álarcok feltöltése után „Szennyezés !“ figyelmeztetőt adja. (Lásd 19. sz. ábra. I. ábrafüzet.)

Erre az egyes számok a következőket hajtják végre :

A kocsiparancsnok nyissa meg a légpalaack szelepét, ha a nagynyomást jelző feszmérő legalább 100 légköri nyomást mutat, nyissa meg a nyomáscsökkentő elzáró szelepét. Utána engedje meg fokozatosan a nyomásszabályozót, amíg a csökkentett nyomást mutató feszmérő 2 légköri túlnyomást mutat.

Erre intsen a két készülékezelőnek, mire azok nyissák ki a légszelepeket. Amíg a légszelepen át a hordóba beömlő levegő zizegő hangot ad, a folyadékszelepet megnyitni nem szabad. A folyadékszelepet csak a kocsipk. karjelére nyissák ki.

A kezelők a „Szennyezés“ figyelmeztető után kezüket állandóan az általuk kezelt szelepeken tartásák és figyeljenek a kocsipk-ra.

A végrehajtandó foltszennyezéshez a szennyezés beszüntetéséig csak a folyadékszelepet kell nyitni és zárni.

54. *Karjelek az alábbiak* :

Vigyázz minden karjel előtt.

Mindkét oldalon szelepet nyiss !

Jobboldalt szelepet nyiss!

Baloldalt szelepet nyiss!

Jobboldalt szelepet zárd!

Baloldalt szelepet zárd! (Lásd 20. sz. ábra. I. ábrafüzet.)

Hosszabb szünet vagy a szennyezés végleges beszüntetésekor a kocsipk. a következő karjelet adja:

Szennyezést szüntess! (Lásd 21. sz. ábra. I. ábrafüzet.)

Erre az elzárás sorrendje:

A kocsipk. zárja el a nyomást csökkentő elzáró szelepet.,
a két készülékkezelő zárja el a folyadékszelepeket, majd a légszelepeket,
a kocsipk. a légalack szelepet.

55. Ha a kocsipk. nem akarja, hogy a hordók nyomás alatt maradjanak, a két készülékkezelőnek „Nyomásleeresztés!” figyelmeztetést adja, mire ezek csavarják le a légszelepeket, összekötő hollandianyát és a levegőt a hordóból óvatosan engedjék ki.

56. Magatartás a szennyezés után:

A gk. a szennyezés után menjen a fürdőállomáshoz, ahol hajtsák végre a személyi gázmentesítést. A gk-k gázmentesítésére a szak. pk. esetenként rendeljen ki részleget a pihenő emberekből.

B) Könnyű szennyező raj.

57. Szervezete:

1 rajpk.,

1 rajpk. h.

6 készülékkezelő,

2 gk. vezető,

2 segéd gk. vezető,

1 motorkerékpár,

2 keskenynyomtávú terepjáró gk. (Caretta.)

58. Vezényszó:

„Gépkocsihoz!”

(Lásd 22. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

59. Alkalmazás esetén egy gk-n tartózkodnak:

1 gk. pk.,

1 kezelő.

Vezényszó:

„Gépkocsira” (Lásd 23. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

A fennmaradó rajpk. h. és 2 kezelő az ag. lerakó helyen tartózkodnak és az utánpótlást végzik, illetve a váltást képezik.

60. Alakiságok gk-n

Felszerelés

Beöltözés

Menet

Pcs. adás

Szennyezés

Szennyezés beszüntetése

értelemszerűen azonos a nehéz szennyező rajével.

Vezényszó:

„Gázriadó!”

„Szennyezés!” (Lásd 24. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

A karjelek közül a kocsipk. csak a jobboldaliakat adja.

4. §. A fogatolt század gázmentesítő raja.

61. Szervezet :

A raj ereje : 1 Pk., 1 Pkh. és 12 fő vegyiharcos, összesen 14 fő.

Beosztás :

egy Pk.,

egy Pkh.,

kettő ①-es (kitűzők),

kettő ②-es (szórók),

kettő ③-as (keverők),

kettő ④-es (földkitermelők),

négy ⑤-ös (anyagkihordók).

62. Felszerelés :

Általános katonai felszerelés : mindenkinél puska, karabélyszerűen felvéve. Derékszíj egy tölténytáskával, lőszerrel és szuronnyal. A Pk. és Pkh. ezeket állandóan magántartja ; a többiek csak akkor, ha az ellenséges helyzet azt megkívánja. Különben gulába rakják a gázmentesítés helye mögött.

Általános gázműszaki felszerelés :

Nehéz gázvédő ruházat (kesztyűk a derékszíjra akasztva jobboldalt, fejjvédő baloldalt az egyik gombra akasztva, vagy a derékszíj alá fűzve, gázálarc hordtáskával).

Egyéni gázműszaki felszerelés :

Pk-nak : Járőrparancsnoki felszerelés, vasfogó,

①-eknek : 1—1 zászlórudtok, benne 25—25 zászlórúd, 1—1 bőrtok, benne 25—25 sárga fehér színű zászló, 1—1 derékszíjra erősíthető falakalapács, síma derékszíj, a gázmentesítési út-éjszakai kitűzésére lámpák, cserélhető sárga, ill. fehér üveggel.

②-eknek : 1—1 hosszúnyelű lapát, 1—1 vasgereblye, 1—1 rudas kefe (szórók). A rudas keféket a raj csak akkor viszi magával, ha utat gázmentesít, különben az utánpótló helyén marad.

③-oknak : 1—1 hosszúnyelű lapát (keverők).

④-eknek : 1—1 hosszúnyelű lapát, 1—1 hosszúnyelű csákány (földkitermelők).

⑤-öknek : Anyagkihordó eszközök (kihordóláda, kihordó taliga), (anyagkihordók).

63. Alakzatok :

a) Sorakozó alakzata munkához, egyben menetalakzata a „Kettős oszlop”. (Lásd 25. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

Ellenség behatása esetén az alakzat sémától mentes és a terephez alkalmazkodik.

64. A munka számszerű beosztása és az egyes részletmunkák leírása :

A Pk. kiadja a parancsot és vázlatot készít. A rajpk. gázmentesítési pcs-a tartalmazza :

a) számolható a raj ellenséges behatással, vagy sem,

b) a feladatot,

c) a gázmentesítés irányát, a sáv szélességét és a szélirányt,

d) a gázmentesítendő terület első és hátsó vonalát,

e) a gázmentesítés módját,

f) a kitermelő és keverőhelyeket,

g) anyagfelvételező helyeket,

h) munka után a gyülekezés és személyi gázmentesítés helyét.

i) végrehajtási jelet vagy parancsot.

A rajparancsnok által készített vázlat : (Lásd 26. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

65. ①-ek a parancs vétele után kitűzik a gázmentesítendő sávot a sárga-fehér zászlókkal. Ezt akként hajtják végre, hogy a sáv jobb és baloldalán a gázmentesítés hátsó vonalától kezdve, kilátópontról-kilátópontra tűzik ki a zászlókat. Amennyiben ez a távolság túl nagy volna, a rajparancsnok közbeeső kitűzendő helyeket is kijelölthet.

②-ek a kijelölt gázmentesítő útra szórják a klórmész és föld (vagy homok) keverékét szükség szerint olyan mértékben, hogy a gázmentesítés biztosan bekövetkezzék. A két ② lapátokkal kívülről befelé szórja a keveréket. Felszórás után a vasgereblyékkel elegyengetik a kiszórt keveréket.

A rudaskeféket síma felületek (pl. útburkolatok) felsúrolására használják.

③-ok a kitermelő helyen 1 : 1 arányban keverik a klórmentesítőt a kitermelt földdel, vagy homokkal. Ez a kitermelő hely nem állandó, hanem a munkálatokkal együtt halad előre, amennyiben ezt a talajviszonyok megengedik.

④-ek a keveréshez szükséges földet vagy homokot termelik ki.

⑤-ök az összekevert anyagnak a kitermelő helyről és egyúttal a keverőhelyről a felhasználási helyre való szállítását végzik. Ugyancsak ők végzik a klórmészutánpótlást is.

Pkh. a kitermelő és szállító munkálatokat vezeti és ellenőrzi.

Pk. a gázmentesítési munkálatokat vezeti és ellenőrzi.

Mindketten gondoskodnak az egyes emberek váltásáról.

66. A raj embereinek beöltözése gázvédő ruházatba a munka helyszínére való beérkezés után történik.

A beöltözésre lehetőleg olyan helyiségeket válasszunk, amely télen fűthető és egyben gázmentesítő állomásnak is használható.

Amennyiben a helyzet folytán a gázmentesítést előbb kell megkezdeni, mielőtt ilyen alkalmas helyiséget találunk, a rajok csoportonként lerakott és raj-jelzéssel ellátott ruházatát a járművek a megállapított helyre szállítsák.

Ide vonulnak be munkájuk végeztével a gázmentesítő rajok, elvégzik a személyi gázmentesítést és ruhájukat felveszik.

5. §. A gépesített század gázmentesítő raja.

67. Szervezete :

1 rajpk.,

1 rajpk. h.,

5-készülékkezelő,

1 gk. vezető,

1 segéd gk. vezető,

1 terepjáró gk. (Lásd 27. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

68. Alkalmazásánál a gk-n tartózkodnak :

1 rajpk. (tengelykapcsoló).

1 ①-es (nyílásszabályozó és klórmészbetöltő).

2 ②-es (hordóadogató). (Lásd 28. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

A rajpk. h. és a fennmaradó honvédek az ag. lerakóhelyen tartózkodnak és az utánpótlást végzik.

Felszerelésük :

Nehéz gázvédő ruházat, gázálarc hordtáska nélkül puska, tölténytáska.

69. Alakítások a gk-n : E-alap 1. füzet 685—694. pontjai szerint.

A „Gépkocsira !” vezényszóra a gk. vezető és segéd gk. vezető leemelik a gk-ról az első ülődeszkat, amelynek alsó oldala keresztlécekkel létraszerűen van kiképezve.

A gk. vezető ezt az ülést a gk. baloldalának támasztja, a segédgk. vezető pedig lábával megakadályozza annak elcsúszását a földön. Ezután számszerinti sorrendben felszállnak az emberek a gk-ra,

Ha a raj nem gázmentesít, valamennyi szám a gk-n ül. Alkalmazás esetén a padok a szakaszgk-ra kerülnek.

A gázmentesítő rajpk. a szennyezett területre való érkezéskor rendelje el a gázriadót. A gk. vez. szintén vegye fel a gázálarcot.

Ezután a rajpk. „Első töltés !” parancsára a ②-ek nyissák fel a klórmentesítő hordókat és nyújtsák oda a pk-nak, illetve az ①-eknek, akik, azok tartalmát töltsék egyenletesen a szóródób mindkét felébe. (Lásd 29. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

Az első töltés mindig az ag. szállító gk-ról történjék. A töltést az utánpótló részleg végezze. Az ag. szállító gk. a gázmentesítő gk-t az úton kövesse, nehezebb terepen a szak. pk. h. jelölje ki az ag. felvételező helyet, amely mindkét gk. részére könnyen megközelíthető. Az első töltéssel a rajpk.

menjen az alkalmazás helyére, be nem kapcsolt meghajtó tengellyel. Ott állítsa meg a gk-t és kapcsolja be a meghajtó tengelyt. Utána adja ki a gázmentesítéshez az első részletparancsát.

70. A parancs tartalmazza :

- a) elg. helyzetét,
- b) saját helyzetét,
- c) feladatot,
- d) gázmentesítendő pontos útvonalat, illetve tereprészt.
- e) a szórónyílás fokát.,
- i) az utánpótlás helyét.

71. Parancspélda :

Elg. : tőlünk kb. 25 km-re védelembén.

Saját csapataink : előnyomulását a terep szennyezettsége akadályozza.

Feladatunk az előttünk felderített tereprészen járható utat gázmentesíteni.

Gázmentesítendő tereprész : a balra húzódó széles vízmosás, utána a fasortól balra, majd a töltés baloldalan.

(Gázmentesítendő útvonal ez a műút).

Szórónyílás : közép (negyed, háromnegyed) álláson.

Utánpótlás helye : az útkanyarulatnál.

„Motort indíts !“

Tengelyt bekapcsoltam !

„Indulj !“

72. Egyes számok munkája gázmentesítés esetén :

A rajparancsnok kezelje a tengelykapcsolót. Be- és kikapcsolást csak akkor végezze, ha a gépkocsi áll, (ellenkező esetben a fogaskerék fogai eltörnek).

Állítsa be a szórónyílást és ellenőrizze az ①-t. Gázmentesítés közben a jobboldali ②-től vegye át a klórmész hordót és tartalmát szórja a szóródob jobb felébe.

A gépkocsit csak akkor indítsa el, ha mindkét szórónyílás száraz anyagnál 1₄ álláson, nedves anyagnál legalább középálláson van.

Megindulásakor a szóródobot felénél jobban ne töltse fel.

Az ① szabályozza a szórónyílást és a baloldali ②-s által adogatott klórmész hordót öntse a szóródob bal felébe.

A ②-ek adogassák hátra a klórmész hordókat.

Ha a gázmentesítő anyag kifogyott, a rajparancsnok a gépkocsivezetőnek az „állj !“ vezényszót adja, amit a jobboldali ②-s továbbítson.

Ha a gk. megállt, rendelje el a „Zárd !“ vezényszót. Végrehajtott fogások az előzővel azonosak.

A menet és töltés szakaszos, vagyis a szóródob minden egyes kiürülése után a gépkocsi megáll, és a megfelelő számok a szóródobot félig megtöltik. A gépkocsi menetét csak ezután folytathatja: A gépkocsi megállását a rajparancsnok rendelje el. Parancsát a jobboldali ②-es közvetítse a gépkocsivezetőnek úgy, hogy az elülső oldalfalon lévő ablaknyíláson nyúljon át és ütögess e meg a gépkocsivezető vállát.

Gázmentesítő anyag cserénél a terepjáró gépkocsi menjen az anyagszállító gépkocsi mellé és a rajemberei a hordókat emeljék át. Ha az anyagszállító gépkocsi anyaga kifogyott, menjen a *felvételező helyre* anyagfeltöltés végett.

A gázmentesítés befejeztével menjen a raj a személyi gázmentesítés helyére, ahol azok a számok, akik munka közben valamiképpen beszennyeződtek, hajtsák végre a személyi gázmentesítést.

A gázmentesítő gépkocsi gázmentesítésére a szakaszparancsnok jelöljön ki esetenként külön részleget.

Gázmentesítésnél legyen jelen mindég a gépkocsi vezetője.

Ha a gázmentesítés közben a szóródob keverőszerkezete akadozik, amit jellegzetes csikorgó hangjáról lehet észrevenni, a rajparancsnok állíttassa meg a gépkocsit, az egyik ②-es szálljon el és a gépkocsira szerelt lapát nyálével lazítsa meg a szórónyíláson át a gázmentesítő anyagot.

73. Az anyagellátás sematikus menete. (Lásd 30. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

6. §. A fogatolt század ködösítő raja.

74. Szervezet :

A raj ereje : 1 parancsnok és 13 fő.

Beosztás :

egy pk.

egy pk. h.

négy ①-es, ködgyertyások,

négy ②-es, csővázások,

kettő ③-as, kezelők,

kettő ④-es, az 1. sz., illetve 2. sz. taliga kiszolgáló legénysége. (segédkezelők.)

75. Felszerelés :

Általános katonai felszerelés :

Puska karabélyszerűen a vállon, derékszíj, szurony, egy tölténytáska, lőszer, gázálarc.

Egyéni gázműszaki felszerelés :

①-eknél : 10—10 2 kg-os ködgyertya, rajtuk lévő 2—2 kenyérzsákban.

③-oknál : és

④-eknél : saválló bőrkabát, bőrkesztyű, 1—1 doboz közömbösítő-por.

76. Alakzatok :

„Kettős-oszlop.“ (Lásd 31. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

77. Vezényszó a menet megindítása előtt : „Taligát fogj!“ Erre a csővázások behelyezik a földre támasztott taligarögzítő kart annak nyugaszába és kezükkel átmarkolják a hajlatnál a csővázat. Ezután a hordóra fektetett húzókötelet a vállukra akasztják és vigyázzba állnak. A ③ és ④ ezalatt vigyázz-ban áll.

„Taligát rögzíts!“ vezényszóra a csővázások leengedik a földre a nyugaszból a taliga rögzítő kart, utána leemelik a vállukról a kötelet és azt háromrét összehajtva a hordóra a légpalackok fölé fektetik, majd vigyázz-ba állnak.

A ③-as és ④-es ezalatt vigyázz-ban áll.

78. A ködösítő raj munkája.

A szakaszparancsnok a rajparancsnokkal együtt megy a terepre szemrevételezni és ott adja a szükséges parancsokat. A szakaszparancsnok megmutatja a rajparancsnoknak az egyes ködforrások helyeit és intézkedik fedett megközelítésükre. Amennyiben a terep és az ellenséges tűzhatás nem teszi lehetővé a ködforrás fedett elfoglalását, parancsot ad a rajparancsnoknak a ködforrás helyének ködgyertyák oltalma alatt való megközelítésére.

79. Parancsadás :

A rajparancsnok a kapott parancs alapján az alábbiakra intézkedik :

a) Általános tájékoztatás a szükséges szerint (elg. és saját helyzet).

b) a raj feladata.

c) a szél iránya és sebessége,

d) ködforrások félrajonként való elosztása és helyeinek megjelölése,

e) ködforrások megközelítésének szabályozása (ködgyertyások oltalma alatt vagy anélkül?)

f) ködösítés megkezdésének ideje és jele,

g) a ködösítés előrelátható időtartama.

h) intézkedések az utánpótlásra (felvételező megjelölésével).

i) köd beszüntetésének jele.

j) feladat végrehajtása után gyülekezés helye és útvonala.

80. Menet alatt a ③-as és ④-es követi a taligát.

Nehéz terepen, vagy nagy emelkedőnél a ③ és ④ átveszi a ②-ektől a meghosszabbított húzókötelet és a vontatásnál segédkeznek.

„Ködösítéshez indulj!“

vezényszóra az egész raj futásban megy a rajparancsnok által kijelölt helyre. Ott a ködgyertyások, ha más parancsot nem kaptak, rejtőznek, a taligás készülékeket a ②-ek a kijelölt helyre úgy állítják, hogy a folyadék-kivezetőcső szélirányba nézzen. A csővázások lehúllentik a hordót a taligáról és a taligával együtt a tereptől függően 20,—50 m-re visszafutnak s ott rejtőznek.

A segédkezelők (4) a hordó lebillentésével egyidejűleg leszedik a taligán lévő két éket s a kezelővel (3) együtt kiékelik a hordót, majd a készülék közelében rejtőznek.

„Ködöt indíts!” vezényszóra a kezelő a készülék mellé fekszik, felöltött álarcban kinyitja a légpalack szelepét, majd a légszelepet és végül a folyadékszelepet, megvárja míg a készülék rendszeresen működik, ellenőrzi, hogy jól van-e beállítva a szélirányba, majd a készülék közelében rejtőzik.

„Ködöt szüntess!” vezényszóra a kezelő a készülék mellé fekszik, elzárja a légpalack szelepét, a légszelepet, majd a folyadékszelepet. Utána rejtőzik.

„Állásváltogatás!” vezényszóra a kezelő ugyanazt végzi, mint „Ködöt szüntess!”-nél, a segédkezelő meglazítja az ékeket és a hordót ráhelyezi a csővázások által odahúzott taligára.

81. A raj menetalkazata általában a „Kettős oszlop”. A rajparancsnok azonban vezetheti raját a feladatnak és körülménynek megfelelőbb más tetszés szerinti alakzatban is. A vezetés jellel, parancsal, vagy jellel egybekötött parancsal történik.

82. A rajparancsnok minden eszközt használjon fel arra, hogy a ködforrások helyét fedve — az ellenség által észre nem vehető módon — foglalja el. Számoljon azzal, hogy a taligáknak ködgyertyák leple alatt való előnyomulásával már felhívja az ellenség figyelmét s ezáltal legnagyobb előnyét, a meglepetést elveszti.

A ködgyertyások, mint tartalék szerepeljenek a rajnál. Feladatuk a keletkezett hézagok, rések betömése.

A kezelők és segédkezelők, a taligáról levett hordót lehetőleg olyan helyre állítsák, ahol az, az ellenség részéről nem látható.

Amennyiben a rajparancsnok parancsa értelmében utánpótlásra lesz szükség, a csővázások siessenek a felvételező helyre, vételezzék fel az anyagot és hozzák működési helyére.

83. *Tipuspéldák a helyes és helytelen ködösítésre.*

Nehéz gyalogsági fegyverek elködösítése. (Lásd 32. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

1. Az elködösítés helytelen, mert szélirány változás esetében az ellenséges tüzfegyver azonnal kikerül a ködfalból. (Lásd 33. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

2. Az elködösítés helyes, mert a szélirány változása esetében is vakítva marad az ellenséges tüzfegyver.

Tüzfegyverekkel megerősített ellenséges vonal elködösítése. (Lásd 34. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

3. Az elködösítés helytelen: nagy anyagfogyasztással jár. A harcoló csapat számára az éjjeli támadáshoz hasonló nehéz viszonyokat teremt és megakadályozza, hogy a saját nehéz tüzfegyverek célzott, tehát eredményes tüzet adjanak. (Lásd 35. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

4. Az elködösítés helyes: csak az ellenséges nehéz tüzfegyverek vannak elködösítve. A saját nehéz gyalogsági fegyverek felszabadulnak az ellenséges nehéz fegyverek tűzhatása alól és összpontosíthatják tüzüket az ellenség látható részeire. Nem veszítjük el a tájékozódást és elérjük a tűzfölényt.

Édekezés nyílt terepen oldalozó tűz ellen. (Lásd 36. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

5. A ködösítést távol a menetvonalától hajtjuk végre (megtévesztés). A menetelő csapat az útról jobbra, vagy balra letérve menetel. (Az út a térképről bemérhető).

Mesterséges köd oltalma alatt átkarolást hajthatunk végre. (Lásd 37. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

6. Egyes emberek és tüzfegyverek visszahagyása alatt az erőket a mesterséges köd oltalma alatt kivonjuk és átkaroló támadásra használjuk fel. Tüzfegyverek visszahagyása fontos, mert az ellenség esetleges ellentámadását ők hártják el.

7. §. A gépesített század ködösítő raja.

A) Nehéz ködösítő raj.

84. *Szervezet:*

Ereje: 1 pk., 1 pkl., 15 készülékkezelő, 3 gk. vez. és 3 segéd gk. vez.

Alkalmazásnál egy gk-n tartózkodnak:

egy gk-pk.

kettő 1-es (kezelő).

Felszerelés:

Mindenkinek saválló bőrkabátja, bőrkeztüje, a két ①-nél magnéziás doboz is van.

85. *Felállítás a gépkocsi mellett* : mint a nehéz szennyező rajnál (4. §. 24. pont).

86. *Felszállás gépkocsira. Vezényszó* : „Gépkocsira !“. (Lásd 38. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

A gépkocsiparancsnok (helyettes) „Gépkocsira !“ vezényszavára a gépkocsivezető felül a kormánykerék mellé. A két ① lehajtja a kocsiszekrény hátsó oldalát, felszállnak, majd utánuk a gépkocsiparancsnok és a hátsó ülésre leülnek. A segédgépkocsivezető a hátsó oldalt felhajtja és felül a gépkocsivezető mellé.

A szakaszparancsnok „Motort indíts !“ vezényszavára a segédgépkocsivezető — ha a vezető nem önindítóval indít — leugrik s a motort beindítja. Utána a helyére ül.

87. Alkalmazás után a gépkocsiparancsnok (helyettes) üzempróbát hajt végre olyan helyen ahol a felszálló ködből az ellenség ködösítési szándékunkról, illetve a gépkocsi helyéről nem szerezhet tudomást. A saválló bőrruházatot előzetesen felvéteti.

„Ködkészültség !“ vezényszóra a kezelők a porlasztó védősapkákat lecsavarják, felveszik az alárukat és a gépkocsin a következőképen helyezkednek el. (Lásd 39. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

Ezután a kezelők összedolgozva megnyitják a szelepeket. Előbb a gépkocsiparancsnok megnyitja a légalack szelepét ; ha a nagy nyomást jelző fesz mérő legalább 100 légkörnyomást mutat, megnyitja a nyomáscsökkentő elzáró szelepét és fokozatosan beállítja a nyomásszabályozót addig, míg a csökkentett nyomást mutató fesz mérő 4 atm. túlnyomást nem mutat.

Ha a nyomás megfelelő, a gépkocsiparancsnok feltartja a balkezét.

Erre a kezelők kinyitják a hordó légszelepét. A beáramló túlnyomás zizegő hangot ad. Mikor ez mindkét hordóban megszűnik a gépkocsiparancsnok „Ködöt indíts“ vezényszavára a kezelők a csapatot megnyitják.

A gépkocsiparancsnok (helyettes) „Ködöt szüntess !“ vezényszavára előbb ő maga elzárja a nyomáscsökkentő elzáró szelepét, majd a kezelők a folyadékszelepet, légszelepet és végül a gépkocsiparancsnok a légalack szelepét.

Ezután a két kezelő visszacsavarja a zárósapkákat.

88. *A gépkocsiparancsnok parancsa* :

A szakaszparancsnoktól kapott parancs szerint a gépkocsiparancsnok kiadja parancsát. A ködforrás helyét és megközelítés útvonalát a szakaszparancsnok határozza meg, a gépkocsiparancsnok ezt csak ismétli. Mivel rajával az egész ténykedés alatt közvetlen közelségben van, csak *részletparancsokat* ad ki.

Az első részletparancs tartalmazza :

- a) az ellenség helyzetét,
- b) saját helyzetét,
- c) ködforrás helyét,
- d) a megközelítés útvonalát,
- e) az utánpótlás helyét.

89. *Parancspélda* :

„Ellenség a tőlünk balra húzódó magaslatokon véd.

Saját csapataink támadásukban megakadtak, mert a jobboldali (mutatja) magaslatokról az ellenséges tűzhatás miatt nem tudnak a völgyön átjutni.

Feladatunk a völgyet hosszában elködösíteni.

Ködforrás helye a kisdomb mögött (mutatja).

Megközelítés útvonala vasúti töltés mentén, majd kukoricás mögött, kis erdő szegélye.

Utánpótlás : a kis erdőszegélyen.

Gépkocsivezető ismétlje !

Motort indíts !

Indulj ! “

90. A ködforrás helyén a gépkocsiparancsnok megfelelő irányba állíttatja a gépkocsit. Mivel a terepet jobban ki tudja már értékelni, mint a messziről intézkedő szakaszparancsnok, lehetőleg olyan helyet választ, ahová az ellenség nem láthat be és tűzhatása ellen a terep természetes fedezéket nyújt.

A ködösítés megindítására rajának „Ködöt indits!” vezényszót adja, mire a ködkészült-ségben lévő számok előkészülnek, majd a szelepeket az üzempróbánál alkalmazott sorrendben megnyitják.

Állóhelyben ködösítésnél, ha a meginduló köd azt mutatja, hogy a ködforrás helye nem megfelelő, a gépkocsiparancsnok a gépkocsivezetőnek új helyet mutat, az új ködforrás helyét pedig önmagát az ellenség felé elködösítve foglalja el.

Erős ellenséges tűzhatása esetén a gépkocsiparancsnok gondoskodik a *váltóállásról* és annak felvételét az előbbihez hasonló módon készíttse elő.

A ködösítés beszüntetésére a gépkocsiparancsnok „Ködöt szütsess!” vezényszót adja. A zárósapka felcsavarása után békeviszonyoknál a kezelők a terepjáróra szerelt lapátokkal a köd-savnyomokat a földön homokkal beszórják, s utána felszállnak a terepjáróra.

91. A gépesített ködösítő egységek feladata általában nagyobb szabású ködösítő feladatok végrehajtása. Ilyenek:

- a) Áttörés jellegével bíró támadások előkészítése köddel.
- b) Hadműveleti mozgások burkolása.
- c) Folyamátkezelések leplezése.
- d) Vert hidak burkolása.

Ellenséges megfigyelt tűzben ködösítést csak harckocsirajok képesek végrehajtani.

92. B) *Könnyű ködösítő raj.* (Keskeny nyomtávú gépkocsi).

Ködösítés keskeny nyomtávú gépkocsival.

Szervezet:

1 Rajparancsnok, 1 rajparancsnokhelyettes, 6 készülékkezelő,
2 gk. vez. és 2 segéd gépkocsivezető.

Felszerelés:

Saválló bőrkabát és kesztyű.

A gépkocsin 2 kenyértarisznya, benne 4—4 ködgyertya a segédgépkocsivezető részére.

93. *Felállítás a gépkocsi mellett:* mint a könnyű szennyező rajnál (37. pont).

94. Alkalmazás esetén egy gépkocsin 1 gépkocsiparancsnok és 1 kezelő tartózkodik.

Felszállás a gépkocsira:

„Vezényszó: „Gépkocsira!” (Lásd 40. sz. ábra. — I. ábrafüzet.)

A rajparancsnok „Gépkocsira!” vezényszavára a gépkocsivezető a kormánykerék mellé ül, a rajparancsnok és a hordókezelő a gépkocsi oldalfalain keresztül száll be, majd balra a gépkocsi-parancsnok, jobbra pedig a készülék kezelő ül le. A segédgépkocsivezető ezek elhelyezkedése után ül fel a gépkocsivezető mellé.

A szakaszparancsnok vezényszavára: „Motort indíts!” a segédgépkocsivezető beindítja a motort és elfoglalja helyét.

Üzempróba.

Parancsadás.

Ködösítés.

Beszünetetés.

Állásváltóztatás értelemszerűen azonos a terepjáró ködösítő rajáéval. A ködgyertyás szerepét a gépkocsi elködösítésénél szükség esetén a segédgépkocsivezető hajtja végre.

3. §. A páncélos raj.

95. *Szervezet:*

Ereje: 1 pk., 1 pkh. és 22 fő,

- 1 rajpk., lövész egyben kezelő,
- 1 rajpkh. lövész, egyben kezelő,
- 2 lövész, egyben kezelő,
- 4 tart. lövész, egyben kezelő,
- ⊙ 4 harckocsivezető,

- ④ 4 tartalék harcokocsivezető,
- ⑤ 4 gépkocsivezető,
- ⑥ 4 segédgépkocsivezető.

96. Felszerelés :

Általános katonai felszerelés :

Tart. lövész-kezelőknek	}	puska, szurony, derékszij, 2 kettős tölténytáska, lőszer
Gk. vezetőknek		
Segéd gk. vezetőknek		
Rajpk-nak, Rajpkh-nak	}	ismétlőpisztoly, derékszij, pisztolytáska, pisztolylőszer
2 lövész-kezelőknek		
Harcokocsivezetőknek		
Tart. harcokocsivezetőknek		

Műszaki felszerelés :

- 4 kis harcokocsi (Ansaldó)
- 4 vegyiharc póttaliga
- 4 pár 34 A M géppuska tárakkal
- 4 3 t-ás tehergépkocsi.

Általános gázműszaki felszerelés :

- Harcokocsinként 2—2 pár gázvédő kesztyű
- 2—2 pár gázvédő osizma
- 2—2 pár saválló bőrkesztyű
- 1—1 saválló bőrkabát.

Az összes beosztottnak 1—1 gázálc, hordtáskában.

97. Menetnél a harcokocsi a rajgépkocsikon vannak, a vegyiharc póttaligákat pedig a rajgépkocsik vontatják.

A harcokocsihoz beosztott jegénység azon a rajgépkocsin foglal helyet, amelyiken a hozzájuk tartozó harcokocsit szállítják.

Menetjelek.

A menet alkalmával alkalmazott jelzések megfelelnek az általános rendelkezéseknek, azaz :

„Vigyázz! — Figyelem!“ :

a jelzőtárcsa (kar) feltartása.

„Motort indíts!“ :

a jelzőtárcsának (kar) a test előtt, nagy körívben való háromszoros mozgatása.

„Motort állíts!“ :

a jelzőtárcsának (karnak) az alsókar behajlításával a sapkára való helyezése (rövidrezárás jelzése)

„Pihenő!“ :

a jelzőtárcsának (karnak) a a fej felett történő ide-oda mozgatása.

„Jobbra-, balrakanyarodás!“ : a jelzőtárcsának (karnak) a kívánt irányba való kitartása.

„Lassítás!“ : a jelzőtárcsa (kar) kitartása és fel-le való mozgatása függőleges síkban.

„Fokozd az ütemet!“ : a jelzőtárcsának (karnak) ki- és felfelé tartása, majd fel-le történő mozgatása (mint a futás jelzése).

„Állj!“ : először a lassítás jelzése, majd a jelzőtárcsa (kar) föld felé mutatása háromszor.

„Gépkocsiról!“ : először a „Figyelem!“ jelzése, majd a jelzőtárcsa (kar) föld felé mutatása háromszor.

„Indulj!“ : a jelzőtárcsa (kar) feltartása, menetirány mutatása és hajlított karral fel-le való mozgatása háromszor (mint futás jelzése).

„Gépkocsira!“ : ugyanaz, mint fent, de a menetirány mutatása nélkül.

„Távközöket növelj!“ : a könyökben meghajlított karral kinyújtott tenyerünket (tárcsát) felfelé tartjuk. Felkar vízszintes.

„Távközöket csökkentsd!“ : a könyökben meghajlított karral tenyerünket (tárcsát) lefelé tartjuk, a felkar vízszintes.

„Ellenséges repülő! Rejtőzve állj!” : függőlegesen feltartott tárcsával (karral) a fej felett több kört irunk le.

„Gázriadó!” a gázalarc magasra tartása.

A fent felsorolt jelzéseket a „Gépkocsira!” vezényszó után minden tárcsával ellátott segédgépkocsivezető (gépkoocsivezető) köteles ismételni és továbbadni!

98. Oszlop alkalmazáshoz készen és vonal szállításhoz készen.

Mind a két alakzat alkalmával a harcokocsihoz beosztott legénység a harcokocsi elejével egyvonalon álljon és pedig a harcokocsi vezető jobbra, a lövészkezelő pedig balra.

A 3 t-ás szállító tehergépkoocsiohöz beosztott legénység eme gépkocsi első kerekével egyvonalon, a gépkocsi vezető a gépkocsitól jobbra, a segédgépkoocsivezető a gépkocsitól balra áll fel.

A szállító gépkocsin szállítás alatt tartózkodó legénység (tartalék lövész-kezelő, tartalék harcokocsi vezető) a szállító gépkocsi mögött álljon fel. (41., 42., 43. sz. ábrák — I ábrafüzetet.)

99. A kisharcokocsi a hozzájuk tartozó vegyiharc póttaligákkal együtt egyaránt alkalmásak ködösítésre és szennyezésre. Minthogy páncélozottak, olyan helyen alkalmazzuk, ahol igen erős ellenséges behatás (tűz) ellenére is ködösítő, illetve szennyező feladatokat kell megoldanunk.

100. A páncélos raj esetenkénti feladatának megfelelően átveszi a rajgépkoocsiról a gázműszaki felszerelését és felölti.

101. A rajparancsnoknak „Köd-készültség!” , illetve „Szennyező-készültség!” figyelmeztetőjére a kezelő (lövész, egyben kezelő) a megfelelő számú és nagyságú porlasztókat elhelyezi a taliga szóróívén, miután a zárósapkákat levette (Ködösítésnél 4 kisnyílású, szennyezésnél 2 nagynyílású porlasztó).

A szóróívek felhelyezése után a kezelő győződjék meg arról, hogy a légpalackban a kellő nyomás — legalább 100 légkörnyomás — megvan-e?

I. A továbbiakban a kezelő a harcokocsi belsejében a fészek baloldalán elhelyezett légpalack csapját az óramutató járásával ellenkező irányban való csavarással — balkezével — kinyitja.

II. Ezután a nyomáscsökkentő beállítása következik a megfelelő nyomásra — a ködösítésnél 4 légkör-, szennyezésnél 2 légkör — úgy, hogy a nyomáscsökkentő szárnyas csavarját addig csavarja, amíg a szükséges nyomást a feszmérő nem mutatja.

III. Majd a nyomáscsökkentőszelepet nyitja meg a kezelő a csapnak az óramutató járásával ellenkező irányban való csavarásával.

Ekkor már a vegyiharc póttaligát üzemkész állapotba helyeztük. A kezelő a köd-, illetve szennyező-készültség elérését „Kész” figyelmeztetővel, vagy nagyobb távolságra: jobb karjának elemelésével jelenti.

A köd-, illetve szennyezőanyag kibocsátásának megindítása a „Ködöt indíts!” , illetve „Szennyezés!” parancsra történik. (Ezek a vezényszavak csak az oktatásnál használatosak, a valóságban nem. A rajparancsnok, vagy szakaszparancsnok ugyanis előzetesen úgylis magát a kezelőt oktatta ki részletesen a feladatot illetően.)

IV. Erre a vezényszóra — a szelepek megnyitása céljából — a kezelő jobb kezével a Bowden-kart — annak előzetes kézifékszerű megszorítása után — hátrahúzza.

102. Ha a szelepek elzárása nem végleges, azaz a ködösítést, illetve a szennyezést csak rövid időre akarjuk beszüntetni, akkor a Bowden-kart előre bocsátjuk (a kar kézifékszerű megszorítása után). A vezényszó ebben az esetben (csakis oktatásnál!) „Ködöt szüntess!” , illetve „Szennyezés szüntess!”

103. Ha azonban a ködösítést, illetve szennyezést véglegesen be akarjuk szüntetni, akkor a vezényszó: „Ködösítés — vége!” , illetve „Szennyezés — vége!”

Erre a vezényszóra a kezelő az egyes tevékenységeket az alábbi sorrendben hajtsa végre:

I. Elzárja a nyomáscsökkentőszelepet azáltal, hogy ennek szárnyas csavarját az óramutató járásával megegyező irányban csavarja.

II. Elzárja a légpalackcsapot azáltal, hogy az óramutató járásával megegyező irányban csavarja addig, míg ütközést nem érez.

III. Majd a Bowden-kart előre engedi (annak előzetes kézifékszerű megmarkolásával), miáltal a folyadékszelepek bezárulnak.

IV. Végül a záróapkákat ismét a megfelelő helyekre visszacsavarja, — miután a porlasztókat előzetesen lecsavarta.

104. A harckocsi vezetője éppúgy, mint a lövész s egyben kezelő vegyiharcos, őrizze meg hidegvérét és nyugodt cselekvőképességét. A lövész-vegyiharcosnak különösen nehéz, vagyis kettős szerep jut; ugyanis a vegyiharcos tevékenysége mellett a rendelkezésre álló rendkívül nagy tűzerejű ikergéppuskát is ügyesen kell alkalmaznia. (1200 lövés/perc).

105. A tapasztalatok szerint menetközben való célzás és lövés a legkritább esetben eredményes. Ezt csak igen gyakorlott lövésznek és csakis sík terepen kísérelhetik meg sikerrel. Általában azonban a célzás és lövés idejére a harckocsinak meg kell állania. A lövés-sorozat után mehet csak tovább.

106. Sohasem szabad mind a két géppuskát egyszerre alkalmazni. A két géppuskának egymást támogatni kell, ha valamelyiknél üzemzavar lépne fel. Ilyenkor is az előadódó tűzszünetekben a lövésznek azonnal a hiba elhárításához kell fognia.

9. §. Az időjelző járőr.

107. *Szervezet*: 1 parancsnok (időjelző ts.) + 1 fő (időjelző).

Felszerelés a „Málházási utasítás“ szerint (Szakfelszerelése 2 ládában málházva az időjelzőkocsin).

108. *Munkája*: A század, illetve szakaszparancsnok „X helyen időjelző állomást telepíts!“ parancsára, a parancsnok magához veszi az I. sz. ládát (Hellmann-féle csapadékmérő), az időjelző a II. sz. ládát és az előre elkészített 2 m hosszú rudat. A parancsnok a kijelölt helyre vezeti az időjelzőt.

„Időjelző állomás itt!“ figyelmeztetőjére az időjelző leszúrja a rudat és a rúd végére felerősíti a rögzítő hüvelyt, behelyezi a Wild-féle kis szélzászlót.

Ezalatt a parancsnok a 36 M tájoló segítségével megállapítja az É. irányt, ebbe az irányba beállítatja a nyíllal ellátott pálcát, leolvassa a szél irányát, és bevezeti az „Időjárás jelentés“-be (L I a mintát I).

A parancsnok „Hőmérés“ figyelmeztetésére az időjelző kiveszi a II. sz. ládából a parittyás hőmérőt, felakasztja végére erősített zsinagnál fogva jobb keze mutatóujjának 2 percre. Bal kezébe veszi a kis „Doxa“ zsebórát és a hőmérőt egyenletes sebességgel 3 percig az óramutatóval megegyező irányban forgatja. Leolvassa a hőmérsékletet, jelenti a parancsnoknak, aki bevezeti az „Időjárás jelentés“-be. Ezalatt az időjelző helyreteszi a hőmérőt és átadja az órát a parancsnoknak, aki azt balkezébe veszi.

„Szélmérés“ figyelmeztetőre az időjelző leveszi a rögzítő hüvelyből a Wild-féle szélzászlót és visszahelyezi a ládába. Kiveszi a ládából a kanalas szélmérőt, ráfújással meggyőződik, hogy a kanalak járása könnyű-e és a számlálószerkezet működik-e? Két 1.5 m hosszú zsinaget erősít a számlálószerkezet emelőjére, az egyik zsinaget átvezeti a fülecsen, ezt a zsinaget a jobb, a másikat és a műszert is a balkezében tartva leolvassa, mutatók állását jelenti a parancsnoknak, aki azt feljegyzi (pl. 85124).

Ezalatt az időjelző a kanalas szélmérőt a rögzítőhüvelybe helyezi ügyelve arra, hogy a számlálószerkezet működésbe ne jöjjön.

A parancsnok az órát figyelve „Mérés!“ parancsot adja, amelyre az időjelző bekapcsolja a számlálószerkezetet a jobbkezében lévő zsinag meghúzásával, majd elengedi a zsinaget. A parancsnok az órát figyelve 5' múlva „Állj!“ vezényszót adja, amelyre az időjelző kikapcsolja a számlálószerkezetet a balkezében lévő zsinag meghúzásával, leolvassa a mutatók állását és jelenti a parancsnoknak, az feljegyzi (pl. 88826) kivonja belőle a mérés előtt feljegyzett értéket és elosztja 300-al (a másodpercek száma)

88826

85124

3702 : 300 = 12.3 a kapott szám a szél sebessége másodpercenként. Ezután az időjelző parancsnok a kapott parancs értelmében végzi a további méréseket, s eredményeit előjegyzéseibe bevezeti.

Amennyiben a járőrparancsnok a csapadék mérésére parancsot kap, azt az alábbiak szerint hajtja végre:

A parancsnok „*Esőmérés*“ figyelmeztetésére az időjelző rögzíti az esőmérő cinkedényt egy, a helyszínen előtalálható, talajbavert kb. 100 cm magas oszlopra akként, hogy az edény felső szélé az oszlop felső végénél kb. 10 cm-rel magasabbra kerüljön. Leolvasás csak csapadék esetén. Az időjelző a cinkedényben összegyűlt csapadékot a mérőpalackba tölti (ha szükséges, előbb felolvasztja). A parancsnok leolvassa a csapadék mennyiségét és bejegyzi az „*Időjárás jelentés*“-be.

A parancsnok megállapítja becslés útján a szél állandóságát és a felhőzetet, bevezeti az időjárás jelentésbe, kitölti az észlelés helyét és idejét és az időjelzővel az őt kiküldő parancsnoknak elküldi.

Az időjelző járőr minden két órában leolvassa az időjárás viszonyokat és azt a parancsnok az „*Időjárás jelentés*“-be és a „*Nyilvántartás*“-ba bevezeti az *Időjárás jelentést* azonnal, a *Nyilvántartást* pedig minden nap reggel 8 óráig leadja a század, illetve annak a parancsnoknak, akinek alá van rendelve.

109. 1. *Időjárásjelentés.*

Csapattest.	<i>Időjárásjelentés.</i>
	Észlelés helye: .....
	Észlelés ideje: .....
	Szél iránya: .....
	Szél sebessége: .....
	Szél állandósága: .....
	Felhőzet: .....
	Hőmérséklet: .....
	Csapadék: .....

110. 2. *Napi nyilvántartás.*

Csapattest.

Nyilvántartás

az ..... év ..... hó .... napján megfigyelt időjárás viszonyokról.

A megfigyelés ideje	ó r a												
	02	04	06	08	10	12	14	16	18	20	22	24	
A szél	iránya												
	sebessége												
	állandósága												
Felhőzet													
Hőmérséklet													
Csapadék													
Megjegyzések													

10. §. A gázmentő járőr.

111. A *gázmentőjárőr feladata* mentési munkálatok végrehajtása, sérülteknek a veszélyeztetett helyről való elszállítása és első segélyben való részesítése olyan esetekben, amikor a gázálaró elegendő védelmet nem nyújt.

Ezek az esetek az alábbiak:

Ha olyan harc-gáz van jelen, amely ellen a *légtisztító* vagy szűrőbetét nem véd (szénmonoxid). A harc-gáz töménysége meghaladja a *légtisztító* védőképességét.

A levegő összetétele azon a helyen eltér a normálistól és légzésre magában véve is alkalmatlan (Oxigéntartalom 15% alatt).

A fenti három tényező felléphet mindenütt, ahol zárt helyen, tökéletlen égés megy végbe. (Géppuska tüzelőállás, tüzérsegi lövedék becsapódása a fedezékbe, stb.).

112. Gázlővedék és brizáns lővedék egyidejű becsapódása esetén mindhárom fenti tényező együttes hatásával kell számolnunk.

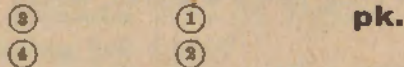
- a) szénmonoxid keletkezik,
- b) az égés folytán az oxigéntartalom hirtelen csökken,
- c) a gázlővedék zárt helyen nagy töménységet eredményez.

113. A felsorolt fizikai és kémiai jelenségeken kívül a mentőjárőr tevékenységét a beomlott építmény műszaki jellege szabályozza: torlaszokat, akadályokat kell elhárítania.

Szervezet.

114. *Szervezet*: 1 Pk és 4 beosztott (1, 2, 3, és 4 számok).

Mozgásuk zártrendben az E-alap vonatkozó határozványai szerint történik.

115. *Felszerelés*:

Pk-nak járőrparancsnoki felszerelés (térkép, óra, iránytű, jelentéstömb, távcső) és zseblámpa. Egyéni felszerelésként gázálarc és egészségügyi felszerelés (Részletezése a következő pontban).

①-nek: 10 méteres huzókötél, zseblámpa, egyéni felszerelésként gázálarc.

②-nek: önmentő, csákány, kézifűrés, zseblámpa,

③-nak: önmentő, ásó balta, zseblámpa.

④-nek: gázálarc fejsérült részére, hordágy, egyéni felszerelésként gázálarc.

Az önmentő a viselőjét légzés szempontjából a külső levegőtől teljesen elkülöníti. A légzéshez szükséges oxigént oxigénpalackból állandóan adagolja.

116. A járőrparancsnok felszerelését képező *egészségügyi felszerelés* az első segélynyújtáshoz szükséges.

A gázmentő járőr munkamenete.

117. A pk. a kapott parancs alapján járőrt a mentés helyére vezet. Ott, amennyire azt a helyzet megengedi, szemrevételez.

Utána kiadja parancsát a végrehajtandó mentésre vonatkozólag. Ez a parancs rövid, érthető és a helyzetnek megfelelő legyen. Pl.: az előttünk lévő óvóhelyet gázbombatalálat érte. ② és ③ számok szabadítsák ki a bennrekedteket, majd hozzák ki őket. Innen az ① és ④ számok vigyék a sérülteket az elsősegélyhelyre „Végeztem!”

A ② és ③ számok ezután felillesztik önmentőjüket, majd a parancsnok részletutasításai szerint a sérülteket kiszabadítják és kihozzák.

Az ① és ④ számok összeállítják a hordágyat és a sérülteket a segélyhelyre viszik.

Ha a mentés helye, vagy a megközelítés területe a szennyezésre gyanús („M” szennyezett), úgy gázfelderítőjárőrt és gázmentesítő rajt kell beosztani, akik előzetes gázfelderítéssel és gázmentesítéssel a mentéshez az előfeltételeket megteremtik. Ha az előbbiekhöz e megfelelő eszközök rendelkezésre állanak, úgy ezeket (felderítést és gázmentesítést) a mentőjárőr maga is elvégezheti. Erejének kiméltése végett azonban ajánlatos az előzetes munkálatokat a felderítőjárőrrel, illetve a gázmentesítő rajjal elvégeztetni.

Akadályok elhárításának műszaki alapelvei.

(A mentőjárőr munkájának figyelembevételével!)

118. Az elhárítandó akadály jellegét megszabja:

Az építmény vagy alakulás szerkezete, anyaga.

A rombolást okozó erő nagysága, iránya, támadási pontja.

A fenti két tényező harcserű viszonyok között az alábbiak szerint jöhet tekintetbe.

Az építmény vagy alakulás szerkezete, anyaga szerint:

- tábori félállandó és állandó erődítés elemei (óvóhelyek, figyelőhelyek, stb.),
- műépítmények (hidak, átvezetők, alagutak, stb.),
- polgári települések (lakóházak, pincék, istállók, vermek, stb.),
- terepdomborzat (horhos, hegyoldal),
- növényzet (fák, bokrok, erdő).

A rombolást okozó erő szerint :

lövedék becsapódása (találat),
légnomás (közele becsapódás),
földnyomás (elégtelen burkolás, rázkódás),
önsúly (nem eléggé teherbíró szerkezet).

(Földnyomásnak nevezzük, valamely földtömegnek mindazon felületekre gyakorolt nyomását, amelyek azt megtámasztják.)

119. Rombolás, beomlás, stb. útján keletkezett akadályoknál az alábbi anyagokkal kell számolnunk, feltüntetve azt is, hogy elhárításuknál milyen jellemző tulajdonságukat vegyük figyelembe :

Kő : nagy súly, gördülés, esetleg hasadás, mállás.

Föld : (nehéz, közepes, könnyű) álló részek a munka folyamán veszélytelenek, elmozdításuknál burkolásra, kiducolásra nagy gondot kell fordítanunk.

Fa : (rönkfa, négyzetfa) rendszerint tartóként szerepelnek. Kiemelésnél vigyáznunk kell, mert a törött darabok is viselhetnek terhet. Elmozdítás előtt *kiváltásukról* kell gondoskodnunk.

Fa : padló, deszka (főleg burkoló anyagok) kisebb terhelést elbírnak. Mint tartókat ne vegyük figyelembe, támasszuk mindig alá.

Tégla : nagy súly, kötőanyag híján bedől, csuszik.

Beton : rendkívül nagy önsúly.

Vasbeton : az épen maradt vashuzalrészek teherbírását figyelembe kell vennünk.

(*Kiváltás* : az az eljárás, ha valamely terhet viselő tartó eltávolítása előtt egy másik hasonló teherbírású tartóra hárítjuk a terhet.)

120. *Az akadály elhárítás elve :*

A megfontolt, higgadt munka !

Minden elmozdítás várható következményét mérlegeljük. Teherbíró alkatrészek kiemelése kiváltás nélkül, többé jóvá nem tehető, ha emberélet van alatta !

121. *Minden mozzanat megkezdése előtt mérlegeljük és állapítsuk meg :*

az eredeti szerkezet melyik alkatrészének milyen szerepe volt az építményben,

a beomlott helyzetben hol vannak az eredeti teherviselő alkatrészek,

a beomlott szerkezeti részek melyikén van teher,

mely alkatrészek elmozdítása árán közelíthető meg a sebesült ?

milyen erőjátékot vált ki az elmozdítás, milyen irányban várható elmozdulás és melyik alkatrészt terheli majd meg ?

A kiemelés folytán tehertöbbletet kapott tartókat előzőleg erősítsük meg (alátámasztás, kiváltás).

122. Az elhárítás keresztülvitelénél elvünk legyen : hogy „*lassan siessünk*“. (A gyorsaság ne menjen az alaposság rovására.)

Az egyes mozzanatokat a teherviselő alkatrészek kiemelése szabja meg : ahány ilyen szerkezeti elem, annyi mozzanat. Ez a része a munkának csak lassú, nyugodt ütemben hajtható végre

Két mozzanat közé eső részletmunkát, ha körütekintéssel is, de mindenesetre fűrgén végezzük.

Légzési gyakorlatok feltöltött gázalaccal és önmentővel.

123. *A légzési gyakorlatok célja* : lassú, természetes, mély légzés, hogy a levegőcsere lehetőleg tökéletes legyen, és

a légzési ellenállás ne növekedjék.

A szűrő légzési ellenállása a belégzés sebességével egyenes arányban növekszik.

Mindig csoportban gyakoroljunk. A gyakorlatvezető oktató maga is hajtsa végre a gyakorlatot (saját teljesítőképessége szerint fog vezényelni.)

124. Nyugalomban a légzés üteme : percenként 12—15 légzés.

Légzési gyakorlatként csak egyszerű mozdulatok jöhetnek tekintetbe, minden figyelmet a helyes légzésre kell összpontosítanunk.

A mozdulatok feszes és szabatos kivitelét követni : *helytelen* !

Álló helyben végzett gyakorlatoknál vegyünk széles, biztos állást (terpeszállást).

125. A kilégzés legyen lassúbb, mint a belégzés, mert ez a természetes. A helyes viszonyt a törzshajlítással egybekötött szabadgyakorlatok biztosítják (Törzshajlításnál: *kilégzés*, kiegyenesedésnél: *belégzés*!).

126. Csak megfelelő iskolázott légzés után térjünk át egyéb gyakorlatok és munkák végzésére.

A teljesítmény fokozását két módon érhetjük el:

magát a gyakorlatot nehezítjük meg (fokozatosan megerőltetőbb gyakorlatok),

az álarc. (önmentő) viselésének tartamát fokozzuk!

Futást lehetőleg csoportban végeztessünk. A futásnál a légzés mélyül, sőt még szabályozható is (Pl.: 140 lépéses ütemnél 5 lépésen át belégzés, 7 lépésen át kilégzés).

127. *Munkagéppel* csak egyenként gyakoroltassunk, mert a teljesítmény egyéni adottságokon alapszik. Csoportos vagy versenyszerű gyakorlás *helytelen*!

Munkagépnek nevezzük azokat a sporteszközöket és szereket, melyek segítségével zárt helyiségben is a legkülönbözőbb testmozgásokat gyakorolhatjuk (pl. evezés, kerékpározás, boxolás, kötélhuzás, súlyemelés, stb.).

Támpontok a mentőjárőr kiképzésére.

128. A kiképzés fokozatos felépítésének tényezői:

Az időtartam.

A fizikai teljesítmény külön-külön, vagy együttesen.

129. Időtartam.

		Az						
		A	B	C	D	E	F	G
		csoportokban						
Az egész kiképzési időszak folyamán az egyes embertől egyhuzamban megkövetelhető a kiképzési csoport ①	1 napján	2	5	15	3	10	5	5 ③
	utolsó napján	40	30	60	20	30	20	20 ③
		gyakorló idő percekben ②						

① 1—2 perces rövid pihenőket beszámítva.

② Az önmentő (gázálarc) felöltésétől a levetélig számítva.

③ Az egész mentőjárőrre vonatkozik.

Fizikai teljesítmény.

130. Számokkal nem fejezhető ki. A gyakorlat helyi viszonyaitól függ (pálya hossza, megterhelés nagysága, stb.).

A teljesítmények nagyság szerinti sorrendjét a gyakorlatvezető saját belátása szerint állítsa össze, ügyelve arra, hogy a fokozatosság kárt ne szenvedjen.

A mentőjárőr gyakorlati kiképzés gyakorlatcsoportjai.

131. A) *Légzési gyakorlatok szabadban, gázálarc nélkül.*

A kiképzés általános elvei:

Cél: légzésvédelem megkövetelte helyes légzés elsajátítása. (Nem megszokott légzés!). Légzés visszatartását *ne gyakoroljuk*.

Elv: Egyéni adottságokkal járó percenkénti légzésszámot ne befolyásoljuk, tehát *nem vezényelt ütem!*

Követelmény : minden testhelyzetben mozgás közben és azt követőleg a maradék levegőt erőltetett kilégzéssel fújjuk ki. A be- és kilégzési időtartam helyes viszonya : 1 (be), 3 (ki). Természetesen nem menetütem !

Végrehajtás : szokásgyakorlatok útján. Szokásgyakorlatként tekintetbe jön minden olyan egyszerű helyzet vagy mozgásnem, amely a mentőjárőr tevékenysége közben felmerülhet. Minden figyelem a helyes légzésre összpontosítva : tehát szokásszerűen végezhető mozdulatok felelnek csak meg.

Felépítés fokozás : a felsorolt gyakorlatok szerint : állóhelyzetben, menetközben, futásban, lépcsőmenetben. Összes gyakorlatok eleinte terhelés nélkül, később terheléssel. (Önmentő hátán, de nem felöltve !.)

132. B) Szabadgyakorlatok felöltött önmentővel.

A kiképzés általános elvei :

A szabadgyakorlatok (E-alap) kereteiből olyan gyakorlatok végrehajtása, amelyek felépítésüknél és egyszerűségüknél fogva testedzés mellett lehetővé teszik a helyes légzéshez való szoktatást.

Cél : már ismert testedző gyakorlatokkal munkát adni a szervezetnek és a fokozott légzés megszokása az önmentővel. Ideges tünetek kiküszöbölése (felesleges tolakodás, stb.). A mentőjárőr kiképzés számára alkalmas egyének kiválasztására alkalom.

Elv : lehetőleg a napi foglalkozás bevezetéseként alkalmazzuk az izmok bemelegítésére.

Követelmény : a felsorolt gyakorlatok végrehajtása helyes légzéstechnikával. A gyakorlatokkal járó teljesítmény fokozása nem kívánatos.

Végrehajtás : csoportokban, vezényszóra, vagy személyes példával. Az oktató maga is végrehajtja az egyes gyakorlatokat.

133. C) Légzési gyakorlatok elgázosított fedett gyakorlóterén.

A kiképzés általános elvei :

Cél : a helyes légzés az egyes legjellegzetesebb szakcsapatbeli tevékenységek közben.

Elv : az egyéni helyes légzés elsajátítása után (A) és B) gyakorlatcsoport) megszabott gyakorlatokkal adjuk meg a feladatot. Vezényszóval, figyelmeztetővel, ütemmel szabályozzuk.

Követelmény : a szakcsapat kiképzésénél előforduló tevékenységek gázalarchban, helyes légzéstechnikával való végrehajtása.

Végrehajtás : csak besulykolt gyakorlatok jöhetnek tekintetbe. Fő a helyes légzés. Légzés ütemét esetenként vezényszóval irányítjuk.

134. D) Kúszó gyakorlatok felöltött önmentővel.

A kiképzés általános elvei :

Cél : mentőjárőrt munkájával járó kúszásnak s egyes kúszásnemeknek elsajátítása és gyakorlása az önmentő állandó kezelésével egybekötve. (Munka szerint !).

Elv : fizikai teljesítmény és figyelem állandó fokozása.

Követelmény : a pálya és az akadályok okozta fizikai megterhelés mellett a készülék helyes és gazdaságos kezelése, még megosztott figyelem ellenére is.

Végrehajtás : csak alapgyakorlatoknál elért kielégítő eredmény után jöhet szóba a gyakorló-pálya. Utóbbin csak kettesével gyakoroljunk. Elsőtétített pályán végzett gyakorlatoknál minden gyakorló embernél legyen tartalék villanylámpa.

Felépítés : a kiképzés az 1. napon kezdődik és kb. az F. és G. gyakorlatig be kell fejeződnie.

135. E) Fizikai munka elvégzése felöltött önmentővel.

A kiképzés általános elvei :

Cél : fizikailag megerőltető gyakorlatokkal fokozott légzést kiváltani.

Elv : egyéni adottságot vegyük figyelembe, sohasem gyakoroltassunk versenyszerűen.

Követelmény : a megerőltető munkával járó nagy levegőszükségletet minden körülmények között helyes légzéssel biztosítsuk.

Végrehajtás : lehetőség szerint a lég- és gázvédelem köréből vett munkálatok és anyagmunkákkal gyakoroljunk. Emelésnél, hordásnál egy emberre 30 kg-nál nagyobb súly ne jusson. Kifulladás tüneténél a gyakorlatot szakítsuk meg azonnal. Sok és változatos csoportokban gyakoroltassunk.

Felépítés : a kiképzés az 1. napon kezdődik és kb. az F. és G. gyakorlatokig be kell fejeződnie.

136. F) Torlaszok, beomlott akadályok elhárításának gyakorlása.

A kiképzés általános elvei :

Cél : mentőjárőr feladatkörébe vágó különböző akadályok, torlaszok jellegének és szerkezetének megismerése és ennek alapján az elhárító munkák végrehajtása.

Elv : munkák végrehajtása a különböző szerkezetek, rombolást okozó erők és anyagnemek figyelembevételével. (Akadályok elhárításának műszaki alapelvei C. pont !)

Követelmény : szerkezetileg ismert (sajátkezüleg létesített) torlaszok és ismeretlen helyen, ismeretlen jellegű akadályok szakszerű elhárítása.

Végrehajtás : a kiképzés első részében gyakoroltassuk a tábori erődítés, műépítmények, polgári települések, terepdomborzat, fák, stb., tűzérési és repülőtámadások okozta beomlása útján keletkező torlaszok összeállítását, majd a működő erők ismertetése után mozzanatszerűen azok eltávolítását.

Eleinte irányítással, később öntevékenyen, a gyakorlók saját mérlegelése alapján. A kiképzés későbbi folyamán a valóságnak megfelelően *ismeretlen helyen*, ismeretlen szerkezetű akadályokat háríttassunk el, műszaki szemrevételezés után.

Felépítés : mivel ezen gyakorlatok alapfeltétele az önmentő tökéletes kezelése, a kúszó gyakorlatok és az általános helyes légzéstechnika elsajátítása után kezdjük csak meg ezeket az elhárítási gyakorlatokat.

137. G) Összműködés a mentőjárőr egyes emberei között :

A kiképzés általános elvei :

Cél : akadályok, torlaszok elhárításával járó mentési munkálatok elvégzése szervezetszerű kötelékben és elsősorban a rendelkezésre álló szabványfelszereléssel.

Elv : mesterséget illetően célszerűen összeállított járórokkal (pl. 1 ács, 1 kőműves, 1 vas-munkás és 1 eu. kiképzésben részesült ember) gyakoroljunk.

Követelmény : a D.—F. gyakorlatokban való jártasság alapján egy vagy több sérült kihozása egy veszélyeztetett helyről, első segélynyújtás és jelentés módja a segélyhelyre.

Végrehajtás : a kiképzés későbbi folyamán kezdődik. Megkezdés után a hangsúlyt erre a kiképzési csoportra helyezük. A gyakorlatokat tagozzuk mozzanatok szerint.

138. A mentőjárőrré vonatkozó elméleti kiképzés felépítése :

a) *Harcászati és műszaki gázvédelem. A műszaki gázvédelem tagozódása. Egyéni gázvédő eszközök és működésük (álarc, önmentő, szűrő, frisslevegős készülék), oxigénbelégzők jellegzetessége, alkalmazásuk szükségességének esetei katonai szempontból. (A harcászati neme, töménysége, levegő összetétele). Milyen esetben kell az előbbi három tényezővel számolnunk a harcászati viszonyok között. (Ezzel kapcsolatban milyen munkálatok elvégzése válhatik szükségessé.)*

Mentőjárőr feladatai : sérültek mentése az elgázosított térből különböző műszaki feladatok megoldásával egybekötve (hevenyészett tábori erődítések beomlása esetén torlaszok, akadályok elhárítása). Mentőjárőr szervezete, felszerelése, működése.

b) *Oxigénlégzők általános felosztása (katonai, tűzoltó, bányászati.)*

Levegőszükséglet és oxigénfogyasztás viszonya különböző munkavégzéseknél. Oxigén szerepe a készülékben. Frissítés elvei. A vízgőz megkötése. Párhuzam a sűrített és kémiai úton fejlesztett oxigénnel dolgozó készülékek között.

c) *Tartályos gázvédő eszközök felosztása szerkezet és működési elv szerint. A frissítéssel dolgozó tartályos gázvédő eszközök működése. Az oxigénpalack, a lúgos szelence, a redukáló szelepek szerepe.*

d) *Oxigénáttöltő szerkezete, működése.*

Oxigénáttöltés bemutatása, kezelési és üzemi utasítások. Oxigénpalack zárószelepeinek megvizsgálása tárolás előtt.

e) *A 35 M Bergomi önmentő leírása és használata. (Főrészei, üzembehelyezése, felvétele, használata.)*

A 35 M Bergomi önmentő szétszedésének és összerakásának sorrendje, az önmentő karba helyezése. (Fém- és gumirészek, lúgoszelence, szijázat, tárolóláda stb.)

A 35 M Bergomi önmentő megvizsgálása szétszedett és összeszerelt állapotban, tárolása ládában és készütségi helyzetben.

f) A mentőjárőr működési terén előforduló akadályok szerkezete, anyaga, sajátossága. Az akadályok elhárításának műszaki alapelvei.

11. §. Ködsaváttöltés.

Áttöltő részleg.

139. Szervezet : 1 pk.
3 fő.

Felszerelés : Saválló bőrruha + gázálarc (az áttöltőszivattyú a szd. szerkocsin) + 1 lapát + 1 vízzel telt vödör.

140. Munkája :

A pk. „Szeréléket fogj!” vezényszavára az ① kiveszi a ládából a szárnyszivattyút és a szivattyúháznál fogva jobbkezeiben tartja,

② az összekötő sodronycsövet a töltőfejnél fogva a jobbkezeiben tartja.

③ a töltődobozt jobbkezeibe, a túlfolyó edényeket a balkezeibe veszi, behelyezi a túlfolyó csöveket, az összeállításhoz szükséges csavarkulcsokat a bőrkabát jobb oldalzsebébe helyezi.

Sorakoznak a pk-tól balra vonalban.

A pk. „Állítsd össze!” vezényszavára ① behelyezi a szárnyszivattyút a tele tartályba, összekapcsolja az összekötősodronycső szabad végével és jobbkezeivel megfogja a hajtókart függőleges állásban.

② behelyezi a töltőfejet az üres tartályba, a hollandi kapcsoló segítségével rögzíti és jobbkezeivel megfogja a töltőfej elzáró szelepét.

③ felerősíti a szárnyszivattyú felső részére a töltődobozt, kicsavarja a kis túlfolyócső helyét elzáró vakcsavart, elteszi a bőrkabát bal oldalzsebébe, a helyébe becsavarja a kis túlfolyócsövet és ráakasztja a kis túlfolyó edényt. A töltőfejre rácsavarja a nagy túlfolyócsövet, alája helyezi a nagy túlfolyóedényt és feláll a töltődobozhoz az ①-től balra.

A pk. „Szivattyút indíts!” vezényszavára : ① a szivattyúkar jobbra-balra való mozgatásával megindítja a szivattyút, ezzel egyidejűleg a ③ kinyitja a töltődoboz szelepét és figyel a kis túlfolyócsövet ; amint a ködsav megjelenik „Megtelt!” figyelmeztetést adja és elzárja a töltődoboz szelepét. ezzel egyidejűleg a ② kinyitja a töltőfej szelepét és figyel a nagy túlfolyócsövet, amint a ködsav megjelenik „Állj!” figyelmeztetést adja és elzárja a töltőfej szelepét. Az ① azonnal beszünteti a szivattyúzást, ② lecsavarja a töltőfejet és a nagy túlfolyóedénybe helyezi. ③ a megtelt tartályra rácsavarja a nyílás elzáró sapkát.

Megjegyzés. Folytatólagos töltésnél csak az első töltésnél szükséges a töltődoboz szelepének kinyitása.

III. RÉSZ.

A szakasz.

1. §. A szakasz szervezése.

141. A szakasz a legkisebb kötelék, amelynek szervezetszerűen még tiszt a parancsnoka.

142. A szakasz a szakaszparancsnok parancsnoksága alatt

a szakasztörzsrre és

a gépesített szakasznál 2 rajra,

a fogatolt szakasznál 3 rajra

tagozódik.

A legkisebb létszámú szakasz a szakaszparancsnokból, a szakaszparancsnok-helyettesből és 2 legkisebb állományú rajból alakítható.

143. A szakaszparancsnok (■) kimagasló egyéni és harcos tulajdonságaival, szakképzettségével, magasfokú harcászati értékével, vezetési, parancsadási készségével a vegyiharcos mintaképe és követendő példája.

144. A szakasztörzs közegei :

a szakaszparancsnokhelyettes,

a motorkerékpáros (gépesített szakasznál),

a a kerékpáros (a fogatolt szakasznál) hírvivők és

a tisztiküldönc,

akiket a szakaszparancsnok parancsok közvetítésére, figyelésre és összeköttetésre használ fel.

145. A szakaszparancsnokhelyettes (□) harcban, valamint a szakasz egyéb vonatkozású gázműszaki alkalmazásában gyakran kerül abba a helyzetbe, hogy a szakaszparancsnokságot ideiglenesen, vagy véglegesen átvegye.

Legtöbbször a szakaszparancsnokhelyettes feladata az anyagutánpótlás megszervezése. Ezért — felelőssége tudatában — ismerje teljes mértékben a szakaszpk. kötelmeit.

146. A hírvivők (H) a figyelő és jelentő szolgálatban jól képzett motorkerékpárosok, vagy kerékpárosok, akik elsősorban a szakaszparancsnok és az egyes rajok között végzik az összeköttetést.

147. A tisztiküldönc (T) a tiszt szakaszparancsnok személyes szolgálatára rendelt honvéd.

148. A rajokat a szakaszon belül szolgálati számukkal, parancsnokuk nevével — esetleg helyzetük szerint — jelöljük meg.

149. A szakaszt gázműszaki feladatának megoldása közben, ha ezen feladatait harc közben kell végrehajtania, rendszerint gyalogság biztosítja.

Ha a feladatai alkalmával gyalogsági biztosítás nem áll rendelkezésre, úgy a szakasz gázműszaki munkálatainak fegyveres biztosításáról maga tartozik gondoskodni.

A szakaszt gázműszaki feladatok megoldásánál a mindenkori feladatának megfelelő anyaggal és egyéb műszaki segédeszközzel századparancsnoka látja el, az esetenként szükséges mértékben.

2. §. A szakasz zártrendben.

150. A vegyiharc csapatok csapatnemük sajátosságait figyelembevéve gázműszaki felszereléssel csak rajkötelékben hajtanak végre zártrendű alakzatokat és mozgásokat. Egyébként az egyes feladatuknak megfelelő gázműszaki felszereléseiket csak a gázműszaki feladat megjelölése után a „Készültség” figyelmeztetőre veszik fel.

I. Alakzatok.

151. Oszlop :

1. a) sz. ábra : gépesített vh. szak. jm-k nélkül,
1. b) sz. ábra : gépesített vh. szak. járművekkal,
1. c) sz. ábra : fogatolt vh. szak. járművekkal,
1. d) sz. ábra : gépesített vh. szak. jművek nélkül (III. szak.),
1. e) sz. ábra : gépesített vh. szak. jművekkal (III. szak.).

152. Vonal :

2. a) sz. ábra : gépesített vh. szak. jművek nélkül,
2. b) sz. ábra : gépesített vh. szak. járművekkal,
2. c) sz. ábra : fogatolt vh. szak. járművekkal,
2. d) sz. ábra : gépesített vh. szak. jművek nélkül (III. szak.),
2. e) sz. ábra : gépesített vh. szak. járművekkal (III. szak.). (Lásd 1/a., 1/b., 1/c., 1/d., 2/a., 2/b., 2/c., 2/d. sz. ábrákat. — II. ábrafüzet.)

II. Sorakozás, fordulatok és testhelyzetek.

153. A szakasz járművekkal vagy járművek nélkül sorakozik.

154. Járművek nélkül való sorakozás alakzatai és azok végrehajtása, valamint a fordulatok és a testhelyzetek (az E alap 1. füzet 6. § B. 1—2. pont) határozványai szerint hajthatók végre.

155. Járművekkal való sorakozás esetében az egyes vegyiharcscapat típusai szerint (gk., gépesített, fog.) a gépkocsizó, illetve fogatolt alakulatok gyakorlatszabályzatainak vonatkozó részei teljes egészében érvényesek a vh. csapatokra is.

156. III. Menet.

A szakasz menetét járművek nélkül vagy járművekkal (gk. menettel) hajthatja végre.

157. Járművek (gk-k) nélkül az „E-alap“ jelzésű „Alapkiképzés-Szabályzat“ határozványai a vh. csapatokra is vonatkoznak.

158. Járművek nélkül a vegyiharcszakasz csak a béke beiszolgálát követelte alkalmakkor menetel, harcban kisebb helyi jellegű mozgásoktól eltekintve (szállásban, táborban) soha.

159. Diszcelgésekben, hacsak ezt külön nem rendelik el, a vh. csapatok mindenkor járművekkel (gépkocsijaikkal) vesznek részt.

160. Járművekkal való menetnél a menetalakzat az „Oszlop.“

161. IV. Alakzatváltoztatás.

Járművek (gk-k) nélkül a vh. szakaszra a Gyal. Szab.-ban lévő és vonatkozó határozványok teljes mértékben vonatkoznak.

162. Járművekkal (gk-kal) való kivonulás esetében a gépkocsizó csapat és fog. von. csapat vonatkozó határozványai érvényesek a vh. szakaszra is.

V. Karabélyfogások.

163. A gépkocsizó, gépesített, páncélos vh. szakasz karabélyfogásokat hajt végre, az E-alapkiképzés határozványai szerint, de csak akkor, ha gépkocsik nélkül vonul ki.

3. §. A szakasz vezetése harcban.

164. A vh. szakasz parancsnokára harcban igen nehéz feladat hárul.

A csapatnem sajátosságaiból kifolyólag szakaszra legtöbbször kilométer kiterjedésben szét-húzott és végrehajtandó gázműszaki feladat vár.

Csak a szak. pk. kiváló harcászati érzéke, a támogatni hivatott fegyvernemek harceljárásának tökéletes ismerete, kiváló gázműszaki szakképzettsége, mindenre kiterjedő figyelme, alapos, nyugodt és megfontolt intézkedései biztosítják azt az eredményt, amelyet adott esetben elvárnak tőle.

A feladatát minden körülmények között — elg. tűzben is — tartozik végrehajtani.

Szakaszának harckészségét, testi teljesítőképességét minden körülmények között őrizze meg.

Egyes rendelkezési egységeinek adott feladatainál mindenkor mérlegelje azon körülményeket, melyek gázműszaki feladatok végrehajtásánál közrejátszanak.

Főlegesen végrehajtandó mozgásokat kerülje, vegye figyelembe, hogy a gázműszaki feladatokból adódó sajátos felszerelés már magábanvéve is nagymértékben veszi igénybe alárendeltjeinek fizikai erejét.

Harcászati érzéke képesíti arra, hogy feladatát legjobban, a legkevesebb fáradtsággal és anyaggal oldja meg.

165. *Kötelességben* feladatát mindenkor a kapott parancs szellemében századparancsnokának harcászati és műszaki elgondolásai szerint oldja meg.

166. *Öndíló* viszonyban értékesítse gázműszaki felkészültségét. Feladatát elméleti tudásának és gyakorlati tapasztalatainak teljes kihasználásával oldja meg, mindenkor szem előtt tartva saját és az elg. helyzetét.

167. A szakaszparancsnok vezetési tevékenysége biztosítsa :

a rajok tervszerű és egymást kölcsönösen kiegészítő alkalmazását a szakaszon belül, az összműködést a nagy feladat keretében a század egyéb szakaszaival, vagy egyéb műszaki alakulatokkal.

168. Gázműszaki feladatát nemcsak helyesen és mindenkor a célnak megfelelően kell megterveznie, hanem arra kell törekednie, hogy alárendelt rendelkezési egység-parancsnokai a helyzetbe magukat beleéljék, a szakasz gázműszaki feladatát megértsék. Csak ily módon biztosíthatja a szakaszon belül az egyes rajok és utánpótlók helyes és célszerű, egymást kiegészítő tevékenységét.

Ismertesse előttük a szomszéd szakaszok gázműszaki feladatát és annak a fegyvernemnek a feladatát, amelynek támogatására a szakasz a parancsot kapta.

Ezért ismertesse és magyarázza meg az intézkedési egység parancsnokainak :

- a helyzetet,
- a feladatot,
- a tervét,
- az utánpótlás módját.

169. A szakaszparancsnok szakaszát rövid szóbeli, vagy hírvivő útján küldött írásbeli paranccsal vezesse.

Parancsait szóban adja ki, lehetőleg közvetlenül. Rajparancsnokait csak akkor rendelje magához, ha ezt kényszerítő körülmények megkövetelik.

170. A szakaszparancsnok a gázműszaki feladatok legnagyobb részét részletparancsok alakjában fogja kiadni. Törekedjék minden körülmények között arra, hogy parancsait a terepen úgy adja, hogy alárendeltjeinek a helyszínen tudja megmutatni az egyes terepszakaszokat, ahol gázműszaki feladataikat meg kell oldaniuk.

A szakaszparancsnok a legritkább esetben lesz abban a helyzetben, hogy parancsait a szakasz előtt adja. A széles (esetleg több km) működési területen tehát rajait tervének megfelelően alkalmazási helyükre irányítja és rajtól-rajig menve adja ki a raj számára a parancsait.

171. Célszerű, ha a műszaki szemrevételezéseit rajparancsnokaival együtt hajtja végre, azokat magával előrevisve (gépesített szak-nál a rajpk-ok mkp-on követik, fog. vh. szak-nál egy országos jmvét kell felszabadítani e célra). A rajokat a rajpk-helyettesek vezetik a már előre megállapított és kijelölt helyre. A rajok azon idő alatt, amíg a szak. pk. a rajpk-oknak vonatkozó parancsait kiadja, megfelelő és adott esetben végrehajtandó műszaki (gázműszaki) feladatokra előkészülnek.

172. Az első parancs kiadása után a szak. pk. pontosan kijelöli azon helyeket (tereppontokat), ahol az egyes rajok számára a következő parancsot fogja adni.

A rajparancsnokokkal a kapott parancsokat minden esetben ismételtesse, hogy minden félreértést kizárjanak.

173. A rajok a szakaszparancsnoktól kapott intézkedés szerint a rajpk. parancsai alapján kezdik meg munkájukat. Miután a rajpk-ok rajaik munkálatainak helyességéről meggyőződtek, azok teljes végrehajtását a rajpk-ra bízák, kiadják az új gyülekezési helyre vonatkozólag a menetvonalat (megközelítő terepsávot) és a szakpk. által megjelölt helyre sietnek, hogy újabb parancsot kapva a szükséges szemrevételezést addig az ideig végrehajtsák, amíg a rajok előbbi gázműszaki feladataikat befejezve az általuk elrendelt helyre megérkeznek.

174. Harcban a gázműszaki feladatok megoldásánál a szakpk. ott tartózkodjék, ahonniati szakaszát a legjobban áttekintheti és ahol vezetői tevékenységét legjobban érvényesítheti.

Előjáró szd. parancsnokával látóösszeköttetést csak a legkritikább esetben tarthat fenn, vele összeköttetést azonban minden esetben tartson. Legcélszerűbb, ha ezt mkp-os vagy kp-os hírvívó útján tartja.

175. A szakasztörzs, mihelyt a szakasz gázműszaki feladatát megkezdi, a szak-ból kiválik és a szak. pk. közelében a terephez alkalmazkodva tartózkodik és a szak. pk-át a vezetés nehéz feladatában minden rendelkezésre álló eszközzel támogatja.

Szemrevételezésekre a szak. pk. törzsének csak legszükségesebb részét viszi magával. A szak. törzs visszamaradt részét viszi magával. A szak. törzs visszamaradt részét az adott helyzetnek megfelelően és a feladat szerint a legcélszerűbben alkalmazza.

A legtöbb esetben a visszamaradt részeket a szakpkhelyettes rendelkezésére bocsájtja, az anyagutánpótlás nehéz feladatában való közreműködésre és ezen feladatának megkönnyítésére.

176. Ha a szak. pk. bármilyen okból szakaszának személyes vezetésében huzamosabb ideig akadályoztatva volna, úgy a szakaszparancsnokságot a szak. pkh-nek, vagy a legidősebb rajpk-nak adja át, illetve azok azt öntevékenyen gyakorolják.

A szakaszparancsnokság átvételét minden esetben a legrövidebb idő alatt jelenteni kell a szd. pk-nak és tudatni kell azt a szakasszal is.

177. A szak. pkh. feladata az adott parancsok helyes végrehajtásának ellenőrzése és az anyagutánpótlás helyes és értelemeszerű megszervezéséről való gondoskodás.

A szak. pkh. jelöli ki a szak. pk-tól vett parancs értelmében a „*Felvételezőhely*“-et és a „*Kirakó* (Berakó) *helyet*“, a „*Légsűrítő állomás*“, a „*Gázmentesítő állomás*“ és a „*Személyi gázmentesítő állomás*“ helyét.

Ő gondoskodik az „*Anyagutánpótlók*“ helyes elosztásáról és alkalmazásáról.

Az ő feladatát képezi a szakasz gázműszaki anyagának a „*felvételező hely*“-ről való felvételezése és az „*anyaglerakó*“ helyekre való szállítása.

Ha a szakasznak a gázműszaki feladathoz szükséges anyagot közvetlenül a „*kirakó hely*“, „*ről*“ kell felvételeznie, a szükséges járművek és vegyiharcosok kirendelése az ő feladata.

Ugyancsak a szakaszpkh. feladata a felhasznált gázműszaki anyagnak a „*Berakó helyekre*“ időben való elszállítása és ott a gázműszaki anyag természetének megfelelő kezelése.

Gázműszaki feladatok közben ő gondoskodik a „*Légsűrítő állomás*“ helyes és célszerű kihasználásáról is.

A „*Gázmentesítő állomás*“, valamint a „*Személyi gázmentesítő állomás*“ ellenőrzi a gázműszaki feladat természetéből adódó műveletek helyes és idejében való végrehajtását.

178. Amíg tehát a szak. pk. a szak. *harcászati* vezetője, a szakaszparancsnokhelyettes a szak. gázműszaki feladatának végrehajtásához az *anyag* ellátás vezetője.

Ezt a feladatát csak akkor tudja eredményesen végrehajtani, ha a szak. pk. feladatával és annak tervével tökéletesen tisztában van. Ez igen sokoldalú feladatának sikeres megoldását lehetővé teszi.

Csak nagy elméleti tudással és igen nagy gyakorlati tapasztalattal lehet képes a szak. pkh. ezen feladatának végrehajtására.

4. §. Szétbontakozás.

179. A vh. szakasz pk-a igyekezzék szakaszát ameddig az általános helyzet, vagy az ellenséges tűzhatás azt megengedi, a könnyebb mozgást és gyorsabb előrejutást figyelembevéve *úton* vezetni.

Járművekkel terepen csak a fogatolt és gépesített, továbbá a páncélos szakasz képes mozogni.

A gépkocsizó vh. szak. terepen csak lemálházott és gk-ról szállt rajokkal képes előremozogni.

Ha ellenséges tűz várható (ellenséges tü. tűzkörletébe való érkezéskor), a terep vagy egyéb körülmény erre rákényszerít, a szakaszpk. szakaszát *szétbontakoztatja* a zártrendből (menetoszlopból) azaz rajokra bontja.

180. A szétbontakozást a szak. pk. önálló viszonyban — figyelemmel a kényszerítő körülményekre és számolva azzal, hogy a szétbontakozás előrejutását (különösen a gk. szakasznál) nagymértékben megnehezíti, önállóan rendeli el. Kötelékben a szakaszpk. ezt rendszerint a század szétbontakozása után rendeli el.

Minden esetben rendelje el a szétbontakozást a szak. pk., ha nyílt terepen légítamadást vár

181. Szétbontakozásnál a szakaszt szélességben és mélységben — rendszerint két vagy több lépcsőben — tagozzuk.

Szélességben akkor tagozzuk a szakaszt, ha nyílt terepen, veszélyeztetett szakaszon egyszere és gyorsan akarunk áthaladni.

Nyílt terepen való áthaladásnál sokszor célszerű, ha a szakaszpk. szakaszát rajonként előregyülekezteti. Ily esetben meghatározza az előregyülekezés helyét (útvonalát, vagy terepsávot), továbbá azt, hogy a rajok mily időközben, vagy mekkora távkozra kövessék egymást.

Az előregyülekezést a szakpk. lépcsőzetes túlhaladással is elrendelheti. Végrehajthatja a szak. pk. az előregyülekezést félrajonként is.

182. A szakasz a szétbontakozást úgy hajtja végre, hogy a rajok a terepet rejtett, vagy fedett mozgásra a legjobban kihasználhassák.

kiscélok (célcsoportok) mutatásával az elg. tűzhatást a legkisebb mértékre csökkentésük.

Sok esetben fontolja meg a szak. pk., nem célravezetőbb-e alkalmazási helyére menetoszlopban, esetleg jó úton nagyobb kerülővel is eljutni, mint terepen szétbontakozva.

A szak. pk., ha erre alkalma van, mindig fedezővonal mögött (elg-től be nem látott terepszakasz), vagy rejtőzésre alkalmas terepen bontakoztassa szét szakaszát.

A rejtőzést nyújtó terepszakaszról már szétbontakozott alakban lépjen ki.

183. Menetalakzatban rajtaütésszerű légítamadás, vagy páncélosok támadása alkalmával a szakasz járművei torlódás nélkül álljanak meg és a beosztott vegyiharcosok villámgyorsan járműveikről leszállva rejtőzzenek, illetve vegyék fel a tűzharcot.

A fogatolt szakasznál beosztott hajtóhonvédek minden esetben maradjanak a gondjaikra bízott lovaknál.

184. Szétbontakozás után a rajok maradjanak zártrendben, „Oszlop“-ban ; vagy a terepnek és a tűzhatásnak megfelelően a rajokon belül félrajokra tagozódhatnak.

Az *irányrajt* (térköz vagy távköz szempontjából) a szak. pk. jelölje ki.

Szakasznál nagyobb vegyiharcokötelék a járművekkel való mozgásra tekintettel szélességben nem bontakozik szét.

185. A szétbontakozást elrendelő *parancs* rövid, világos tájékoztatás után az adott helyzethez alkalmazkodó sorrendben és a szükséges tartalommal rendszerint tartalmazza

a) a szétbontakozás járművekkel vagy anélkül történik-e (fogatolt és gk. szak-nál),

(ha a szétbontakozás járművek nélkül történik, akkor ezt a lemálházási parancsnak, illetve az adott helyzethez képest a gázműszaki feladatnak megfelelő készütségi felvétel elrendelése előzi meg a legtöbb esetben),

b) a szétbontakozás *irányát*,

c) a *rajok* (félrajok) előnyomulási vonalait (előnyomulási sávot, terepsávot),

d) a rajok egymáshoz való irányát (térközt, távközt), egy útvonalon (terepsávon) való előregyülekezésnél az indulási időt. Ha a szétbontakozást lemálházás és gázműszaki készütség előzte meg, a jnművek indítási idejét, útvonalát és tagozását, továbbá a jnművek felett való parancsnoklási viszonyt.

186. Ha a szak. pk. szükségesnek tartja, úgy rendelje el kisebb járőrök, vagy terepkutatók kiküldését. E célra célszerűen használhatja a felderítőket, ezeknek biztosítsa a szükséges térelőnyt.

187. Jelölje meg tartózkodási helyét, ha szélességben való tagozódásnál nem az irányrajnál vagy mélységi tagozódásnál nem az élrajnál tartózkodna.

A szétbontakozást elrendelő parancs kiadásánál, ha erre idő van, ismételtesse a rajpk-okkal a rajára vonatkozó parancsot. Azután adja meg a végrehajtási jelet, vagy a magához rendelt pk-nak a „Végeztem“ figyelmeztetést.

188. Példa a szétbontakozásra :

a) előnyomulás elg. által belátható terepen két lépcsőben (jművekkel)
(Lásd 3. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

Elg. előttünk kb. 3 km-re ideiglenes védelemre berendezkedve szívósan ellenáll.

Századunk előnyomulását terepszakasonként hajtja végre. Első elérendő terepszakasz a ritkás erdő és a domb.

Szétbontakozás két lépcsőben !

Irányraj Földes-raj ! — Az út mentén az erdőig, ott rejtőzés !

Második lépcsőben a Szücs-raj az első raj mögött 400 m-re.

3. raj a 2. rajjal egy magasságban a domb mögé, ott rejtőzés !

A rajok tü. tűzzel számolhatnak. Én az 1. rajnál tartózkodom. További pcs-ot az erdő szegélyén adok az 1. és 2. rajnak szóban, a 3. rajnak mkp-os hírvivő útján.

Földes tiz. a parancsot ismétlje !

Végeztem !

b) Előnyomulás elg. tü. tűz alatt tartott területen három lépcsőben (ojművekkel.) (Lásd 4. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

Szakaszunk mint a szd. élszakasza nyomul előre 3 lépcsőben, 1. raj első lépcsőben pságom alatt az úton az erdőig. — Második, lépcsőben a 2. raj 5 perc múlva követi az első rajt. — Harmadik lépcsőben a 3. raj akkor induljon, mikor a 2. raj a felső útkanyart elhagyta.

3. raj pk-a a pcs-ot ismétlje !

Végeztem !

c) Előnyomulás vegyes lépcsőben.

Szakaszunk, mint a század élszakasza nyomul előre.

Szétbontakozás vegyes lépcsőkre !

Gyaloglépcső ! 200 m tér- és távközre irány 1. raj pságom alatt a magaslat előtt az útkanyarnál lévő képzőzlop.

Gépkocsi (fog. szak-nál ojmű) lépcső ! A szak. pkh. psága alatt gk-ként (ojmüként) 200 m távközrel az úton előregyülekezik az erdő mögé. Élen a feld. gk. (ojmű). Ez az erdőhöz való megérkezés után a gk. (ojmű)-lépcsőből kiválik és a K-re vezető úton gyorsan (fog. jmű ügetésben) a gyaloglépcsőhöz csatlakozik.

2. rajpk. a pcs-ot ismétlje !

Végeztem. (Lásd 5. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

189. A gyaloglépcső számára mindenkor,

ha intézkedésre nincs idő, vagy

sík terepen a helyzet nem követel mást,

a szakasz az alábbi szétbontakozási alakzatot használhatja : (Lásd 6. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

Irány a magas jegenye ! — Ék !

Ha a szak. pk. mást nem parancsol, a rajok általában az ábrán feltüntetett tér- és távközöket tartásák be.

190. Menetoszlopban földi meglepetésnél (rajtaütésnél), ha az intézkedéseivel késedelem járna —, a szak. pk.

„Oszlopriadó“

figyelmeztetőjére (a szd. vagy oszlop pk. kürtjelére, különösen mélyen tagozott oszlopnál a kürtösök ezt a jelet átveszik és továbbítják) :

a jművek a rejtőzés alapelveit szem előtt tartva azonnal álljanak meg, a gk-n (ojműn) lévő vegyiharcosok jműveikről ugorjanak le a gk. vez., segédvez. és hajtó katonák kivételével, és a szak. futásban az alábbi alakzatot vegye fel : (Lásd 7. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

A honvédek készüljenek elő a tüzelésre, a szakaszhoz esetleg beosztott, vagy előtte vagy mögötte haladó gp-k foglaljanak célszerűen tüzelőállást.

A páncélos szakasz kanyarodjék az elg. felé, vonalban (50—100 m térközre) készüljön elő a tűzharcra és ellentámadásra.

Kötélékben a szak. — gk-ra (ojműre) szállás után — menetét a szd. pk. parancsára folytassa.

191. „Oszlopriadó! Repülő!”

figyelmeztetőre a szakasz a 190. pont szerint tagozódjék és rejtőzzék. A rajok — ha szükséges — tüzeljenek a támadó elges repülőkre.

A szakaszhoz esetleg beosztott gp. menjen lgv. tü. állásba, és ha szükséges, tüzeljen.

192. A térközöket szárnytól szárnyig, a távközöket pedig rajvégtől rajélig számíttjuk.

193. A páncélos szakasz vonalban (lapos, sík terepen) szélességben az adott helyzetnek megfelelő térközökkel, vagy oszlopban két vagy több lépcsőben (az adott helyzet szerinti távközökkel) szétbontakozását hasonló elvek szerint hajtsa végre.

A kezelő legénység (ikergép. és tartálykezelő) jművét szétbontakozásnál sohasem hagyhatja el.

5. §. Előnyomulás.

194. A század szétbontakozása után a szak. a szdpk-tól kapott irányban (ha a szétbontakozását szélességben hajtotta végre, úgy a kiterjedéssel szabályozott területsávban) nyomuljon előre.

195. Önálló viszonyban a szak. pk. által adott pcs. szerint.

A szak. pk. előnyomulás közben figyeljen:

a) a rejtett és fedett előnyomulásra.

b) az elg. tüzelésére és mozgására alkalmas tereprészekre.

Az út- és terepviszonyoknak megfelelően legyen rugalmas a rajok előremozgása tekintetében, különösen a gépjárműveknél legyen tekintettel jműveinek terepjáró képességeire. Ennek megfelelően a terepviszonyok gondos mérlegelésével ellenőrizze és jelekkel (esetleg mpk., vagy kp. hírvivőkkel) úgy irányítsa a rajok (munkáját) mozgását, hogy azok légi és földi megfigyelés elől lehetőség szerint rejtve (fedvé) mozogjanak.

Intézkedéseivel vegye mindig figyelembe jműveinek mozgási lehetőségét. Intézkedéseit tehát előre megfontoltan lehetőleg nagyobb távolságra adja ki.

Kötelékben a szd. többi szak-aival tartson összeköttetést.

196. A vh. szak. előnyomulását általában egyéb fegyvernemektől (csapatnemektől) függetlenül, gázműszaki feladatát szem előtt tartva, hajtsa végre.

197. Ritkábban kerül a vh. szak. olyan helyzetbe, hogy az első lépcsőben, vagy a szárnyon nyomuljon előre. Ilyen esetben — ha kötelékben azt a század pk. nem szabályozta — gondoskodjék a felderítésről és a közelbiztosításról. Ezeket külön jművekkel előre indítsa útnak.

Szárnyon előnyomuló szak. egészítse ki a megfigyelést az oldalába is.

198. Meglepően fellépő kisebb elg. erőkkel szemben tüzzel lépjen fel, és minden igyekezetével, még egyes rajának feláldozása árán is vonja ki jműveit és gázmű. anyagát az elg. tűzhatása alól.

Elg-el való harcbanállás esetén se feledkezzen meg arról, hogy szakaszának fő feladata gázmű. feladatok megoldása.

199. A szak. pk a terepjelleg és az útviszonyok szerint rugalmasan változtathatja szak-a alakzatát, valahányszor azt szükségesnek tartja, mindenkor szem előtt tartva, hogy jműveivel még a kerülő úton is rendszerint hamarabb ér célhoz, mint a terepen való huzamosabb menettel.

Nem terepjáró jművekkel csak úton mozoghat előre. A terepen csak jműről málházott műszaki anyaggal. Ilyen esetben jműveit hagyja vissza, rejtőzésre alkalmas terepen.

200. Keskeny, megközelítésre alkalmas vonalak kihasználásánál (úton, fasorban, stb.) a rajok oszlopban — ha szükségesnek látszik félrajonként — kicsi távközökkel kövessék egymást.

Ha valamelyik raj helytelenül mozog, vagy célszerűtlen alakzatot használ, azonnal intézkedjék annak megváltoztatására.

201. Ha a terep és útviszonyok megkívánják, a szak. pk-ok szűkíthetik vagy tágíthatják a szd. pk. szétbontakozási pcs-ban megadott tér- és távközöket.

202. A vh. szak-nál előreküldött terepkutató (mnp-on, vagy kp-on, esetleg gk-n) — tekintve, hogy a vh. szak. ritkán mozog előre első lépcsőben — főfeladata a terep és az út előrehaladás szempontjából való mű. felderítése, illetve szemrevételezése. Torlódások elkerülése végett ezek előre-

küldéséről a szak. pk. idejében gondoskodják, nehogy későn érkezett jelentések következtében más terepszakaszra, vagy útvonalra térjen le, és ezáltal sűrűlódások álljanak be a folyamatos előnyomulásában.

203. A szak. pk. rendszerint az irányrajnál tartózkodják és azt személyesen vezesse.

Ha szárnyon nyomul elő, akkor rendszerint ott tartózkodják, ahonnan az oldalterepet megfigyelheti. A hírvivők egyike pcs. nélkül is tartson összeköttetést az irányrajhoz igazodó rajokkal. Ha a többi rajok az irányrajtól lemaradnának, vagy a hírvivő elveszti őket szem elől, ezt azonnal jelentse a szak. pk.-nak.

204. Elg. tü. tűzben terepen gs. és pc. szak-tól eltekintve a vh. szak-ok egyes ritka alkalmakat kivéve csak lemálházott gázmű. anyaggal nyomulnak elő. A gázmű. anyag lemálházását a szak. pk. fedezővonal mögött rendelje el.

Tartsa szem előtt, hogy mily nehézségekkel jár a lemálhozott gázmű. anyaggal való előnyomulás, vesse latba minden tudását és leleményességét, hogy a lehetőség szerint alkalmazási helyére járműveivel érkezen meg.

Egyes pontokra vagy kisebb területekre irányított tü. tűznél kerülje ki a veszélyeztetett pontokat, területeket. Ilyen esetben a mindenkori célszerűséget szem előtt tartva ideiglenesen eltérhet — ha erre mások akadályoztatása nélkül mód van — az eredeti útvonaltól vagy terület-sávtól. Tartsa azonban szem előtt, hogy ezen eltérés, vagy letérés nem késleltetheti adott gázmű. feladatának végrehajtását.

Ha az elg. széles vonalra tüzel (erdőszegély, országút, stb.) közelítse meg szak-ával a szórás határát, azután járművenként vagy rajonként ügetésben vagy gyors gépkocsimozgással áthaladva a veszélyeztetett vonalon gyülekeztesse szak-át az első alkalmas terepvonal mögött.

205. Alacsony rep. tád. ellen a rajok önállóan védekeznek (járműveikről leszállva). Ha alacsony rep. tád-t várunk. célszerű nagy tér- és távközökkel előnyomulni. Tád. után a szak. pk. — mielőtt az előnyomulást folytatná — rendezze a szakaszát.

206. Uton való menetben

„Oszlopriadó! Repülő!” jel után az élen jművek gyors ütemben haladjanak előre, a végen lévő jművek menetüket lassítsák, hogy ezáltal az oszlop hosszát megnyújtva megnehezítsék a készülő tád. végrehajtását.

„Oszlopriadó! Repülő!” végrehajtása után ha légitád. közvetlenül nem fenyeget és a terep nyílt, a szak. fokozatosan vegye fel az ékalakzatot.

207. Pc. tád-t a szak. pk. az előre megállapított jelekkel jelezze. Személyesen intézkedjék azzal a rajjal, amelyik közelében tartózkodik, a többi raj a mindenkori adott viszonyoknak megfelelően a terephez alkalmazkodva, lehetőleg a harcokocsik számára akadályt jelentő terepvonulat, tereptárgy, ház, mély árok, kőfal, stb. mögött keresse fedezéket és onnan vegye fel a tűzharcot. Harcokocsik ellen rendszeres lőfegyvereivel csak réslövéllel érhet célt.

208. Az előregyülekezést a szak. akkor hajtja végre, ha előnyomulása közben elg. tűzhatásba kerül. Ilyenkor a szak. rajonként, vagy félrajonként gyülekezik előre.

209. A rajok, félrajok előnyomulási vonalait és indulási sorrendjüket, tér- és távközüket a szak. pk.-k szabályozhatják. (Lásd 8. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

A szak. Nagy Szomólyom tn-ről előregyülekezést hajt végre, Kettős tn., Toldipsz., Cserépgyár tn. vonalába. Gyülekezési útvonalak:

1. raj: karbantartott kocsút, taligaút, a terephullám kihasználásával Kettős tn-ra.

2. raj: fásoros úton a 95. magassági pontig, onnan Toldipsz-ra.

3. raj: a fásoros úton a 95. magassági pontig a 2. raj menetvonalán (indul, ha a 2. raj a 95. magassági ponton áthaladt), onnan a kiserdő mögött, Cserépgyár tn-ra.

Az előregyülekezést az 1. raj kezdi.

Én a 2. rajnál tartózkodom.

Következő pcs-ot a megjelölt vonal elérése után adok, az oda való beérkezés után a rajok rejtőzve várják további pcs-aimat.

2. raj pk. a pcs-ot ismétlje!

Végeztem!

210. Ha az előrenyomulás terepszakasgról terepszakasgra történik, úgy a szak. pk. az egyes terepszakaszok elérése után szak-át rövid időre állítsa meg, az esetleg lemáradt rajokat várja be, ha szükséges, pes-ait egészítse ki és úgy folytassa előnyomulását.

211. Ha a szak. kötelékben nyomul előre, a feld-ről rendszerint a szd. pk. gondoskodik egy-ségesen.

Ha a szak. önálló, úgy a feld-ről, közelbiztosításról való gondoskodás a szak. pk. feladata. Ezen eélra a feld. járórt használja fel.

Amennyiben a szak.-hoz gp. is van beosztva, úgy célszerű ezt a helyzetnek és a terepnek megfelelően lesállításba rendelni.

6. §. A szakasz alkalmazása szakfeladatoknál.

212. I. Felderítés.

A gázfelderítés a szak. egyik legfontosabb feladata.

Célja a gyság-i tád. zavartalan menetét és folyamatosságát biztosítani.

A szak. pk. ezen feladatánál mindenkor tartsa szem előtt, hogy a kiutalt felderítési sávján belül elsősorban a gázmentes helyeket kutassa fel a zavartalan előnyomulás biztosítása végett és csak azután szorítkozzék a gázzal szennyezett területek felderítésére és azok megjelölésére.

A feld. feladatoknál — a feladathoz mérten — (terület, sáv, nagysága) lehetőleg szak-ának teljes legénységét (járművezetők, hajtó katonák kivételével) vegye igénybe.

Béke kiképzés folytán érje el, hogy a szak-ához beosztott vegyiharcosok minden évszakban és mindenfajta terepen és terepfedezeten szemmel képesek legyenek a terepnek, terepfedezetnek gázzal való szennyeződését megállapítani.

A feld-nek ezen fajtáját „általános felderítésnek“ nevezzük.

A szakhoz beosztott szak. felderítő járőr csak az általános feld-nél gázszennyezés gyanús terepnek, tereptárgynak vagy terepfedezetnek „(Részletes szak.)“ felderítésére szorítkozzék.

A feld-nek ily módon való végrehajtása gyors legyen, anélkül, hogy ez a feld. alaposágának a rovására menjen.

213. A szak. pk. a feld. elrendelésénél mindég legyen figyelemmel arra, hogy a vh-ok erő-állapotát a lehetőséghez mérten kémélje. A mindenkori terepet, terep fedezetet, figyelembevétel állapítsa meg, hogy az egyes rajok a feld-t könnyű vagy nehéz gázvédőruhában hajtsák-e végre.

Nagyobb mélységű területek feld-nél a jműveket hagyja hátra, vagy a helyzetnek, terepnek, esetleg az egyes rajok tagozódásának megfelelően egy, vagy több útvonalon terepszakasgról terep-szakaszra vonja előre.

A gpjművek (fogatok) előrevonásának szabályozásával a szak. pk. rendszerint a szak. pkh.-t bízza meg.

214. A szak. pk. a szak. feld-re vonatkozó intézkedéseit rendszerint kilátó ponttól kilátó pontig adja ki, ezek a célszerű sorrendben az alábbiakat tartalmazzák :

1. A szak. feladatát és a feld. nemét.
2. A felderítendő terület meghatározását (szélesség, mélység).
3. A rajok elosztását a felderítendő területen és az egyes rajokkal való különleges intézkedést.
4. A szak. felderítők elosztását.
5. Intézkedés a gépjárművekre (fogatokra).
6. A feladat végrehajtása után a szak. gyülekező helyének meghatározását (esetleg az egyes rajok menetvonalát).
7. Intézkedést a személyi és anyagi gázmentesítésre.
8. A szak. pk. tartózkodási helyét. (Lásd 9. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

215. A szak. feladata : Kis Érzug tn. és Kutas tn. területét a két taligaút között felderíteni. Általános felderítés.

Felderítendő terület :

Jobb sávhatár a tőlünk jobbról fekvő taligaút, bezárólag Kutas tn. Balsáv határ a balra levő taligaút, bezárólag Kutas tn.

A rajok az előbb meghatározott területen egyenletesen elosztva, rajonként 200 m kiterjedés. Irány 1. raj a jobboldali taligaút.

A rajok a feld-t könnyű gázvédő öltözetben hajtják végre.

Szakfelderítők az 1. és 3. raj mögött 100 m-re.

A szak. gpjművei (Fogatai) egyelőre Kis Érzug tn.-n visszamaradnak, a szak. pkh. psága alatt. Előrevonásukra mk-ok (kp-os) útján Kutas tn. elérése után intézkedem.

A rajok feld. feladatukat egyelőre a tőlünk kb. 1 km-re lévő útmetsződési pontig folytatják, további pcs-okat ott adok.

Személyi és anyagi gázmentesítés előreláthatólag Kutas tn.-nál, felállításra később intézkedem.

Én a 2. rajnál tartózkodom.

1. rajpk. a pcs-ot ismételje!

Végeztem! (Lásd 10. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

216. A szak. pk. Zséka község K-i kijáratánál a magához rendelt szak. pkh-nak és a 3. rajpk-nak szóbelileg az alábbi pcs-ot adja:

Tűzértségünk Veresháti-kút, Ásvány-kút, Horgas kereszt területén állásba megy. A terület gázzszennyezésre gyanús.

A szak. feladata a terület felderítése és gázmentesítése.

1. raj felderíti Veresháti-kút, 2. raj Ásvány-kút, 3. raj Horgas kereszt területét.

Kiadom a raj pk-oknak a felderítendő terület vázlatait.

Általános feld. gázzszennyezésre gyanús területeket szakfelderítők részletesen derítsék fel.

Sorrend 1., 2., 3. raj.

A felderítést az 1. raj nehéz, a 2. és 3. raj könnyű gázvédőruhában hajtja végre.

A rajok a felderítendő területet járműveiken közelítik meg.

Útfeld-ről (mkp-os, kp-os) hírvivők útján gondoskodtam, vázlaton megjelölt menetvonalak jművekkel (gpjmű. és fog. jmű.) járhatók.

Raj pk.-ok a jműveket a felderítendő területre való érkezés után Zséka K-i kijáratához irányítsák vissza.

A szak. jművek a szak. pkh. psága alatt Zséka K-i kijáratánál rejtőznek.

Személyi gázmentesítés Zséka községben.

Szak. pkh. a szükséges előkészületeket tegye meg.

A feld. befejezése után (erről mkp-os, kp-os útján értesítem) a feld. rajok visszaszállításáról jművek kirendelése útján gondoskodjék.

Én a 2. rajnál tartózkodom.

Rajok jelentéseiket Ásvány-kúthoz irányítsák.

Gázmentesítésre pcs-ot Zséka K-i kijáratánál adok.

Szak. pkh. ismételje!

Végeztem! (Lásd 11. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

217. A 101./2. II. gs. szak. pk-a Darvas község ÉK-i kijáratánál és az 1. és 2. sz. feld. félraj pk-ának személyesen szóban az alábbi pcs-ot adja:

Útfelderítés!

1. sz. feld. félraj felderíti a Darvas ÉK-i kijáratától kiinduló karbantartott utat Zséka D-i kijáratáig.

2. sz. feld. félraj felderíti a Darvas község É-i kijáratától Rhédei mj-on átvezető karban nem tartott utat a karban-tartott út bekötéséig.

Részletes feld. 100 m-ként végrehajtva.

Öltözet könnyű gv. ruha.

Ha az utak gázzal szennyezettek, úgy felderítendő a kitérés lehetőségek (gjmű menetet tekintetbe véve.)

Jelentéseket a két út betorkolásához kérek, ahova 30 perc múlva előremegyek.

A szak. további pcs-ig a szak. pkh. psága alatt Darvas községben visszamarad, ott rejtőzik.

Útvázlatokat kiadom.

1. rajpk. ismételje.

Végeztem! (Lásd 12. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

218. A Mgy. Homorógtól Ny-ra 1 km-re beérkező 101./2. II. gs. szak. pk-a a magához rendelt szak. pkh-nek és a 3 raj pk-nak szóban az alábbi pcs-ot adja :

Az elg. visszavonulása közben Mgy. Homoróg községet kiürítette és gázzszennyezéssel tartózkodásra alkalmatlanná tette. Feladatunk a községet felderíteni, a szükséges férőhelyeket gázmentesíteni.

Felderítendő : 1. gy. zlj. pság. és 1. tü. oszt. pság. számára alkalmas férőhely.

1 gy. zlj. leg-e (1000 fő) és 1 tü. oszt. leg-e (800 fő) számára alkalmas férőhely.

3 telephely(20×10 m.)

Férőhelyekhez vezető utak.

Ivásra alkalmas kutak (patak).

Férőhelyek, telephelyek kijelölésénél az állandó szélirányt raj pk-ok vegyék figyelembe.

Időjelző jör-t mérésre kirendeltem, jelentését fél órán belül idevárom, az eredményt a raj pk-okkal közölni fogom.

Felderítési sávhatárokat a rajpk-oknak kiadott vázlatban berajzoltam.

Gázzal szennyezett és gázmentes helyek feltűnő módon megjelölendők.

Szak. pkh. a gk. vezetőkkel (hajtó katonákkal) harácsolt anyagból azonnal kezdjen hozzá jelzőtáblák készítéséhez.

Készít : 1. raj számára 10 drb, 2. raj számára 15 drb, 3. raj számára 20 drb 0.5 m×25 cm-es táblát 2 m-es rúddal. Ezenkívül mindhárom raj számára 10—10 drb 30×30 cm-es jelzőtáblát.

Feld-t a rajok nehéz gv. öltözetben hajtják végre.

Feld. eredményét 10^h 30-ra Mgy. Homoróg D-i kijáratához várom.

Szak. pkh. 11^h -ra rendezzen be a község D-i kijáratánál szükség személyi és ag. fertőtlenítő helyet.

A szak. jművei Mgy. Homoróg D-i kijáratánál repülők ellen rejtőzzenek.

A feld. eredménye szerint a mentesítésre 11.30-kor Mgy. Homoróg D-i kijáratánál intézkedem.

A rajok a feld. befejezése után ide vonuljanak be.

Én Mgy. Homoróg D-i kijáratánál tartózkodom.

Most 7.30^h.

1 rajpk. ismételje !

Végeztem !

219. II. Gázmentesítés.

Gázzal szennyezett területek gázmentesítésénél a szak. pk. tartsa állandóan szemelőtt, hogy feladatát akkor fogja helyesen megoldani, ha azt gyorsan, célszerűen, a mindenkori helyzetnek megfelelően kevés ag. felhasználásával tudja végrehajtani.

Gázmentesítési feladatok végrehajtásánál járjon el rugalmasan, mérlegelje a feladatot, a rendelkezésére álló időt, ag-ot és munkaerőt.

Ritkán lesz a szak. pk. abban a helyzetben, hogy nagyobb területet egyszerre tudjon gázmentesíteni. Feladatát célszerűségi sorrendben hajtja végre, mindenkor a harcászati célokat tartsa szem előtt. Idő, ag. és munkaerő mérlegelése után tett intézkedéseit fokozatosan egészítse ki és bővítse a célnak megfelelően.

220. Sok esetben szükségessé válik segédmunkaerő igénylése. Ezen kérelmével forduljon ahhoz a pk-hoz, akinek a területén gázmentesítési feladatát végre kell hajtania.

Nem szakképzett segédmunkaerő igénybevételénél a szak. pk. sohase feledkezzen el a biztonsági rendszabályokról és a segéderőt csak ott alkalmazza, ahol igénybevétele nem jár veszéllyel.

A rendelkezésre bocsájtott nem szakképzett munkaerőt a szak. pk. célszerűen az alábbiakra használhatja fel :

1. gázmentesítő ag. hordása,

2. víz hordása,

3. jelzőtáblák, iránymutatók készítése,

4. pallók, rözse, gyeptéglák hordása stb.

221. A szak. pk. gázmentesítési feladatai lehetnek :

1. átjáró gázmentesítése, gázzal szennyezett területen,

2. az elg. által robbantott műtárgyak, torlaszok, záruk, stb. gázmentesítése,

3. helyiségek és férőhelyek gázmentesítése,

4. harcászatiilag fontos pontok gázmentesítése (gp. állás, tü. megfi.-re alkalmas helyek stb.)

222. A gázmentesítési feladatok sokfélesége következtében egységes rendszabályokat és utasításokat adni nem lehet.

A szak. pk. a mindenkori helyzetben a feladatát tartsa szem előtt és célszerűségi sorrendben adja ki parancsait.

A szabályzatban felsorolt példák csak támpontul szolgálnak, ezeket szem előtt tartva szükség-szerint kiegészítve az adott helyzetnek megfelelően intézkedjék a szak. pk.

223. Intézkedései a célszerű sorrendben tartalmazzák :

1. a feladatot,
2. az általános feladaton belül az egyes rajokra vonatkozó részletes intézkedéseket (terület, sáv, út szakasz, stb.) megjelölésével,
3. a gázmentesítés módját,
4. a gázmentesítés fokát,
5. az anyagfelvételező helyet
6. a rendelkezésre álló segédmunkaerő megnevezését,
7. személyi és ag. gázmentesítésre vonatkozó pcs-ot,
8. intézkedést a járművekkel,
9. a pk. tartózkodási helyét. (Lásd 13. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

224. A szak. pk. a 92 magassági pontnál a magához rendelt raj pk-oknak az alábbi pcs-ot adja :

Ceente ér É. partján állást foglalt elg. visszavonulása közben Apáti szőlőkertet gázzal szennyezte (feld. jör-ök erős szennyezést állapítottak meg.)

A szak. feladata az Apáti szőlőkertben 3, egyenkint 3 m széles átjárót készíteni és azt gázmentesíteni.

A rajok egy-egy átjárót létesítenek.

1. raj (mutatja) a sárga lombos fákról kiindulva,
2. raj (mutatja) a gödörtől kiindulva,
3. raj (mutatja) álláspontunktól kiindulva gázmentesít.

Gázmentesítés módja : 1. a rajok a megjelölt kiindulási ponttól kezdődőleg a szőlőkerten át egyenkint 3—3 m széles átvágást készítenek,

2. az átvágásból kitermelt anyagot mindenütt az átvágások baloldalára hányják,

3. 1. raj a sárga lombos fánál látható karókból az átvágásra dorong-utat létesít, a kész dorong-úton egy-egy arányban földdel kevert klórmeszet szór 500 g/m^2 mennyiségben.

Második és 3. raj a gázmentesítést klórmésszel hajtja végre.

A gázmentesítés foka 500 g/m^2 .

Anyagfelvételező hely: a szak. számára Széki tn. A rajok számára az átjáró kiindulási pontja.

A szak. gázmentesítőhelyről raj felvételező helyekre az anyagot a szak. pkh. szállíttatja el. Rendelkezésre bocsájtom a 101./II. gs. szak-t. Rendelkezésre áll $\frac{1}{2}$ órán belül Széki tn.-nál. Ezekből 5 fővel készítsen rajonként 5—5 irányjelző táblát és azokat a raj felvételező helyekre szállítsa ki.

Személyi és ag. mentesítő állomás Széki tn.-nál. Szükségmentesítő állomás felállításáról a szak. pkh. gondoskodjék, 15 órára legyen üzemkész.

Az anyagszállításra fel nem használt járművek Széki tn.-nál repülő ellen rejtőznek.

Én a 92 magassági pontnál tartózkodom.

1. raj pk. ismételje !

Végeztem ! (Lásd 14. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

225. Megjegyzés : a mű. feld. a vázlaton megjelölt rongálás (gázzal szennyezve) és gázzal szennyezett területet állapított meg.

A Dienes tn.-ra beérkezett I./3. vh. szd. II. szak. pk-a 98 hídtól K-re 500 m-re a magához hívott raj pk-oknak a következő pcs-ot adja :

elg. visszavonulása közben a 98 hidat felrobbantotta és azt, valamint az utat előtte és mögötte kb. 200 m hosszban gázzal szennyezte.

Ugyancsak gázzal szennyezte az Ölyvös csatorna É-i és D-i oldalát a megszakítástól K-re és Ny-ra, hogy a kitérés lehetőséget megakadályozza.

A szak. feladata : a gyors előnyomulás biztosítására a 98 hídtól K-re eső területet gázmentesíteni, hogy az I./2. u. szd. itt szükséghidat építhessen.

1. raj gázmentesíti az Ölyvös csatorna É-i (98 hídtól K-re eső) területét.

2. raj gázmentesíti az Ölyvös csatorna D-i (98 hídtól K-re eső) területét.

3. raj első félraja ag. utánpótlást végez az 1. raj számára.

3. raj második félraja a rajpk. psága alatt ag. utánpótlást végez a 2. raj számára.

Ag. utánpótlást a szak. pkh. szabályozza, a szükséges jműveket bocsássa az ag. utánpótló félrajok rendelkezésére.

Gázmentesítési fok 1 kg/m².

Ag. utánpótlásra fel nem használt járművek Dienes tn-nál repülőkh. ellen rejtőznek.

Szak. felvételező hely Dienes tn-nál, raj felvételező helyet a rajok munkahelyein.

4 t. gázmentesítő ag-ot a szd. Mezósas É-i kijáratához (Dienes tn-tól D-re 4 km-re az úton) előre szállít. Beérkezik 10.30 h-kor. Felvételezéséről gondoskodik.

Gázmentesítést a rajok nehéz gv. ruhában hajtsák végre.

Szükség gázmentesítő állomás a szak. pkh. Dienes tn-nál rendezzen be, üzemkész 16 órára.

Én a Dienes tn-nál tartózkodom.

Első feladatuk végrehajtása után a rajok Dienes tn-ra vonuljanak be. Következő pcs-ot ott adok.

1. raj pk. ismételje !

Végeztem !

A szak. pk. második pcs-a.

A Dienes tn-ára beérkezett I./3. vh. század II. szak. pk-a a 98 hídtól D-re 500 m-re a torlasz előtt a magához rendelt szak. pkh. és raj pk-oknak szóban az alábbi pcs-ot adja :

a szak. feladata a robbantással megrongált és gázzal szennyezett 98 híd, továbbá az előtte és mögötte mű. zárakkal megtűzdelt és gázzal szennyezett torlasz gázmentesítése.

1. raj megalakít Kovács és Szücs tiz. psága alatt 1—1 feld. jör-t, beosztva 2—2 fő, Marosi szkv. psága alatt 1 robbantó jör-t, beosztva 4 fő.

2. raj megalakít Illés és Bedő szkv-k psága alatt 1—1 gázmentesítő félrajt.

3. raj utánpótló rajpk. psága alatt, jműveket szak. pkh. bocsásson rendelkezésére.

A mű. feld. jör-ök feladata megállapítani, hogy a torlaszok alá vannak-e aknázva. A felderítés eredményéhez képest intézkedem a robbantó jör-ökkel a robbantás végrehajtására. A mű. feld. jör-ök feladatukat könnyű gv. ruhában hajtsák végre.

A robbantó jör-ök 3—3 nyújtott töltetet készítsenek elő. Robbantás után a torlaszok az út bal oldalára hordandók át.

A gázmentesítő jör-ök a robbantott és félretakarított torlaszt gázmentesítik előbb felégetéssel, (petróleummal, benzinnel való leöntés és meggyújtás), azután tiszta klórmésszel.

A szak. pkh. a nyújtott töltetek elkészítését ellenőrizze. A felégetéshez szükséges ag-ot, valamint a gázmentesítéshez szükséges ag-ot az utánpótló rajnak adjon ki.

Jművek Dienes tn-ál repülőkh. ellen rejtőzzenek.

Robbantásra a feld. eredménye után adok pcs-ot.

Gázmentesítő szükségállomást a szak. pkh. Dienes tn-nál 16 h-ra rendezzen be.

Én a 2. rajnál tartózkodom, a 98 hídtól K-re. 400 m-re.

2. raj pk. ismételje !

Végeztem !

226. *Helységek gázmentesítése.* (Példa.)

Lásd a V. sz. rajzot.

Megjegyzés : A mű. feld. a vázlaton feltüntetett (részletesen felsorolt) gázszennyezést állapította meg.

A Mgy. Homoróg község DNy-i kijáratához érkezett I./III. gs. szak. pk-a a magához rendelt szak. pkh.-nak és a raj pk-oknak az alábbi pcs-ot adja :

a szak. feladata az elg. által gázzal szennyezett Mgy. Homoróg község gázmentesítése. Gázmentesítendő férőhelyek és területek a 27/a oldal 218. pont szerint,

a feld. eredményét tartalmazó vázlatokat a rajpk-oknak kiadom, (2 drb vázlat), az egyes rajok által gázmentesítendő területeket a vázlatba berajzoltam.

Gázmentesítés sorrendje :

1. közlekedési utak,
2. férőhelyek,
3. telephelyek.

Gázzal szennyezett épületek nem gázmentesítendőek, ezeket, amennyiben a feld. jör-ök még nem jelölték meg, a rajok feltűnő módon (sárga kereszt) jelölik meg. Gázmentesítésükre később intézkedem.

Állandó szélirány K—Ny.

Gázmentesítési fok : utakon 500 g/m^2 , férőhely és telephelyen 1000 g/m^2 .

Felvételező hely Mgy. Homoróg templomtéren.

Ag. szállításra gk-kat a szak. pkh. bocsásson a rajpk-ok rendelkezésére.

Gázmentesítő állomás 2 h múlva érkezik. Felállítására érkezése után azonnal intézkedem.

Felállítási helye Mgy. Homoróg DNy-i kijáratánál.

Mkp-os küldönc Mgy. Homoróg DNy-i kijáratánál tartózkodjék és szak. ag. szállító gk-t vezesse a felvételező helyre. Az ag. átvételéről a szak. pk. h. gondoskodjék.

Rajpk-ok a munkálatok előrehaladását 12^h-kor és 16^h-kor vázlaton jelentsék.

Én a templomtéren tartózkodom.

1. rajpk. ismételje !

Végeztem !

227. III. Gázzal való szennyezés.

A gázzal való szennyezés a szak. pk. egyik legfontosabb feladata.

Idejekorán és helyes harcászati szempontok szerinti alkalmazásával lényegesen hozzájárul a harc győzelmes kivívásához.

228. Tád-ban a szárnyak biztosítására, védelemben a védelem megerősítésére használjuk, halogató harcban a halogatás egyik legfontosabb eszköze.

229. Visszavonulásnál az elg. gyors előnyomulás huzamosabb ideig való feltartóztatásának leghathatósabb módja.

Célszerűen alkalmazhatjuk a támadó elg. erőinek szétválasztására.

230. A gázszennyezés a mű. záruk hathatós kiegészítője, nagy szélességi és mélységi területen alkalmazva, mint önálló zár is tekintetbe jöhet.

231. A terep gázszennyezési feladatok végrehajtása megköveteli, hogy a szak. pk. a leg-szorosabb összeköttetést tartsa azzal a pk-kal, akinek támogatására kirendelték.

Ismernie kell a gyal. harceljárását, hogy feladatát helyesen és célszerűen a legkisebb ag. felhasználása mellett is tökéletesen oldja meg.

Ritkán lesz a szak. pk. a szakaszával abban a helyzetben, hogy önállóan (kikülöntve) hajtson végre gázzal való szennyezési feladatot. Ilyen esetben alaposan tájékozódjék a harcfeleatról, alkalmazását beszélje meg a legrészletesebben a támogatandó pk-kal.

232. Kötelékben, mint vezérfonalat tartsa mindenkor szem előtt szd. pk-ának a feladat végrehajtására vonatkozó tervét és tartson vele állandó összeköttetést.

233. Feladatával kapcsolatos pcs-ait a legtöbb esetben részletparancsok alakjában tudja csak kiadni.

Ne feledkezzék meg arról, hogy alárendelt rajpk-ai nem rendelkeznek oly nagy fokú harcászati érzékkel, amit a gázszennyezési feladatok helyes megoldása minden esetben megkövetel.

234. A részletpcs-ait mindenkor terepszakaszról terepszakaszra vonatkoztatva adja ki, a terepen megmutatva azokat a helyeket, amelyeket az egyes rajokkal gázzal szennyezni akar.

Csak ha meggyőződött arról, hogy az egyes rajok pcs-ait és elgondolásait megértették, akkor menjen a következő terepszakaszra. Ott tájékozódjék, csinálja tervét, és csak azután adja ki újabb pcs-ait rajpk-ainak.

Ez az eljárás nagy mozgékonytságot és gyors áttekintést kíván a szak. pk-tól, akkor, ha feladata nagy szélességi és mélységi területre terjed ki. Az anyagutánpótlást gondosan, részletekbe menő pontossággal dolgozza ki.

235. A szak. pk. a harcászati vezető, helyettese az ag. utánpótlást végzi. A legjobb harcászati elgondolás is csődött mondhat, ha az ag. utánpótlásban zökkenők vannak.

Bocsásson tehát a szak. pk. minden eszközt rendelkezésére a szak. pkh-nek, hogy nehéz munkáját a kiadott pcs-ok szellemében elvégezhesse.

236. Nagy szélességi és mélységi területen a szd. pk-a több esetben térkép alapján adja ki általános intézkedéseit. A súlyszakaszon kívül ritkán érvényesítheti személyes befolyását, ezért a szak. pk-ra hárul a teljes felelősség feladata végrehajtásakor.

237. A szd. pk. által megadott szennyezési fok is csak általános zsinórmértékül szolgál. A szak. pk. kapott feladatát és a körletén belüli adottságokat (terep, talajnem) szem előtt tartva a megadott szennyezési fokot a helyzetnek megfelelően megváltoztathatja.

238. A szak. pk. ne tévessze szem elől, hogy a gázszennyezési feladatok végrehajtása igen nehéz fizikai megterhelés elé állítja embereit. Tőle telhetően igyekezzék embereinek erejét a lehetőségek szerint (kocsin, vagy gk-n helyszinre való szállítás stb.) kimélni, megőrizni.

Ugyancsak ne tévessze szem elől azt, hogy a gumiruházat védőképessége korlátozott, az emberek (ruházat) idejekorán való váltására a fentiek figyelembevételével mellett intézkedjék.

239. Az anyag-lerakó helynek és a légsűrítő állomásnak célszerű telepítésével nagy mértékben segíti mű. munkálatainak zavartalan végrehajtását. Ezek helyeit tehát nagy gondossággal válassza meg és jelölje ki, lehetőleg a közlekedési utak mentén.

240. A szak. pk. gondolja meg, hogy sok esetben (nagy szélességi és mélységi kiterjedésnél) inkább célszerű szükséggázmentesítő helyek. létesítése. Ezért különösen több napig tartó feladatoknál a mindenkori helyzetnek megfelelően változtassa a gázmentesítő állomás helyét.

241. *Védelem megerősítése gázszennyezéssel.* (Parancspéldák). (Lásd 15. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

A Ném. Palkonya DK-i kijáratához beérkezett II. gs. szak. pk-a, törzse jelenlétében a magához hívott rajpk-oknak az alábbi pcs-ot adja:

Rajpk-ok szemrevételezéskor mkp-on velem jönnek. Indulás 10^h-kor.

Végeztem!

Ugyanott a szak. pk. h-nek az alábbi pcs-ot adja:

Az 1. rajt irányítsa Nagytótfalura, a 2. rajt Nagyharsány DNy-i kijáratához. Rajok ott gázszennyezéshez készültség.

Légsűrítő állomás Kisharsány templomtéren, a töltést, beérkezése után azonnal kezdje meg!

Szükség-gázmentesítő állomást berendez Ném. Palkonyán, üzemkész 19 órára!

Előkészíti Ném. Palkonyán a kirakóhelyet, Nagytótfalun és Nagyharsányon a rajok 1. sz. felvételező helyeit. Ezek egyuttal lerakóhelyek is.

Rác-Petre É-i kijáratához egy mkp-os hírvivőt küld, akinek feladata a kb. 1 óra múlva érkező ag. szállítóoszlopot a kirakóhelyre vezetni. Az érkező ag-ból 8—8 t-t az I. sz. felvételező helyekre szállít.

Én a rajpk-okkal szemrevételezésre megyek, további pcs-ot a légsűrítő állomás helyén adok. Pcs.-vázlatot átadom.

Ismételje!

Végeztem!

242. *2. számú részletparancs.*

A II. gs. szak. pk-a az 1. és 2. rajpk-oknak a 159. magassági ponttól Ny-ra a karban nem tartott kocsúton a keresztnél, szóban az alábbi pcs-ot adja:

A szak. feladata a mögöttünk (mutatja) fekvő magaslatokon védelemre berendezkedő csapataink védelmének gázszennyezéssel való megerősítése.

Jobsávhatár (egyúttal az 1. raj jobsávhatára) a karban nem tartott út — ahol állunk — bezárólag. Tőlünk Ny-ra az I. szak. hasonló feladatot hajt végre.

Szennyezési fok 300 g/m².

1. raj szennyezi a köcsütat Siklós É-i kijáratától kezdődőleg 100 m-ként 1—1 40 m-es folttal. A karban nem tartott út és a műút közötti területet 2 km mélységben foltszennyezéssel. Erre a területre 3 t. ag-ot használhat fel. Súlyterület a bokros lejtő (mutatja).

I. sz. felvételezőhely Nagytótfalun.

Légsűrítőállomás: Kisharsány templomtéren.

Feladatának elvégzése után rajával Nagytótfalu DNy-i kijáratánál gyülekeznek.

Következő pcs-ot 11^h-kor 159. magassági ponton adok, ott várja beérkezésemet. Most 7 óra.

Raját Nagytótfaluba irányítottam, beérkezése után a szennyezést azonnal kezdje meg.

Pcs-ot ismétlje!

Végeztem!

243. 3. számú részletparancs.

A 2. rajpk. Kisharsány ÉK-i kijáratánál szóban a következő pcs-ot adja:

A raj jobb sávhatára (mutatja) az út, — ahol állunk — bezárólag.

A raj először gázzal szennyezi az utat, ahol állunk 1 km mélységben 100 m-ként 1—1 egyenként 40—40 m-es folttal, azután a tőlünk K-re eső területet (mutatja Kisharsány és Nagyarsányból vezető utak között) a Nagyarsányból vezető útig bezárólag foltszennyezéssel. Szennyezési fok 300 g/m². A két út közötti területre 3 tonna anyagot használhat fel.

Súly a két út szűkületében.

I. sz. felvételezőhely Nagyarsányon. Légsűrítőállomás Kisharsány templomtér. Raját Nagyarsány DNy-i kijáratához irányítottam.

A raj első feladatának elvégzése után Nagyarsány K-i kijáratánál gyülekeznek.

Következő parancsot 4 óra múlva adok Nagyarsány K-i kijáratánál. Most 7 óra 30 perc van.

Parancsot ismétlje!

Végeztem!

244. 4. számú részletparancs.

A szakpk. Kisharsány templomtéren a szak. pkh-nek a következő pcs-ot adja:

Lerakóhelyeken gyűjtött felhasznált tartályokat szállítsa Terentás psz-ra. Ott vasúti kocsikba rakassa be. További irányításról gondoskodjék.

Irányítási vonal Kisharsány—Nagyarsány—Villány—Villánykövesd Ném. Palkonya—Terentás psz. Útvázlatot átadom!

Utolsó szállítmányának Villányt ma 18 órakor el kell hagynia, mert ez időpont után az út Nagyarsány és Villány között használhatatlan lesz.

Légsűrítő állomást 17^b-ra Villány DNy-i kijáratához telepítse. 20 órára vonultassa be Ném. Palkonyára.

A rajok feladatuk végeztével kb. 20 órakor Ném. Palkonyán gyülekezzenek. A rajokkal személyi és ag. gázmentesítést beérkezési sorrendben kezdje meg.

Étkezés és éjjelezés Rác-Petrén!

Én a mű. munkák befezéséig Kisharsány K-i kijáratánál tartózkodom.

Pcs-ot ismétlje!

Végeztem!

245. 5. számú részletparancs.

A szak. pk. 11^b-ra a 159 magassági pontra beérkező 1. rajpk-nak szóban a következő pcs-ot adja:

Gázzal szennyezze a 159 magassági pont területét (mutatja). Szennyezési fok 300g/m². Súly a 159 magassági pont D-i lejtője. Ezen feladathoz 1 t. ag-ot használhat fel.

Ezen feladatának elvégzése után a Nagytótfalu—Kisharsány és a siklói műút kizárólag közötti területet (mutatja) szennyezi gázzal, ez a raj bal sávhatára.

Foltszennyezés, szennyezési fok mint előbb. Súly a fás területen. Ezen területre 3 t. ag-ot használhat fel.

Felvételezőhely Nagytótfalun. Légsűrítő állomás Kisharsány templomtér.

Feladatának befejezése után Nagyarsány—Villányon keresztül Ném. Palkonyára vonuljon be. Feladatát akként fejezze be, hogy Villány É-i kijáratát 18 órára lépje át. Utolsónak fel-

használt üres tartályait a raj vigye magával, Ném. Palkonyán adja le. Leadás után Ném. Palkonyán telepített szükséggázmentesítő állomáson a raját és ag-át gázmentesítse.

Én 18^h-ig Kisharsányon, azután Ném. Palkonyán tartózkodom.

Parancsot ismétlje!

Végeztem!

246. 6. számú részletparancs.

A szak. pk. 12^h-kor Nagyharsány K-i kijáratához érkező 2. rajpk-nak a következő pcs-ot adja szóban:

A raj feladata Harsány-hegy D-i lejtőjét gázzal szennyezni, a Nagyharsány—Villány-útig, bezárólag.

Szennyezési fok 300 g/m².

Súly az úttal párhuzamos terület 1 km hosszban és 400 m szélességben. Foltszennyezés.

Ezen a területen 4 t. ag-ot használhat fel.

Felvételezőhely Nagyharsány. Légsűrítő állomás Kisharsány templomtér.

Feladatának elvégzése után Villányon keresztül Ném. Palkonyára vonul be, ahol utolsónak használt üres tartályait a kirakó állomáson leadja. Személyi és ag. gázmentesítést Ném. Palkonyán telepített szükséggázmentesítő állomáson hajtsa végre.

Én 18 óráig Kisharsányon, azután Ném. Palkonyán tartózkodom!

Parancsot ismétlje!

Végeztem!

247. 7. számú részletparancs.

A szak. pk. Ném. Palkonyán a fejőr. pk-nak 19^h-kor a következő parancsot adja:

A feld. gk-val azonnal Rác-Petre községbe indul és ott szállást készít.

A szak. kb. 23^h-ra érkezik be, ott étkezik és éjjelezik.

Parancsot ismétlje!

Végeztem!

248. 8. számú részletparancs.

A szak. pk. 21^h-kor törzse jelenlétében Ném. Palkonyán szóban paráncsol:

A szak. Ném. Palkonya É-i kijáratánál menetoszlopban gyülekeznek.

Indulás 21^h 30'-kor. Gk-kint 20 m távközzel 21^h 30'-kor menet Rác-Petre községbe.

Ott étkezés és éjjelezés. Szállás előkészítéséről gondoskodtam.

2. rajpk. parancsot ismétlje!

Végeztem!

249. 9. számú részletparancs.

A szak. pk. 21^h 05'-kor m̄kp-ösnak szóban paráncsol.

Ebben a borítékban lévő vázlatot vigye Kőkény községbe (térképről rövid útvázlatot rajzol neki) és adja át az áll. iskolában lévő szd. pk-nak. A borítékot aláírva visszahozza.

Végeztem!

A szak. pk. vázlata a végzett munkáról. (Lásd 16. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

250. Megszakítások és ezek gázzal való szennyezése gyorsan mozgó ellenséges alakulatok gyors előretörésének megakadályozására:

(Parancspélda)

1. számú részletparancs. (Lásd 17. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

A Szalánta D-i kijáratához érkezett II. gk. szak. pk-a törzse jelenlétében a szak. pkh-nek és az 1.—3. rajpk-oknak szóban paráncsol:

A szak. feladata az előttünk levő műúton az elg. gyorsan mozgó alakulatai gyors előretörésének megakadályozására, az úton megszakításokat, torlaszokat létesíteni és ezeket, valamint ezek közvetlen környékét (a gyors elhárítás meggátlása végett) gázzal szennyezni.

Ismétlje a szak. pkh.!

Én a rajpk-okkal mű. szemrevételezésre előremegyek, a szemrevételezésről kb. 2 óra múlva visszaérkezem.

A szak-ból megalakult 3 robbantó-jőr-t (1—1 félraj) és 3 gázzszennyező-járórt (1—1 félraj).

Robbantó-félrajonként kiad :

40—40 kg robbanóag-ot,

100—100 m durranózsínórt,

10—10 db gyutacsot,

25—25 m angolgyújtózsínórt,

20—20 db Éra-t,

20—20 db Tak-t.

Gázzszennyező félrajok feladatukhoz előkészülnek, félrajonként kiad 25—25 kannát. Ezen rajok feladataikat felderítő öltözetben fogják végrehajtani. A 3 rajkocsit szabaddá teszi az egyesített robbantó és gázzszennyező rajok számára. Ezen kocsikon málhazza fel a rajok számára kiutalt robbantó ag-ot és kannákat, valamint gk-ként 100 kg klórmezet.

A ruhagk-ra felmálhazza tartalékként robbantóag-ból a kiutalt robbanóag 10%-át és 50 db kannát, valamint 100 kg klórmezet.

A fentiek visszaérkezéseig Szalántán rejtőznek.

A többi felszerelést Nádorliget psz-ra irányítja, feld. gk-t itt hagyja a rajpk-ok szállítására.

Nádorliget psz-ra irányított gk-t és felszerelést ott rejtse.

Visszamaradt gk-k felett a pság-ot az 1. rajpkh. veszi át.

További pcs-ot Nádorliget psz-n kap.

Én az előttünk levő útvonalon tartózkodom.

Pcs-ot ismételje !

Végeztem !

1.—3. rajpk-oknak : mű. szemrevételezést fogunk végrehajtani.

Rajpk-ok gk-ra !

Végeztem !

(Indulási jel.)

251. 2. számú részletparancs.

Terehegytől 1 km-re az útkeresztezésnél az 1. rajpk-nak szóban parancsol :

Az útkereszteződésnél (mutatja) egy torlaszt létesít a KNy-i és egyet az ÉK-i irányú közlekedés megakadályozására, a torlaszon egyenként 4—4 Érát helyez el. A torlaszokat gázzal szennyezi. Egy-egy torlasz szennyezésére 4—4 kannát használhat fel. A torlaszok közvetlen környékét 40—40 m szélességben és mélységben gázzal szennyezi. Szennyezési fok 200 g/m². Raja beérkezéséig végezze el a szükséges számvetést.

Feladatát raja érkezése után azonnal megkezdi.

Következő pcs-ot befejezés után Turony É-nál adok. Feladatának befejezése után azonnal vonuljon Turony É-ra. (Ezen az úton mögöttünk kb. 5 km-re van.)

Parancsot ismételje !

Végeztem !

252. 3. számú részletparancs.

Turony községtől D-re 1 km-re az útkanyarban 2. rajpk-kal személyesen szóban :

Az útkanyarnak a község felé eső ágán torlaszt készít négy kővel megrakott szekérből, amelyeket a faluból harácsoljon. A szekerek összekötözésénél és a kövek közé 6 drb Érát helyezzen el és 5 kanna M-al szennyezze. Úgyszintén szennyezze a terepet a torlasztól jobbra és balra 50—50 m hosszban és 10 m szélességben, 200 g/m² szennyezési fokban.

Raját ide fogom irányítani, addig végezze el a szükséges szemrevételezést (kocsik, kő). Raja beérkezése után a munkát kezdje meg, de hagyjon az úton egy gk. részére átjárót, hogy az 1. raj visszajöhessen. Az 1. raj átvonulása után, a torlaszt fejezze be és menjen a rajjal Katalin mjr-hoz. (Turonytól É-ra 1 km) ott fogok további pcs-ot adni.

Ismételje !

Végeztem !

253. 4. számú részletparancs.

Turony községben a hídnál a 3. rajpk-nak személyesen szóban :

Ezt a fahidat felrobbantja, a romokat és környékét gázzal szennyezi.

Felhasználhat kb. 30 kg robbanóag-ot és 10 kanna M gázt. Szennyezési fok 200 g/m².

Raját ide fogom irányítani, addig végezze el a szükséges számításokat és kerítsen valamilyen vízijmű-vet.

Munkáját raja beérkezése után azonnal kezdje meg, a gyűjtést csak a 2. és 1. raj visszavonulása után végezze.

Az esetleges várakozási időt használja fel a vízijárművek megkeresésére és megsemmisítésére.

Gyűjtés után az Eszterág psz-hoz vezető út torlaszához menjen vissza, ott fogok további pcs-ot adni.

Ismételje !

Végeztem !

254. 5. számú részletparancs.

A szemrevételezésre Szalánta D-re visszatért szakpk. az ott lévő 3 rajgk. pk-ának (1 rajpk. h.) személyesen szóban az alábbi pcs-ot adja :

Vezesse a 3 gk-t ezen az úton (mutatja), Turony községbe, ahol a hídnál a 3. raj gk-ját adja át az ott tartózkodó 3. rajpk-nak.

Az 1. és 2. raj gk-val továbbmegy és Turony D-től kb. 1 km-re lévő nagykanyarnál átadja a 2. raj gk-ját az ott váró 2. rajpk-nak.

Az 1. raj gk-ját vigye a kanyartól kb. 1200 m-re lévő útelágazásig, majd a jobboldali ágra forduljon és jelentkezzék az ott váró rajpk-nál.

Ismételje !

Végeztem !

255. A szak. pk. a rajgk-k eligazítása után a meginduló munkákat ellenőrzi, majd a megadott másik feladatok elvégzése után a rajoknak bevonulási (személyi mentesítés, étkezés, éjjelezés stb.) parancsot ad.

Utána Nádorliget psz-ra megy, ahol a szak. pkh-nek személyesen, szóban az alábbi pcs-ot adja :

A rajok feladatuk elvégzése után kb. 16^h-ra ide bevonulnak.

Telepítsen 16^h-ra szükség személyi és ag-i mentesítő állomást, amelyen a rajokat beérkezésük sorrendjében gázmentesítse.

Ugyancsak készítsen el itt a fenti időre szállást, a szak. itt fog éjjelezni.

Jelölje ki a telephelyeket.

Étkezést 17 órára készíttesse el.

15 órától kezdve állítson ki eligazítót a műút és a pusztához vezető út torkolatához, aki a beérkező rajokat idevezeti.

Következő pcs-ot 20 órakor itt fogok adni.

Ismételje !

Végeztem !

256. Szak. pk. 20^h 15-kor mkp-osnak Nádorliget psz-n szóban az alábbi pcs-ot adja :

Ebben a borítékban lévő vázlatot elviszi Kókény községbe és átadja az áll. iskolában lévő szd. pk-nak. A borítékot aláírva visszahozza.

Végeztem !

Szak. pk. vázlata a rombolt és szennyezett területről : (Lásd 18. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

IV. RÉSZ.

Gépek és fürdőállomások kezelése.

1. §. A „Drabek“-féle kézihajtású oxigénáttöltő kezelése.

1. A „Drabek“-féle kézihajtású oxigénáttöltő, a hozzátartozó szerelékes és szerszámláda, kétoldalt hordfogóval ellátott tárolóládjában van elhelyezve.

Szállítása: Gépkocsira, vagy fogatolt járműre málházva.

Kezeléséhez: 1 részlegvezető (lehetőleg műszerész) és 3 beosztott honvéd szükséges.

Málházása: A részlegvezető vezényszavára: „Oxigénáttöltőt emeld le!”

①, ② és ③ az oxigénáttöltőt tartalmazó tárolóládját és az oxigént tartalmazó acélpalackokat leemelik, s a részlegvezető által kijelölt helyre állítják.

2. *Üzembehelyezés:* A részlegvezető vezényszavára: „Üzembehelyezés!” (Lásd 19. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

① a tárolóláda lezárására szolgáló lakatot leveszi és segédkezik a

②-nek, aki a tárolóláda oldalát kiemeli (ez egyuttal a készülék alaprésze) és a külső felével vízszintesen, a tárolóláda előtt 1 lépéssel a földre helyezi. „A” jelzéssel a készülék felé. Ezalatt a

③ a tárolóládját a hátsó részénél fogja, hogy ne mozogjon.

① kikapcsolja a készülék rögzítésére szolgáló szíjat és a ② segítségével a készüléket kihúzza a ládjából s a földre fektetett alap „A”-val jelzett részéhez állítják. ① a földre fektetett alapon lévő és a készülék rögzítésére szolgáló L-alakú tartóvasakat „A” irányba kiforgatja és a ② segítségével a készülék alapján lévő szárnyascsavarok alá csúsztatja és rögzíti. A készüléket takaró vászonszákat lehúzza és összehajtva a tárolóláda fenekére helyezi. A tárolóládjából kivesszi a láda jobboldalán található hajtókart és a készülék villáshajtókar részére csavarja. Ezalatt a

② a felső, a ③ az alsó tárolóládját a készülék mögött 3 lépésre elhelyezik, a ládjából a szerelékes és szerszámos dobozt kihúzzák és a készülék jobboldalán, 2 lépésre a földre helyezik és kinyitják.

① a szerszámládjából az I jelzésű villáskulcsot kivesszi, a készülék szívófején lévő 3 db zárósapkát franciakulccsal meglazítja és a továbbiakban kézzel lecsavarja és a készülék talpára helyezi. majd a kenőanyag összekeveréséhez szükséges mérőedényt (bordás fémtokban lévő jelzéssel ellátott üveg), a glycerines bádógtartályt és a kenőanyagfecskendőt a szerszámosládából veszi elő és a kenőanyagot elkészíti (1 rész glicerin + 3 rész víz). Kenőanyag fecskendő megtöltése után a készüléket alsó és felső szorítóanyát, hajtókart és a csőösszekötő rudazattengelyt kenőnyílásaikon át, valamint az alsó- és felső dugattyú oldalát megkeni. Ezalatt a

② a részlegvezetővel a szükséges 3 db oxigéntáppalack nyomását állapítja meg a bevizsgáló feszmérővel. A szerelékes ládjában lévő számlapokkal megjelöli és krétával ráírja a bennük lévő nyomást. A legalacsonyabb nyomású I., középnyomású II., a legmagasabb nyomású III. jelölést kap. Ezalatt a

③ a tárolóládjából a csatlakozócsöveket készíti elő, majd a ②-el a táppalackokat a készülék szívónyílása köré olymódon helyezi el (esetleg fektetve a táppalackokat), hogy az I. palack az I. csatlakozócsővel és a készülék szívócsövének 1. nyílásával legyen összeköthető. A II. és III palack hasonló számokkal kerül össze.

① kezébe fogja az 1. számú villáskulcsot, ② a szerelékesládából, a táppalack csatlakozócső hollandicsavarjához 70-es, a készülék csatlakozócső hollandicsavarjához a 63-as számú tömítőgyűrűket veszi kézbe és a ③ segítségével a táppalackokat és a készüléket összekötik.

3. Az üzembhelyezés befejezése után a következő vezényszóra: „Töltéshez kész!” (Lásd 20. sz. ábra. — II. ábrafüzet.

① a hajtókarnál, ② kispalack szerelésénél (nyomófejnél), ③ a táppalackoknál helyezkedik el és kezeli a szelepeket. ① a feshmérő fedelét lehajtja, hogy a számlap látható legyen.

Részlegvezető a feshmérőket figyeli.

Következő vezényszavakat minden kezdésnél és minden táppalack cserénél alkalmazni kell:

„Vigyázz! Lefúvás!” figyelmeztető után

„Tölts!” vezényszóra ① a nyomófej szelepét,

③ az I. táppalack szelepét nyitja, a levegőnek a készülékből való kifúvása végett.

„Szelepet zárj!” vezényszóra a fenti szelepet zárják.

Következő vezényszavakat a kispalackok töltésénél alkalmazzuk:

„Vigyázz!” figyelmeztetőre ② a kispalack szelepét megnyitja és felszereli a palackot a nyomócsőfejre és „Kész” figyelmeztetőt ad, mire a részlegvezető

„Tölts!” vezényszavára ② a nyomófej, ③ az I. táppalack szelepét megnyitja. Ha a kispalack felvette az I. táppalack nyomását, — amiről a rajparancsnok a feshmérőre való tekintéssel meggyőződik — de még nem 160 atmoszféra, a részlegvezető a ③-nak

„I. palackot zárj!” majd

„II. palackot nyiss!” vezényszót ad, ha még a kispalack nem 160 atm., majd

„II. palackot zárj!”, majd

„III. palackot nyiss!” vezényszót ad, ha még most sem érte el a 160 atm-t,

„Indulj!” vezényszavára az ① a kéziszivattyúval megindul, ha elérte a 160 atm-t,

„Állj!” vezényszóra a ③ a III. palack, ② a készülék nyomófej és a kispalack szelepét zárja.

A kispalackot pedig cseréli.

A kispalackot a részlegvezető átveszi és az elkészített szappanos oldat segítségével meggyőződik, hogy a kispalack szelepe teljesen zár-e.

4. Töltés befejezése után a részlegvezető

„Készüléket bonts!” vezényszavára ① a hajtókart lecsavarja és a tárolóláda megfelelő helyére teszi.

② és ③ a csatlakozócsöveket szereli le és a ládába helyezi.

① a készüléket karba helyezi, a szerelékes ládában lévő ruhával letörölgeti, az alaprésztől szétválasztja, a zárósapkákat a megfelelő helyekre felcsavarja, a takaróvásznat ráhúzza. Ezalatt a ② és a ③ a tárolóládát a készülékhez viszi, ① és ② pedig a készüléket visszatolja a tárolóládába, ① a rögzítőszíjat összecsatolja. ③ a szerelékes és szerszámládát rakja össze és helyezi vissza a tárolóládába. Közben a ② az alaprészt a földről felveszi és az ① segítségével a tárolóládát lezárja és a lakatot felteszi. Ezalatt a ③ a táppalackokra a zárókupakokat csavarja fel. Majd

5. „Málházás!” vezényszóra a tárolóládát a helyére visszateszik.

2. §. 37 M. 150 lkg. tábori légsűrítő málházása és kezelése.

1. A 37 M tábori légsűrítő berendezés a vegyiharc készülékek és eszközök működéséhez szükséges nagynyomású levegő előállítására szolgál. A nagynyomású levegőt (150 lkg.) 2, 8,5, 25 és 40 literes légpalackokba töltjük, amelyekből egy nyomáscsökkentő segítségével 2—4 légkör nyomására (üzemi nyomás) csökkentve kerül felhasználásra.

2. A tábori légsűrítőberendezés mind gépkocsin, mind országosjárművön szállítható megfelelő ékelés és kikötés mellett és szükség esetén ugyanott üzembe is helyezhető.

Gépkocsira vagy országosjárműre való fel- és lemálházáshoz egy rakodó részleg szükséges, amely áll:

1 részlegvezetőből (Rv.) és

8 beosztottból, akik ①—⑤-ig számozva vannak. A rendszeresített 3 főhöz (hozzáértő ember 1ek) 5 fő kiegészítést az anyagutánpótló állomástól kap.

Felszerelés : gyakorló öltözet, derékszíj, puska karabélyszerűen, tölténytáska, szurony, lőszer.

Gépkocsira való málházáskor tekintettel kell lennünk arra, hogy a gépkocsi rakfelülete jóval magasabb, mint az országosjárműé (kb. 40—50 cm-rel), ezért rakodó részleg ①, ②, ③, ④ számoknak lehetőleg magasabb embereket kell beosztani. A részleg a kompresszornak a felmálházásra kerülő kocsiival ellentétes oldala előtt sorakozik, arccal a kompresszor felé.

3. A légsűrítő málházása.

A Rv. „Málházd fel!” vezényszavára az ① és ⑤ számok előhozzák a hordcsöveket a sátorfelszerelésből, majd az ①, ②, ⑤, ⑥ számok a hordcsöveket átfűzik az állvány keresztthüvelyein.

A Rv. ezen idő alatt meggyőződik arról, hogy a járművet — amire málháznak — befékezték és kiékeltek-e. Ellenkező esetben azonnal intézkedjék a jármű rögzítéséről. (Lásd 21. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

A tábori légsűrítőt járművön mindig motorral előre kell felmálházni.

A Rv. „Emeld!” vezényszavára az összes számok fogják meg egyszerre a hordcsövet *alsó fogással*, majd folytatólagos „Fel!” vezényszóra emeljék meg egyszerre a rakterület magasságáig és a légsűrítő első két kerekét helyezték arra rá.

①, ② számok a hordcsövet magukfelé húzzák ki, majd félre állnak a ③, ④ számok mögé hogy szükség szerint segédkezzenek.

Az ⑤, ⑥, ⑦, ⑧ számok a légsűrítőt felemelve tolják a járműre.

A ③, ④ számok szükség szerint segítsenek a hátsó számoknak.

Az ⑤, ⑥ számok a hordcsövet magukfelé húzzák ki, majd az ① és ⑤ számok tegyék a sátorfelszereléshez vissza a hordcsöveket.

Az ① a légsűrítő kerekéinél minden irányban ékekkel rögzítse, ② és ③ egy-egy feszítőkötéllel a jármű mindkét oldalához rögzítse a kötélt karikákhoz ábra szerint. (Lásd 22. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

④ adja fel a járműre az U alakú sátoztartót, ⑤ a két db hordcsövet, a ⑥ és ⑦ két-két db támasztó oszlopot, ⑧ a négy db cöveket, 2 tüskét, 1 db kalapácsot és 2 db hosszú feszítőkötélet tegyen a ládába és adja fel.

A ④, ⑤, ⑥ és ⑦ a sátorponyvát kétréthajtva helyezték a légsűrítőre, ① és ② egy-egy feszítő kötéllal rögzíték a kompresszor alsó vázához.

4. A lemálházás fordított sorrendben történik :

A Rv. „Málhát le!” vezényszavára a ③, ④ menjen fel a járműre, a lekötözött ponyvát oldják fel, kerekék elöl az ékelést vegyék el és a kötélt rögzítéseket is oldják fel.

⑦ és ⑧ a ponyvát hajtsák össze,

④ vegye le az U alakú sátoztartót,

⑤ a két darab hordcsövet,

⑥ és ⑦ a két-két db támasztóoszlopot,

⑧ a ládát és tegyék le rendben a töltőhely közelébe.

A Rv. közben meggyőződik a jármű rögzítéséről.

A Rv. „Vedd le!” vezényszavára a ③ és ④ a légsűrítőt annyira tolják hátra, hogy a hátsókerekék a rakterület széléhez jussanak.

⑤ és ⑥ a hordcsöveket fűzzék be a váz hátsó kereszt hüvelyébe és a részleg 23. ábra szerint áll fel. (Lásd 23. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

A folytatólagos „Le!” vezényszóra ③, ④, ⑤, ⑥, ⑦, ⑧ a légsűrítőt húzzák annyira hátra, hogy az első kerekék a hátsó kerekék helyébe kerüljenek.

①, ② a hordcsövet átfűzik az első keresztthüvelyen,

③, ④ a járműről szálljanak le és álljanak a légsűrítő jobb oldalára.

Az összes számok *alsó fogással* emeljék le a járműről és a töltőhelyre vigyék.

5. Üzembehelyezés :

A tábori légsűrítő berendezés üzembe tartásához szükséges :

1 részlegvezető (Rv.) és

4 beosztott.

A részlegvezető és az ① szám mindig szakképzett tisztos vagy honvéd legyen.

6. Felszerelés :

Minden számnál van síma derékszija, pisztoly, azonkívül Rv-nél félfv fogalmazványpapír, 1 tinta iron,

①-nél egy db hosszúnyelű ásó,

②-nél egy db ellenőrző feszmérő, egy db 32 mm-es csavarkulcs, egy db kréta,

③-nál egy db hosszúnyelű csákány és 20 db 12×19 mm-es fiber tömités,

④-nél egy db 28 és egy db 12 mm-es csavarkulcs.

7. A részlegvezető töltőhelyül lehetőleg vízszintes, kemény talajú és pormentes helyet válasszon ki. Ha nem volna megfelelő hely, akkor elő kell készíteni.

Az előkészítés abból áll — lejtős talaj esetében —, hogy ásóval vízszintes síkba kell hoznunk; laza talajnál, hogy a légsűrítő nagyon be ne sülyedjen, a kiadott 70×15×3.7 cm méretű deszkára kell a vázat fektetni.

Lejtős terepen a légsűrítőt üzembe helyezni *tilos!* mert egyenlőtlen kenés állhat elő, aminek következtében a hengereken és a csapágyakon káros berágódások fordulhatnak elő.

8. A légalackok töltése jobb és baloldalon felváltva történik.

Munkamenet :

Az Rv. „Töltés!” vezényszavára a részleg a 24 ábra szerint áll fel a légsűrítőhöz, miután a megfelelő számok ① és ③ az ásót, illetve csákányt lerakták. (Lásd 24. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

A Rv. „Töltés balról (jobbról) motort indítsd!” parancsára a számok a következő munkát végzik :

① csavarja le a benzintartály zárókupakját és győződjék meg, van-e elegendő üzemanyag. Ehhez a mérőpalcát a szerelések táskából veszi ki.

Motor és légsűrítő forgattyú-házon lévő olajállás mutatókat vegye ki és a magasnyomású olajozó csavarját csavarja le, nézze meg van-e elegendő olaj, ha nem volna, úgy az előírásnak megfelelő olajokból töltsön utána.

Csavarja le a közös hűtő kupakját, nézze meg, hogy mind a két részben van-e elegendő víz, ha nincs, akkor annyit töltsön utána, hogy a víz a függőleges hűtő csöveket 3—4 cm-el fedje.

Magasnyomású olajozóban üzem közben is kb 1.5 óránként töltsön utána az előírt olajból, de töltés előtt a leengedő csapot zárja el és megtöltés után újból nyissa ki.

Hogy a motor terhelés nélkül indulhasson, nyissa ki mindhárom fokozat és közbeeső hűtők folyadék leválasztó szelepeit.

Indíts előtt a motor szelepszárait olajozza meg.

Nyissa ki a benzincsapot, indítsa be a motort, 2-3 percig járassa üresen, majd kapcsolja be a légsűrítőt is, hogy bemelegedjék. Télen hosszabb ideig, kb. 4—5 percig.

Ha a motor nem bírja a légsűrítőt vinni — aminek oka az olajnak hideg állapotban való megsűrűsödése — akkor a tengelykapcsoló fokozatos bekapcsolása helyett hirtelen kapcsolja és közben a mágnesen lévő előgyújtás szabályozó karral az előgyújtást kissé vegye le és ha a motor a légsűrítővel együtt elérte a megfelelő fordulatszámot, akkor az előgyújtást újból teljesen adja rá. Légsűrítő bekapcsolása után a magasnyomású olajozó leeresztő szelepét nyissa ki teljesen s a csepegtető szabályozót pedig 3 fél fordulattal nyissa ki.

Üzem közben a lefuvató szelepeket minden 3×4 palack után néhány pillanatra nyissa ki hogy a kondenz víz és az olaj eltávozhassék s utánna csukja be (Nagyobb palackok töltésénél kb. 8—10 percenkint).

Az ①-nek ezen munkáját a Rv. ellenőrizze.

② a töltendő légalackokról a záró kupakot csavarja le, nyílással lefelé tartva a szelepüket nyissa ki, az esetleges benne lévő levegő, olaj és kondenz víz ezáltal eltávozik.

④ Lazítsa meg a záró dugókon a hollandi anyacsavarokat.

③ A meglazított hollandi anyákat szabadkézzel csavarja le és a záró dugótartó villát a vázról vegye le.

③ A ② által kinyitott palackokat a parancsban elrendelt oldalon tegye helyükre — a kis palackok szelep kerekei felső soron előre, alsó soron oldalt nézzen — tegyen tömitést az összekötő hollandi anya alá, szabadkézzel csavarja a palackra, és rögzítő bilincsel a palackokat rögzítse.

④ A lazán felcsavart hollandi anyákat a csavarkulccsal erősen húzza meg és pedig úgy, hogy a nagyobbik csavarkulccsal a hollandi anyát, kisebbikkel a csőkötő végén lévő csavarkulcsnak megfelelően kiképzett helyen fogja meg.

A nagyobbik csavarkulccsal húzza meg a hollandi anyát, a kisebbikkel ellentartson, nehogy a rézcsövek elcsavarodjanak.

④ A 4 db hollandi anya meghúzása után figyelmezteti az ①-t: „Jobb (baloldal) kész!”

① A ④ figyelmeztetésére a jelzett oldalon az elosztó szelepet nyissa ki, ugyanakkor az ellenkező oldalon zárja el.

Zárja le sorban az I., II., III. fokozat lefűvő olaj és víztelenítő szelepeit, figyelje mindhárom fokozat feszmerőjét, ha valami rendellenességet tapasztalna, a motort azonnal állítsa le és a Rv.-el együtt vizsgálja meg a légsűrítőt (Lásd: a „Műszaki oktatás vh. csapatok számára“ IV. Fejezet).

Amíg az egyik oldal töltődik, a részleg a másik oldalt szereli.

Az ① a III. fokozat biztosító szelepeinek lefűvásakor — mely jelzi a légpalackok feltöltöttségét — a töltött oldalon az elosztó szelepet zárja el, az újonnan felszerelt oldalon nyissa ki.

A ③ zárja el a megtöltött palackok szelepeit.

④ A feltevésakor előírt módon, a ② csavarkulccsal lazítsa meg a hollandi anyákat.

③ A meglazított hollandi anyákat csavarja le, rögzítő bilincseit oldja meg, a légpalackokat adja át a ②-nek.

② a négy db töltőpalack közül egyet ellenőrző feszmerővel ellenőrzi a benne lévő nyomást, majd krétával ráírja.

Zárósapkával a megtöltött palackot jól zárja le, de előzőleg nézze meg a zárósapkában lévő tömitést jó-e, illetve van-e benne, ha nincs, vagy rossz, tegyen bele.

A megtöltött palackokat tegye külön, miután krétával ráírta a benne lévő nyomást.

9. A gépesített alakulatok szakfelszereléséhez tartozó

25 literes légpalackok töltése:

A szakfelszereléshez tartozó 25 literes légpalackok magasnyomású légvezetékeket a nyomás-csökkentőnél szétcsavarjuk, a palack rögzítő bilincseit kinyitva a palackokat leszereljük. A magasnyomású légvezetékeket összekötjük a légsűrítő légvezetékeivel, hasonló módon mint a kispalackokat. Egy vagy kettő palack töltése esetén az üresen maradt légvezetékeket a záró dugókkal el kell zárni.

① Üzem után téli időszakban vagy fagyveszély esetén mindig engedje le úgy a motor, mint a légsűrítő hűtő vizét egy edénybe, mert a leengedett víz újból lesz használva, úgyszintén a légsűrítő kondenz vizét a lefűvató szelepeken keresztül.

③ Tegye fel a záródugó tartó villát, kézzel csavarja fel a hollandi anyákat.

① A hűtővíz leeresztése után 3—4-szer a motort légsűrítővel együtt az indítókaral forgassa körbe, hogy a vízszivattyúban maradt víz is eltávozzon.

10. A Rv. egy papírlapra jegyezze fel a motor indításának, leállításának idejét, üzemanyag fogyasztást, a megtöltött palackok számát nagyság szerint külön-külön, a jegyzetet a légsűrítő-könyvvel együtt adja át az anyagkezelő altisztnek, aki azt a légsűrítőkönyvbe vezesse be.

11. Üzemanyagfogyasztás és a termelt levegő mennyiségének megállapítása.

A benzinfogyasztás kétféleképpen állapítható meg, és pedig: mérővesszővel való mérés, vagy számítás útján.

A mérővesszővel való mérés a következő:

Mivel mérővessző a légsűrítőhöz rendszeresítve nincs, azt házilag kell elkészíteni a következőképpen: egy 45 cm hosszú, 5—6 mm vastag gömbvas egyik végén hajtani kell kb. 4 cm-es külső átmérőjű szemet, egy oldalán laposra kell reszelni.

A benzintartályt teljesen kiürítjük. Egyliteres edénnyel újra feltöltjük, minden liter után a mérővesszőt függőlegesen fenéig kell tenni és kivétel után a benzin magasságát reszelővel, vagy hidegvágóval meg kell jelölni.

Az így készített mérővesszővel a motor indulása előtt és megállása után megmérjük a tartályban lévő benzin mennyiségét, az indulás és leállítás közötti különbség lesz a motor benzinfogyasztása.

3 §. A 38. M. gépkocsizó fűrdőállomása.

1. A fűrdőgépkocsizó-beosztott személyzet : 1 parancsnok, 4 beosztott.

Szervezete :

Egy parancsnok,

①	kezelők.
②	
③	
④	

2. Felszerelésük : Általános katonai felszerelés ; menetöltözet, puská karabélyszerűen és egy tölténytáska, lőszer.

3. Alakzata : Arra a vezényszóra „Fűrdőgépkocsi mellett sorakozó !“ a részleg a gépkocsi mellett az ábrában meghatározott módon helyezkedik el.

Menetközben a részleg emberei az üzemanyagszállító gépkocsin vannak. „Gépkocsinál alapállás !“ vezényszóra a részleg emberei az 25/1. ábra szerint felállanak.

4. A munka menete :

Szemrevételezés. Amikor a gépkocsi a telephely közelébe ér, a részlegvezető gyalog előre megy és az elrendelt helyen részletes szemrevételezést hajt végre. Mikor a fűrdőgépkocsi pontos helyét már megállapította, int a fűrdőgépkocsi vezetőjének és utasítja, hogy hol és milyen irányban álljon fel a gépkocsival. (Lásd 25. sz. ábra. — II. ábrafüzet.)

Bevezető munkák : Amint a fűrdőgépkocsi az elrendelt helyet elfoglalta, a részleg emberei az üzemanyaggépkocsiról levett ásóval, illetőleg a csákánnyal a gépkocsi környékén lévő terepet — amely telepítéskor a fedett rész alá kerül — elegyengetik, majd az üzemanyaggépkocsiról levett szalmával befedik. Utána a gépkocsivezető a jobboldali hátsó szerelék-ládából kivezi az ékeket és a segédgépkocsivezetővel a hátsó kereket kiékeli.

Amikor a gépkocsi a telephelyre érkezett és a részlegvezető az irányba beállította, a gépkocsi-vezető a motort leállítja.

A bevezető munkák elvégzése után a részlegvezető a következő parancsot adja : „Gépkocsinál alapállás !“ Miután a raj emberei felálltak : „Telepítés !“ vezényszót adja.

5. „Telepítés !“ vezényszóra a részleg „hátra arc“-ot hajt végre és kilép. A részlegvezető a nála lévő kulcsokkal a zárat kinyitja. Ezalatt a számok ①-től ④-ig a gépkocsi hátsó ajtaja mögött sorakoznak (25/2. ábra).

Utána a számok a gépkocsi hátsó részében elhelyezett 1-től 6-ig számozott padlórácsokat kiveszik. A padlórácsokat úgy rakják le, hogy vágattal ellátott részei a hátsó kerék külső szélével vágnak el. A rácsok lefektetésénél ügyelnek arra, hogy lefektetése számszerinti sorrendben történjék az alábbi vázlat szerint (25/3. ábra) és az egyes rácsok össze legyenek kapcsolva. Utána a számok a 25/2. ábra szerint állanak fel.

„Tetőrészt hátra !“ figyelmeztetőre a részlegvezető a hátsó ajtót felhajtja és bezárja. Az ① és a ④ a gépkocsi farának két szélén lévő, a gépkocsivezető és a segédgépkocsivezető az elején lévő oldallapokat lezáró tolózárt kinyitja és a felsőburkolatot annyira hátra tolja, hogy a ② és ③ a gépkocsi fara alá bujhasson.

Mikor ez megvan, a ② és ③ a gépkocsi végén a kerek-lábtámaszhoz bebújik és arccal a két lábtámasz felé feláll. A lábtámaszokat leengedik, a csapszeggel rögzítik és a kerekeket a vágatba illesztik.

„Hátra !“ vezényszóra a külső burkolatot az ①—④-ig számok tolják hátra addig, amíg a burkolat a gépkocsi felső részén elhelyezett ütőközhöz nem ér. Ezután az ① és ④ a kereket visszagördülés ellen, a jobboldali hátsó szerelék-ládából kivett ékkel támasztja alá.

Ezután a részlegvezető „Támasztó rudakért !“ vezényszót adja, mire az ①, ② jobbról, a ③ és ④ balról, a gépkocsivezető ülés mellé erősített rudakat magához veszi. Majd a két hátsó oldalfalat belülről kifelé kihajlítja és ideiglenesen alátámasztja. Utána folyamatosan az elülső oldalfalakat ugyanígy kitámasztják a gépkocsivezető melletti ülésnél elhelyezett rudakkal. Ezáltal

egy tetőszerkezetet nyertünk, amelyet festése szerint jobboldalt piros, közepén fehér, baloldalt zöld résznek nevezünk.

„Padlórácsokat!“ figyelmeztetőre az ① és ② számok kiveszik a piros tető alá tartozó padlórácsokat a gépkocsi jobboldaláról, majd a ③, ④ a baloldali zöld tető alá tartozó padlórácsokat a gépkocsi baloldaláról, a rajtuk lévő számozás szerint rakják a tetőszerkezet alá úgy, hogy a már lefektetett padlórácsokkal érintkezzenek (25/4. ábra). Az 5. számú rácsokat a lefektetett fehér padlórácsok elején két léccel beljebb a gépkocsi hossz tengelye felé helyezik el.

Utána az ① és ② a jobboldalon, a ③ és ④ a baloldalon a támasztórudakat a padlórácsok vájatakába dugják be.

„Ponyvákat elő!“ vezényszóra az ① és ② a jobboldali, a ③ és ④ a baloldali ponyvarekeszből kiveszi a ponyvákat és a piros tető, illetve a zöldtető szélére felillesztik. A felillesztés úgy történik, hogy a ponyvát előlről kezdve a kamókba beakasztják. Mivel a tető széle a kerék miatt két helyen félkör alakú kiképzésű, ennek áthidalására a ponyvák mellett lévő nagy darab fémrudat használják. Ezeket a fémrudakat a ponyva megfelelő varratain dugják keresztül. A támasztórudak a ponyván belül kerülnek és ezekhez rögzítjük a ponyvát a rajtalévő zsinórokkal.

Hidegben a részlegvezető a ponyvák felrakása után parancsot ad a fürdőhelyiségben az üzemanyag gépkocsin lévő kályha felállítására. Ő jelöli meg a helyét is.

A ③ és ④ a kályhát felállítja és gondoskodik a füst tűzmentes elvezetéséről.

Az ① és ② az oldalponyvák felszerelése után felrakja az elválasztó ponyvákat, amelyek a fedett részt öltözőhelyiségre és fürdőhelyiségre osztják fel.

6. Az ①-től ④-ig számok fenti munkájával egyidejűleg a gépkocsivezető és segédgépkocsivezető, a részlegvezető „Szivattyút helyezd üzembe!“ figyelmeztetőjére a szivattyúzáshoz szükséges motor és csővezeték a gépkocsiról leveszik (A gépkocsi baloldalán elhelyezett nagy rekeszből). A motorszivattyút a részlegvezető által kijelölt helyre állítják. A motor szívócsövét a vízszolgáltató helyre, nyomás csövét a gépkocsi vízkazánjával kötik össze gumicső segítségével.

A szívócső szűrőberendezését a vízszolgáltató hely fenekétől kb. 30—35 cm-re helyezik el. Csekély víznél a vízszolgáltató helyen ássanak 1 méter széles, félméter mély lyukat, hogy szívás közben a szűrőberendezésbe a talaj anyaga ne jusson be, mert eltömíti.

7. Ezáltal a telepítés befejeződött, csak üzembe kell helyezni a fürdőállomást. Ehhez a részlegvezető megteszi az előkészületet a kazán befűtéséhez. A tartályokat üzemanyaggal feltölteti.

Az ① és ② a két öltözőhelyiségben két-két padot helyez el, majd a kazán előterében helyezi el a szerelékes ládát. (A gépkocsin a bal hátsó rekeszben van.)

Azután a zuhanyozórózsákat lehajtják és a csővezeték a kazánház csővezetékével összekötik.

Ha a fürdőállomás üzemkész, a részlegvezető jelenti a telepítést elrendelő parancsnoknak.

8. „Szivattyúzás!“ figyelmeztetőre a gépkocsivezető és a segédgépkocsivezető beindítják a szivattyút, a segédgépkocsivezető a szivattyúnál marad, a gépkocsivezető pedig ellenőrzi a vízszolgáltató helyet és a szívóberendezést. Amikor a kazán közepén lévő nagy manométer mutatója a piros vonást elérte, a részlegvezető befűti a kazánt.

A fürdés megkezdésekor az ① a jobb, a ② a baloldali öltöző helyiségbe megy és szabályozzák a fürdőzők sorrendjét. Ügyelnek arra, hogy a fürdés folytonos legyen. A jobboldali öltöző helyiségből kezdik a fürdést és felváltva folytatják.

A részlegvezető megnyitja a zuhanyokat, ellenőrzi a hőmérsékletet és a nyomást. A hőmérséklet 40—45 C fokot ne haladja túl.

A ③ és ④ a fürdőhelyiségben tartózkodnak, ügyelnek a fürdésre és gondoskodnak a fürdőhelyiség fűtéséről.

9. A fürdés megszüntetésekor a ③ és ④ a túlfolyó csövet felszereli. Ezután a részlegvezető kiadja a „Szivattyúzás állj!“ parancsot és a túlfolyó csapot megnyitja. Utána a részlegvezető a zuhanyokat elzárja.

„Szivattyúzás állj!“ parancsra a ③ leállítja a motort (szivattyúzást beszünteti), a ④ kiemeli a szívócsövet a vízszolgáltató helyből. „Szivattyút el!“ parancsra a ④ lecsavarja a szívócsövet a szivattyúmotorról. Mikor a ③ a motort leállította, lecsavarja a nyomócsövet. Ezután a ③ és ④ a szivattyút és a csővezeték a gépkocsira helyezi. A részlegvezető pedig az üzemanyag lefolyását megszünteti és a tüzet eloltja.

10. „Telepítést szüntess!” figyelmeztetőre a telepítés fordított sorrendjében hajtják végre a számok a fürdőgépkocsi szétszerelését.

Az ① és ② a két öltözőhelyiségben felállított két-két padot a gépkocsiba helyezi.

Ezután a részlegvezető a nyomócső és kazán közötti összeköttetést lebontja, majd az ① és ② a zuhany csővezetékét rúgóspántok segítségével csuklós elfordítás után leszorítja.

„Szivattyút és felszerelést gépkocsira!” vezényszóra a gépkocsivezető, segédgépkocsivezető és a részlegvezető az összes felszerelést a gépkocsi baloldalán lévő rekeszbe helyezik.

Utána „Ponyvát le!” figyelmeztetőre az ① és ② a jobboldali, a ③ és ④ a baloldali ponyvákat a gépkocsi felé eső oldalánál kezdve leszedik és összerakják, majd a gépkocsira helyezik.

Ezután a támasztórudakat a támasztórúd-vájakból kiemelik, mégpedig az ① és ② a jobb, a ③ és ④ a baloldaliakat és kifelé támasztják. Utána az ① és ② a pirotető, a ③ és ④ a zöldtető alá tartozó padlórácsokat sorrendben (8-nál kezdve) felszedik és a gépkocsin a helyükre rakják.

①, ④ leengedik az elülső oldalfalakat és a támasztórudakat a gépkocsi elején kétoldalt rögzítik, majd a hátsófalakat hajtják le és ezeknek támasztórúdjaikat rögzítik ① és ② jobbról, a ③ és ④ balról.

Az oldalfalak leengedése után az ① és ② a tetőrész rögzítését lazítsa meg.

„Tetőrészt vissza!” figyelmeztetőre ①—④-ig a számok a sín és kerék segítségével a tetőrészt eredeti helyzetébe tolják vissza annyira, hogy a ③ és ④ a hátsórész kerekese támaszait felhúzhassa, majd elforgatva csapszeggel megrögzítse. Utána a ③ és ④ a gépkocsi hátsórész ajtaját nyissa ki.

„Hátsórészt csukd be!” figyelmeztetőre a számok csukják be teljesen a gépkocsi hátsó részét. Ugyanezek a padlórácsokat fordított sorrendben szedik fel és rakják a már kinyitott ajtón keresztül helyre, majd a ③ és ④ zárja be a hátsó ajtót.

A gépkocsivezető és a segédgépkocsivezető az összes ajtókat zárja be, a gépkocsi hátsó kereke alól az ékeket távolítsa el és rakja a jobb hátsó szerelésekbe a ládába.

„Telepítést szüntess!” vezényszóra a számok a gépkocsinál a kiinduló állásba sorakoznak és várják a további parancsot.

4 §. 39 M. fürdőállomás.

1. A telepítő részleg szervezete:

1 pk.,

1 pkh.,

12 fő (egy vh. raj).

2. Felszerelése:

15 készlet gázvédőruha a szd. szerkocsin,

puska (karabélyszerűen),

szurony,

1 tölténytáska, lőszer,

derékszíj.

3. Alakzatok:

Oszlop, vonal, kettős oszlop. Menetközben, ha önálló: kettős oszlop.

A fürdőállomás telepítése málházott kocsikról:

I. Rész. Sátor felállítás.

II. Rész. Zuhany szerelése.

I. RÉSZ.

4. A sátor felállítása.

A századparancsnok által kijelölt helyen a raj és kocsik sorakoznak (A helynek megfelelően oszlopban, illetve vonalban.).

Rajparancsnok „Fürdőállomást telepítünk!” „Felszerelést készítsd, munkához indulj!” vezényszóra:

a raj a sátor és zuhany anyagát a kijelölt helyre, a 26. ábra szerint helyezi el. (26. sz. ábra — II. ábrafüzet)

Anyagelőkészítésnél rajparancsnok + 1. félraj sátorkocsi, rajpkh. + 2. félraj zuhanykocsi anyagát rakja le. Előkészítés befejeztével a raj sorakozik.

A rajpk. „1-es hozzám!” „Első oldalállvány helye itt!” „Sátor telepítési iránya ez . . . !” rajpk. megmutatja a sátor hosszirányát úgy, hogy a raj minden egyes honvédje a karjelét lássa.

① belép, majd

rajpk. „Munkához indulj!” vezényszavára

1. ütem ②, ④, ⑥, ⑧, ⑩, ⑫, ⑬ szám két-két összekötő csövet hoz és azokat a sátor vázának megfelelően a rajpk. által kijelölt helyen földre helyezi úgy, hogy a csővégek egymásra feküdjenek (lásd 27. ábra).

2. ütem ①—⑬-ig minden szám I—I oldalállványt hoz és leszúros végével kifelé a földre helyezi (lásd 27. ábra).

3. ütem ①, ③, ⑦, ⑨ három-három.

②, ④, ⑤, ⑥, ⑧, ⑩, ⑪, ⑫ számok egy-egy feszítőkötélet és feszítőcöveket hoznak magukkal kézi súlyokkal. A köteleket felerősítik az oldalállvány karikaiba, majd kifektetik az állvány meghosszabbításába, az állványok végeitől egy lépésre kifelé leverik a feszítőcöveket (lásd 27. ábra).

A számok felállnak az oldalállványok felső végeinél, arccal a rajpk. felé. (27. sz. ábra — II. ábrafüzet)

Rajpk. „Állítsd össze!” vezényszavára :

4. ütem. Az összes számok az oldalállványokra az összekötőcsöveket ráhelyezik (kezd az egyes és folytatólagosan az óramutató járásával megegyezően a többi számok).

Ha kész a rajpk. „Állítsd fel!” vezényszavára :

az összes számok az oldaloszlopokat nagyjában kiigazitva felállítják és a feszítőkötéleteket kissé megfeszítik.

5. ütem. ①, ②, ③, ④, ⑤ számok az első sátor-tetőt,

⑥, ⑦, ⑧, ⑨, ⑩ számok a hátsó sátor-tetőt hozzák és leterítik a sátor belsejébe, majd az összes számok a sátor-tetőt az állványokra helyezik. Kezdik az ⑤, ⑬, ⑪ számok (középen). A számok az összekötő csőhöz szíjazzák a ponyvát.

①, ②, ③ számok a felállított oldalállványokat pontosan beirányítják.

6. ütem. Rajpk. + ①, ②, ③ szám az első középállványt,

Rajpkh. + ⑦, ⑧, ⑨ szám a hátsó középállványt helyreállítja az előzőleg elővert helyen, a rúdon megjelölt magasságra.

7. ütem. ①, ⑫ számok egy-egy, ⑬ szám két sátoroldallapot hoznak és felerősítik a sátor-tetőt és az oldallapokat összeszíjazzák, találkozásokat lefűzik.

Ennek elkészültével az elkészülés sorrendjében a fürdőfelszerelés előtt sorakozik a raj.

A rajpk. meggyőződik a sátor teljességéről.

II. RÉSZ.

5. Zuhanyfelállítás.

1. ütem. Rajpk. „Zuhany felállításhoz indulj!” vezényszóra :

Az előkészített anyagtéren ①, ②, ③, ④ szám megfogja a zuhanykoszorút, ⑤, ⑥, ⑦, ⑧ szám egy-egy lábát, ⑨, ⑩, ⑪, ⑫ szám két-két támaszkart hoz és a rajpk. által megjelölt helyen összeállítja úgy, hogy a zuhanykoszorú csőcsonkja a szivattyú felé nézzen.

2. ütem. Rajpk. „Kazán helye itt!”, „Szivattyú helye itt!” vezényszavakkal jelöli meg a helyüket.

①, ②, ③, ④ számok a szivattyút a rajpk. által megjelölt helyre állítják, összeszerelik a vízmélységnek megfelelő tömlőhosszt és leeresztik a vízforrás helyére.

Rajpkh. + ⑤, ⑥, ⑦, ⑧, ⑨, ⑩, ⑪, ⑫ számokkal, páratlanok a kazán jobb, párosak a kazán baloldalán, a kazánt a kijelölt helyre tolják.

A kazán helyére érve :

⑤, ⑥ számok felhelyezik a kazán csőtoldatát.

⑦, ⑧ felnyitja a taliga felső, majd alsó szárnyas csavarját és a kazánt felállítják.

①, ②, ③, ④ számok összeszerelik a szivattyút a kazánnal és a kazánt a zuhannyal.

a) ①, ② az elosztócsonkot a már helyreállított kazánnak a vízfolyás felé eső oldalán lévő alsócsonkkal erősítik össze úgy, hogy az elosztócsonk szelepkereke a kazán ajtaja felé nézzen, csonkjára pedig felfelé.

b) ①, ② felszerelik a szivattyút a kazánnal összekötő tömlőt az elosztócsonkkal, annak vízszintesen álló menetével.

c) Az elosztócsonk függőlegesen álló csavarmentes végét összekötik egy tömlővel, a keverőedény szivattyú felőli oldalán lévő alsócsonkjával.

①, ② kazánkezelő. Tömítéseket ellenőrzik, előkészülnek a begyűjtáshoz.

Tűzifát a kazánnal szemben állva, attól balra készítik elő. A kazánnal szemben állva, attól jobbra a kis átmérőjű vízleeresztőcső alá gödröt ásnak a víz elvezetésére és parázs eloltására.

③, ④ felszerelik a keverőt és a zuhanykoszorút összekötő tömlőt, a tömlővég a keverő zuhany felé eső oldalán a hőmérőt befogadó csonkra és a zuhanykoszorú csonkjára erősítik fel.

⑤, ④ zuhanykezelő.

⑤, ⑥, ⑦, ⑧ a felállított zuhanykoszorú alatt a vízvezetéshez szükséges árkolást végzik el, majd elhelyezik lapjára fektetve a 3 db alátétgerendát, kettőt a két-két zuhanylábba kívül közvetlenül a lábához csatolva, egyet pedig a zuhany hossz tengelyében.

A lehelyezett gerendákra ráhelyezik az összehajtható rácsokat.

Rajpkh. 9, 10, 11, 12 számokkal a sátor kivezetőárkait egy közös árokba egyesíti és az elhasznált víz elvezetéséről gondoskodik.

Szükség szerint a sátor teljes körülárkolását végzi el. Ennek befejeztével az ⑤, ⑥, ⑦, ⑧ számok tartalékjaiként szerepelnek.

Rajpk. „Szivattyúhoz!” vezényszavára :

⑤, ⑥, ⑦, ⑧ számok a szivattyúnál helyezkednek el és megkezdik váltással a folyamatos szivattyúzást a kézikerek hajtásával. Meghajtása az óramutató járásával megegyezően.

①, ②, amint meghallja, hogy a víz a kazán csővezetékébe jut, azonnal begyűjt.

Ellenőrzi a hőmérő állását és 32—36 fokon túli hőmérőállásnál az összekötő csonk szelepét átállítva a szivattyútól a hideg vizet közvetlenül a keverőbe nyomtatják fel addig, amíg a hőmérő ismét 32—36 fokot nem mutat.

Amint elérte a 32—36 fokot a kazán melegvize, rajpk. azonnal jelenti a szd. pk-nak, hogy a fürdőállomás üzemkész.

6. A fürdőállomás lebontása.

A fürdőállomás vagy ideiglenesen szünteti be működését, vagy teljesen lebontva és kocsirakva helyét változtatja.

Ideiglenes beszüntetésnél a rajpk. „Üzemet szüntess!” vezényszavára :

③, ④ a zuhanyozást beszünteti.

①, ② a kazánból a parázs egy részét kikotorja annyira, hogy üzemfolytatás esetén könnyen tüzet éleszthessen. A kiszedett parázs a kazán vízleeresztő csőve alatt ázott gödörbe kerül. A kikapart parázs ráengedett vízzel azonnal eloltandó.

⑤, ⑥, ⑦, ⑧ szivattyúzást azonnal beszünteti.

„Üzemet folytasd!” ①, ② folytatja a fűtést. ⑤, ⑥, ⑦, ⑧ a szivattyúzást és folytatódhat a fürdés.

Teljes beszüntetésnél és lebontásnál : „Üzemet szüntess!” „Bontsd le!”

①, ② a kazánból a parázst azonnal teljesen kikaparja a vízleeresztő csap alá és azon keresztül leereszti a vizet a parázusra.

Miután a vízleeresztőn keresztül több víz már nem folyik le, szétcsavarja a szivattyút és kazánt összekötő tömlőt, a keverőt és elosztócsonkot összekötő tömlőt.

① leveszi a hőmérőt és dobozába rakja,

② leveszi a fesszámot és dobozába rakja,

- ③ a kazánnál } lecsavarja az összekötő tömlőt.
 ④ a zuhanynál }
 ①, ②, ③, ④ szétbontja a szivattyút és a vízemelő tömlőt és málházáshoz előkészíti.
 ⑤, ⑥, ⑦, ⑧ kiviszi a három összehajtható rácsot és a három alátétgerendát.
 ⑨, ⑩, ⑪, ⑫ a kiemelt árkokat betemetik.

Amint ez kész, a zuhany és sátor bontása következik fordított sorrendben, mint az összeállításnál.

A kocsik málházását elvégzik.

Rajpk. + első $\frac{1}{2}$ raj, 1. sz. kocsi.

3. sz. kocsi.

Rajpk. + második $\frac{1}{2}$ raj, 2. sz. kocsi kazánt.

M. kir. honvéd vezérkar főnöke 5. osztály.

Isz. ábrafüzet

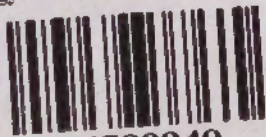
57.280 számhoz.
eh. 5. vkf. - 1944.

Bizalmasan kezelendő!

Arai

ZMNE

Egyetemi Központi Könyvtár

84709940

DR

M. kir. honvéd vezérkar főnöke 5. osztály

I sz. ábrafüzet

57.280 számhoz.
elh. 5. vkj. - 1944.

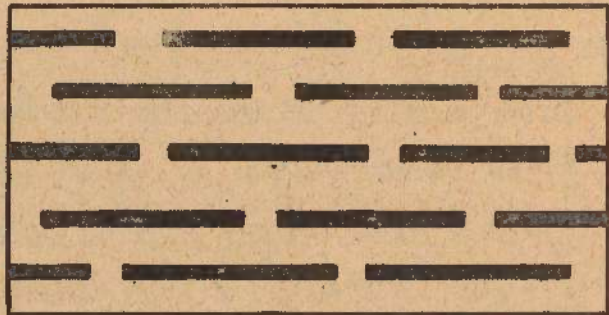
Bizalmasan kezelendő!

A raj.

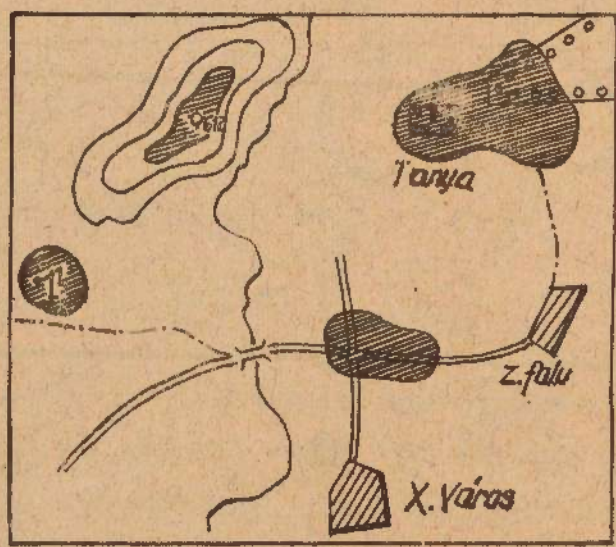

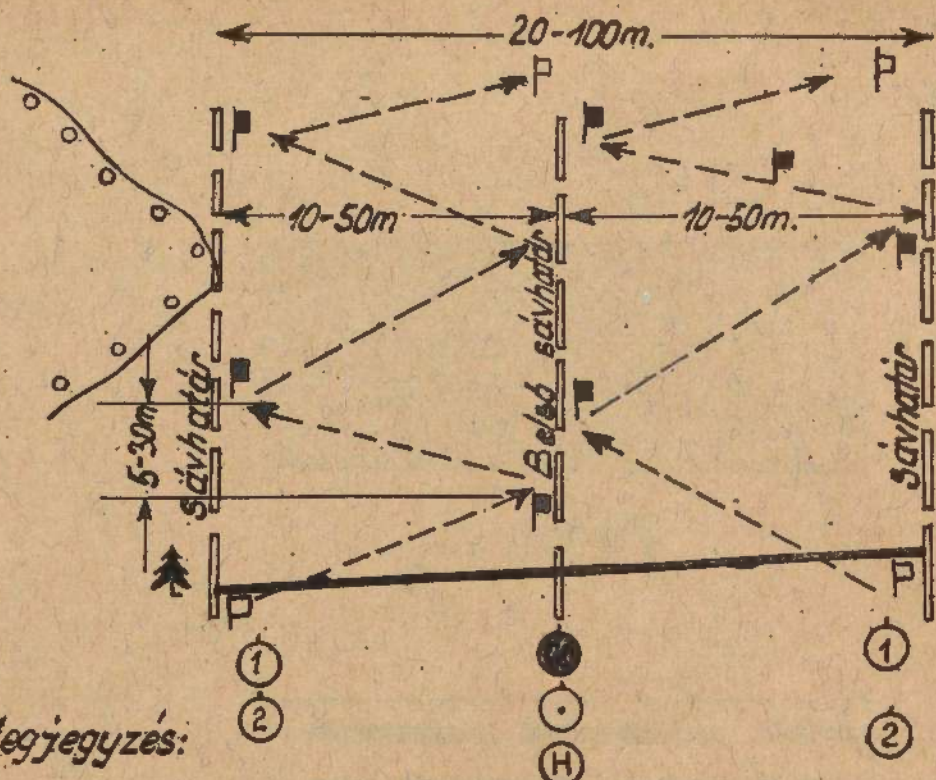
1 ábra.

2 sz. ábra.

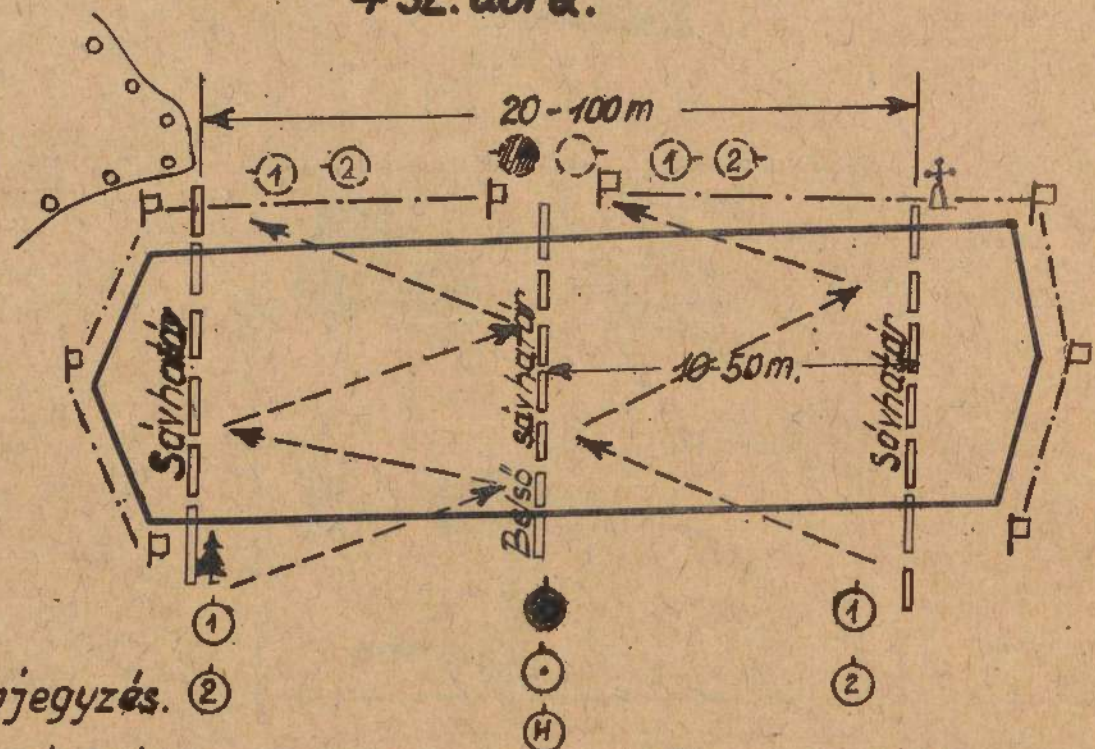
3 sz. ábra.

Megjegyzés:

- Szennyezett terület megállapított innenső határa.
- ①-es és az azt követő ②-es mozgási irányja
- ①-esek által kitűzött fehérszínű zászlók
- ②-esek által sárgaszínűre kicserélt zászlók

4 sz. ábra.

Megjegyzés. ②

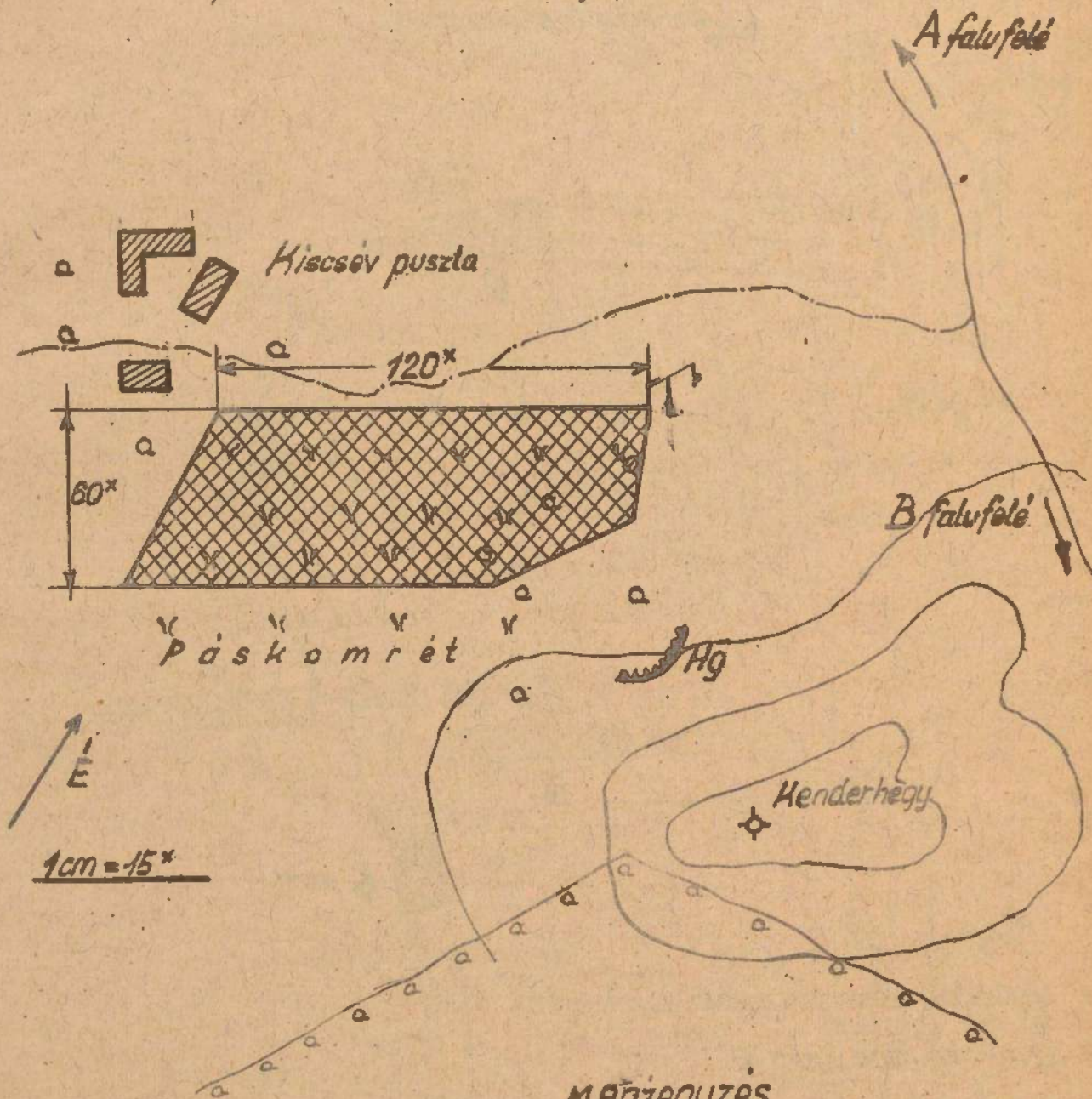
A jelzések értelem szerűen ugyanazok, mint a 4 sz. ábránál

5 sz. ábra.

Vázlat

a Kenderhegy Ny. oldalán a Páskomrét és Kiscsév puszta között lévő szennyezett területről.

Megjegyzés

Kiscsevpusztán sok kukoricaszár és nád van.

Páskomrét mellett homokbánya

A Kiscsev pusztára vivő út gépkocsival nem járható

Gázzal szennyezett terület

6 sz. ábra.

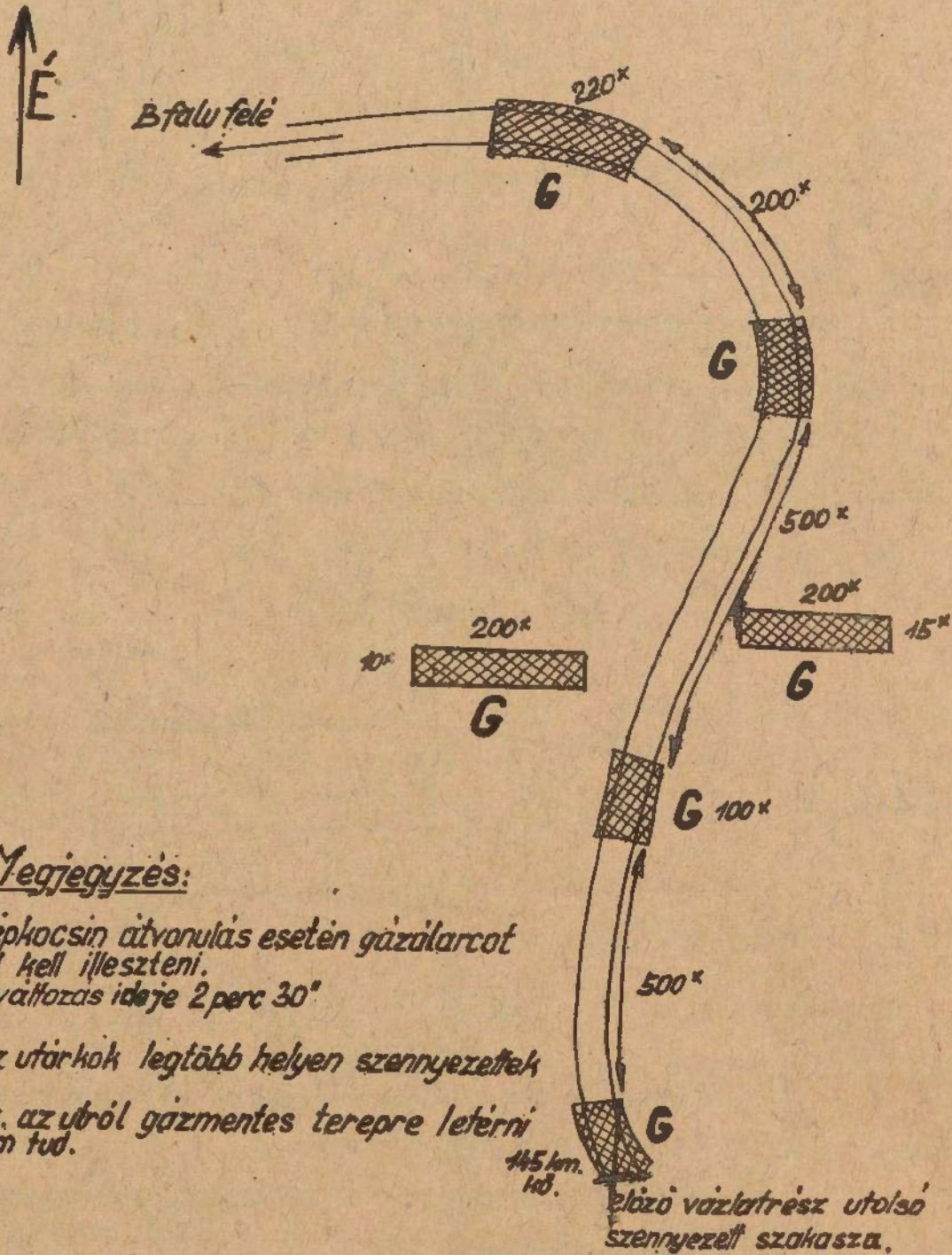
Kenderhegy X, 10-én gh-15

Wagy János önr.

fejör pk.

Vázlat

a B község felé vezető gázzal szennyezett út
3. betekintheső szakaszáról.

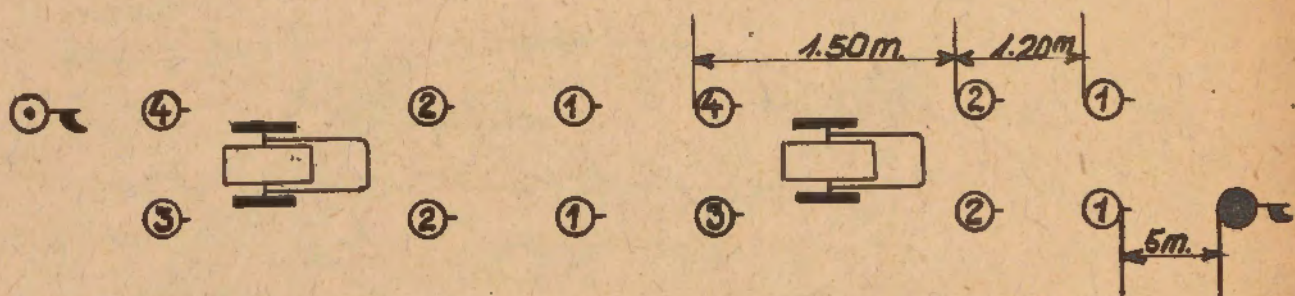
Megjegyzés:

- 1., Gépkocsin átvonulás esetén gázalarcot fel kell illeszteni.
- 2., Elváltozás ideje 2 perc 30"
- 3., Az utárhok legtöbb helyen szennyezettek
4. Gk. az utról gázmentes terepre letérni nem tud.

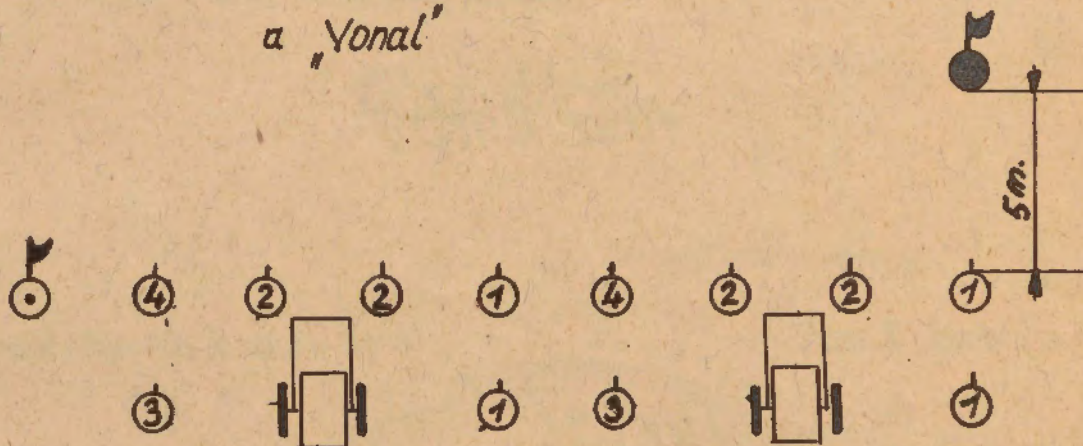
7sz. ábra.

x hely, V. 10-én 13h 40'
Molnár B. tőr.

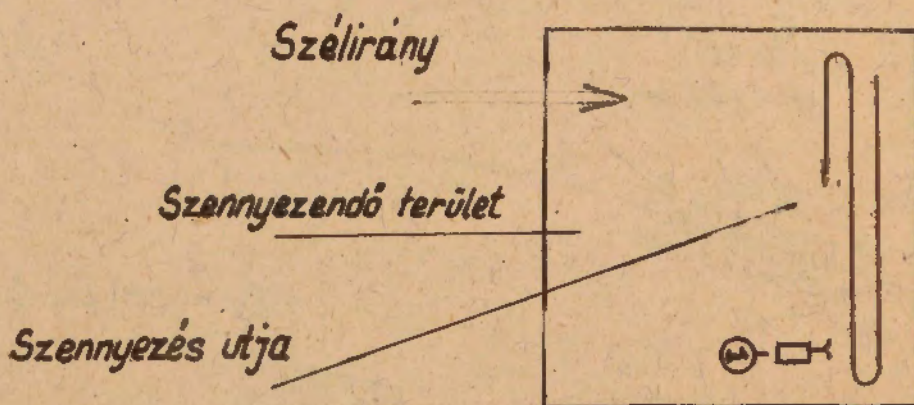
a „Kettős oszlop”

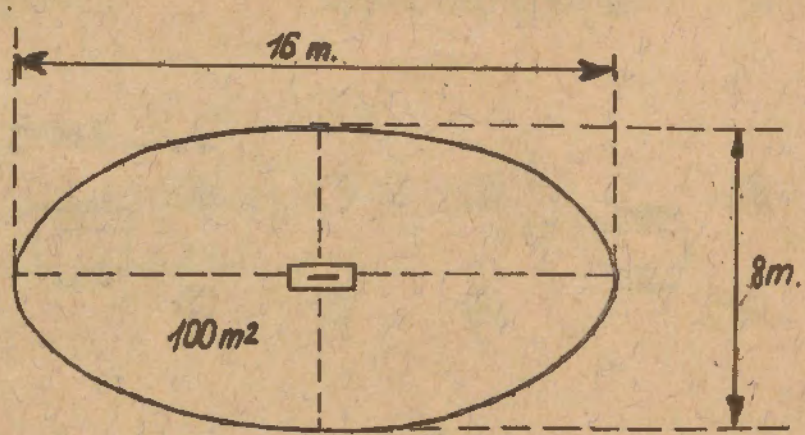
a „Yonal”

8 sz. ábra.

9 sz. ábra.

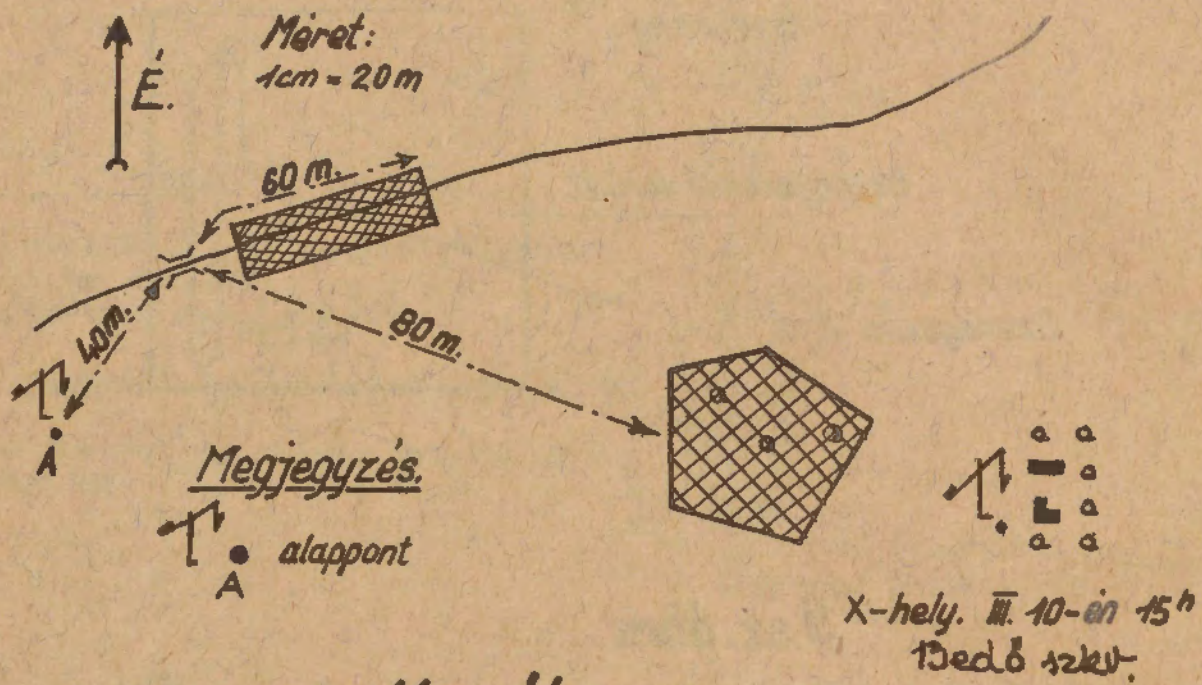

10sz. ábra.

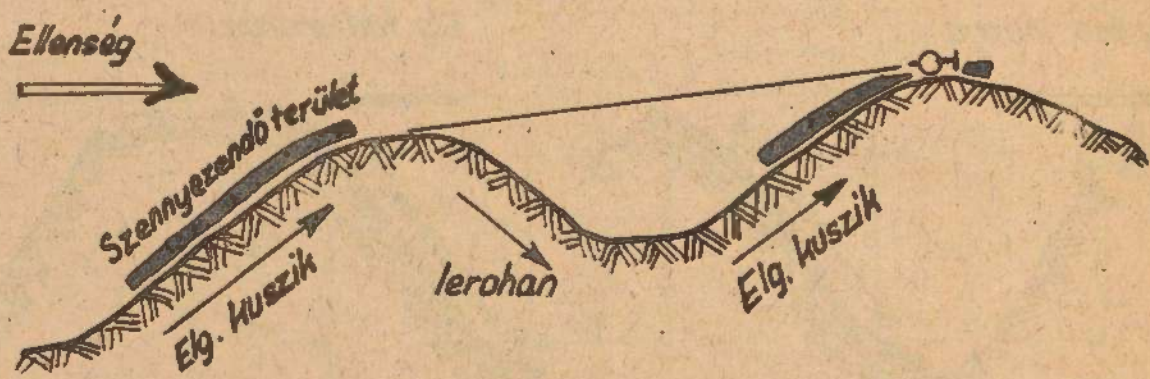
101.v.h. zlj. 1szd. I. szak.

101/1 vh. szd. pl.-nak Piliscsaba.

Vázlat
a 2. raj által szennyezett területről

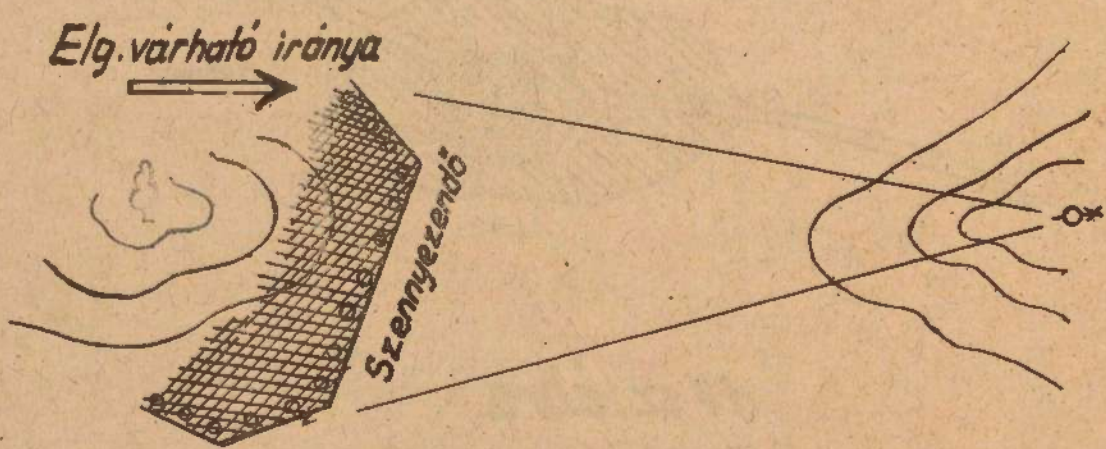
11sz. ábra.

12 sz. ábra.

13 sz. ábra.

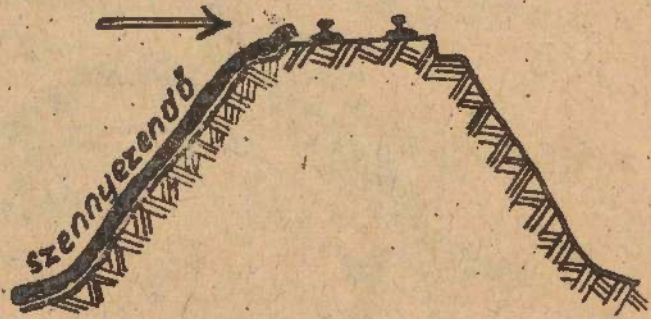

14 sz. ábra.

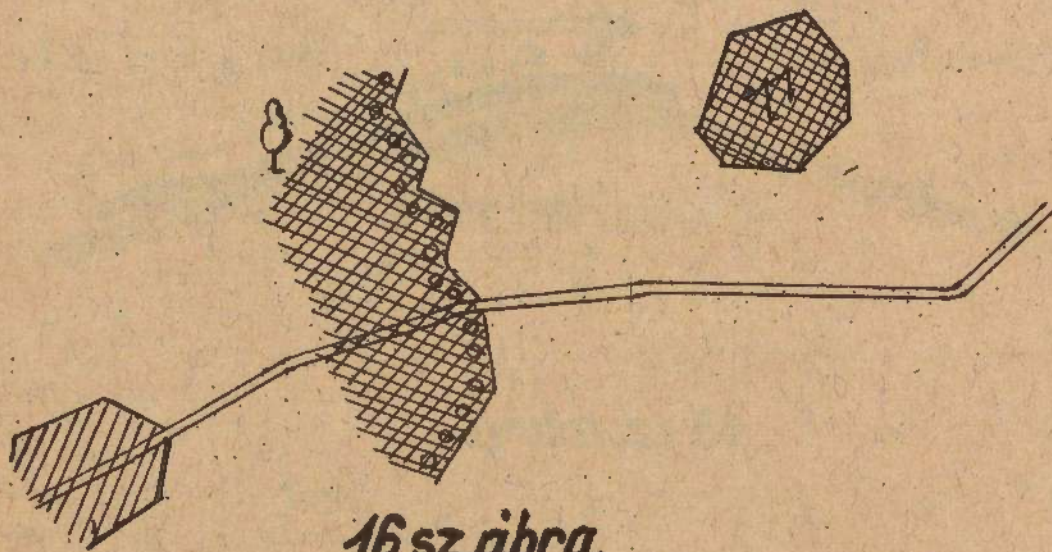
Elg. tád. iránya

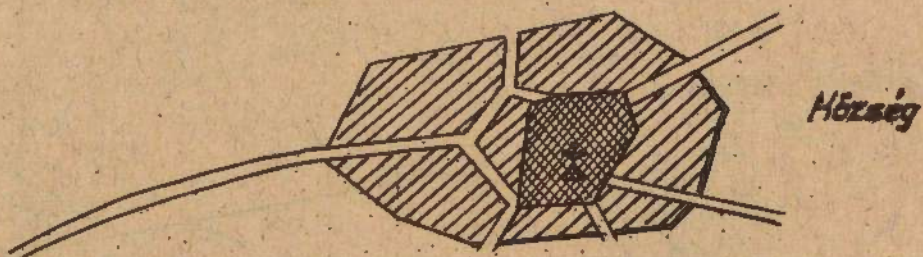
Elg. tád. iránya

15 sz. ábra.

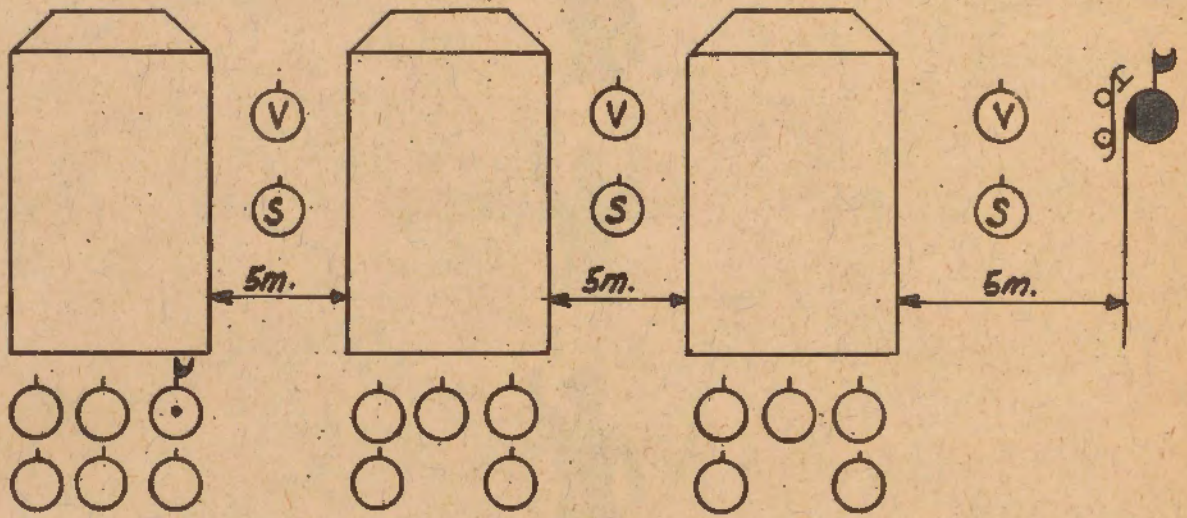

16 sz. ábra.

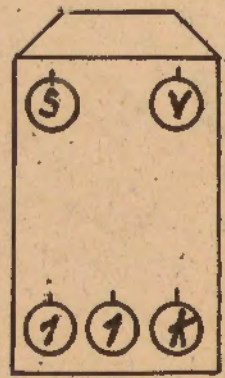
17 sz. ábra.

Vezényszó
„Gepkocsinhoz”

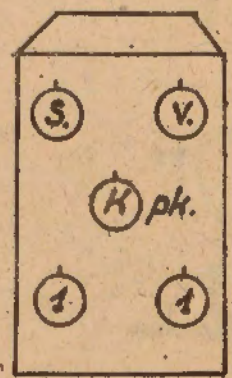
Alkalmazásnál egy gk.-n tartoznak:
1 gk. pk. egyben léopalack-kez.
2 1-es készülék-kezelő

Vezényszó
„Gepkocsira”

18 sz. ábra.

Vezényszó
„Gazriadó”
„Szennyezés”

19 sz. ábra.

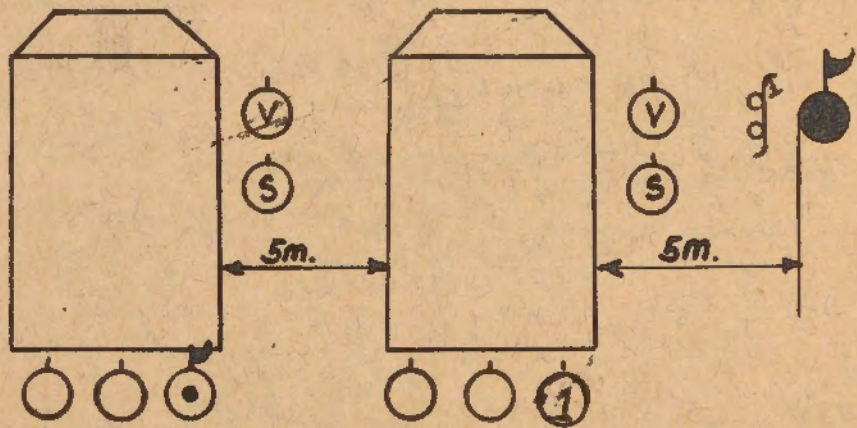

20sz. ábra.

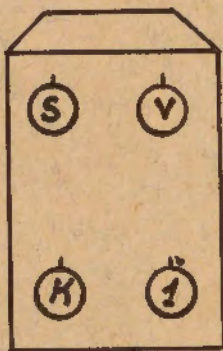

21sz. ábra.

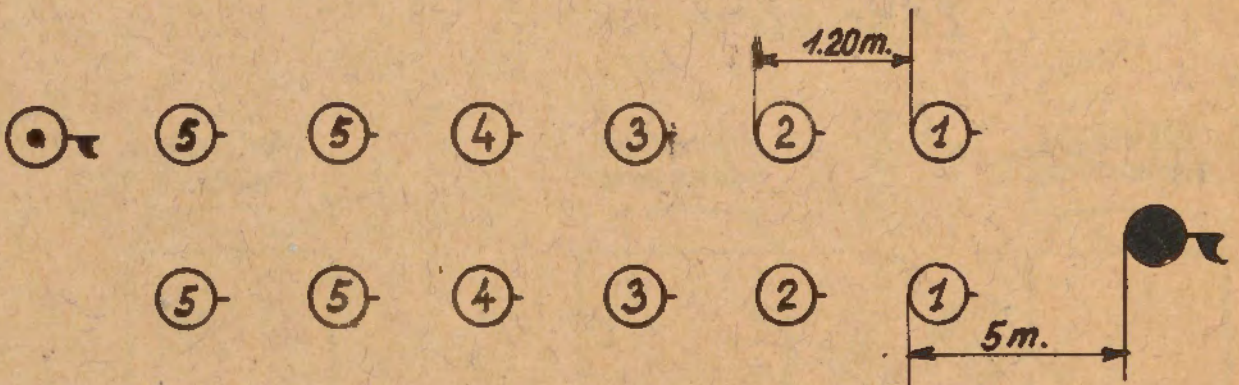
22 sz. ábra.

23 sz. ábra.

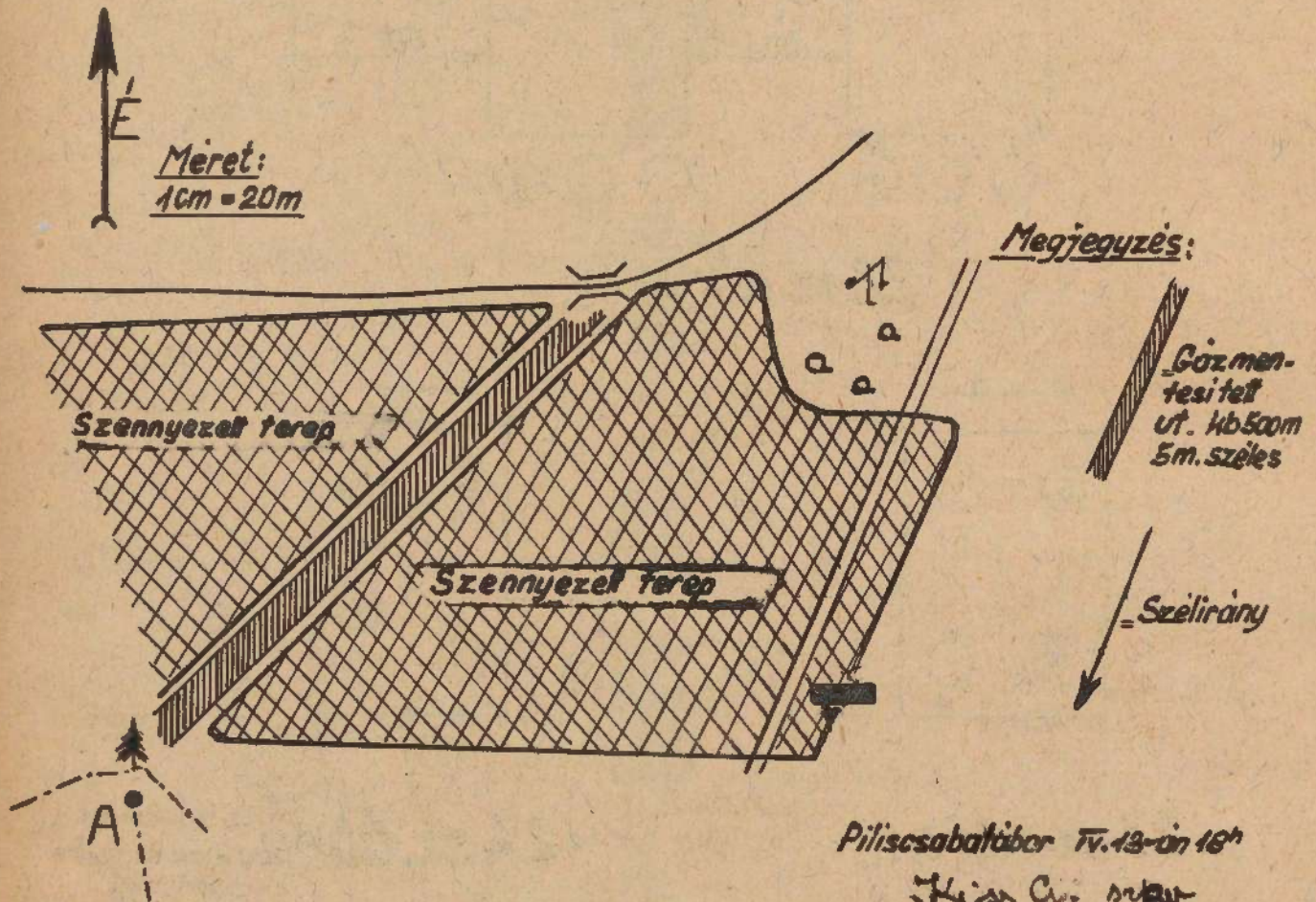

24 sz. ábra.

25 sz. ábra.

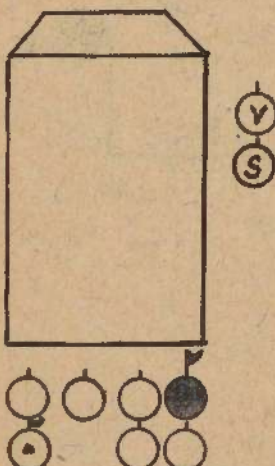
Vázlat a 3raj által gázmentesített útról.

Piliscsaba ábr. IV. 13-án 19ⁿ
H. Cs. Cs. 1924.

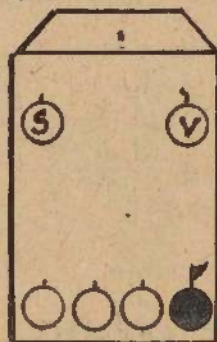
26 sz. ábra.

Vezényszó
"Gépkocsihoz"

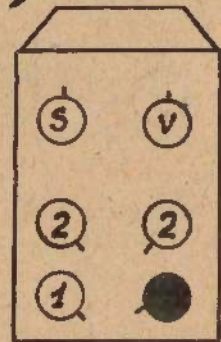
27 sz. ábra.

Vezényszó
"Gépkocsira"

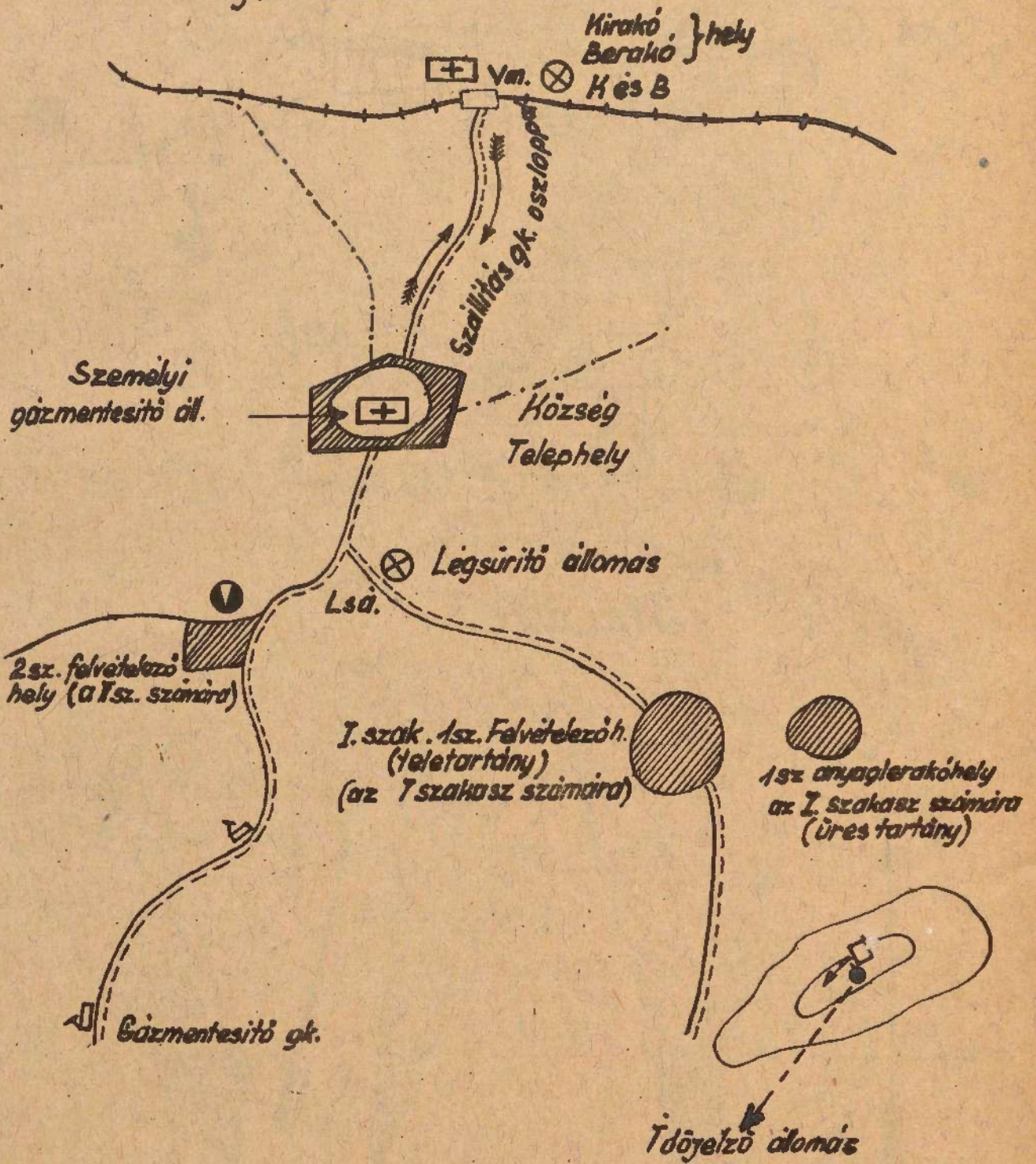
28 sz. ábra.

Vezényszó
"Elsőtöltés"

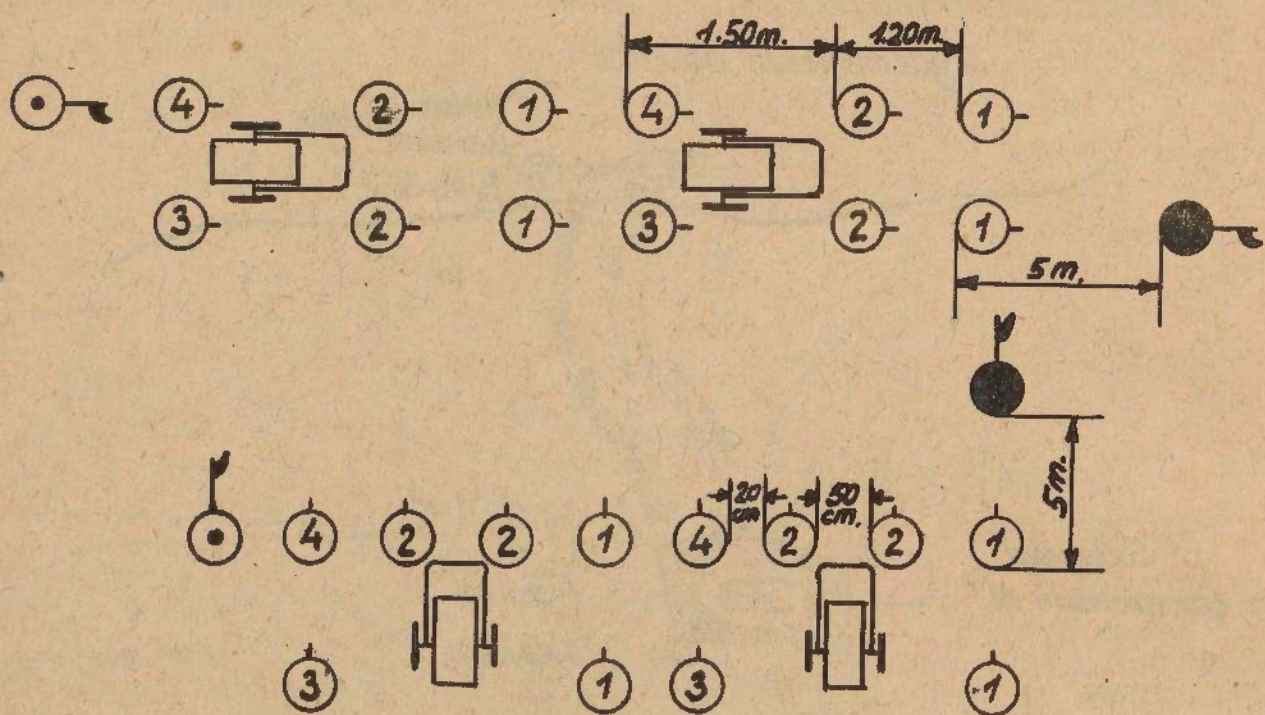

29 sz. ábra.

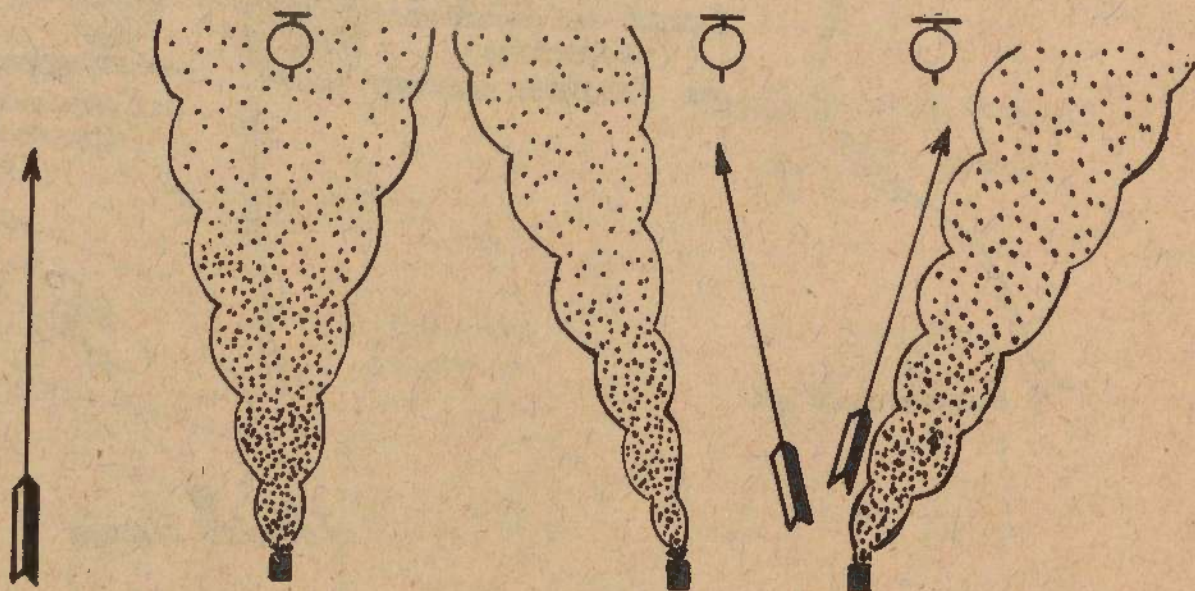
A gázmentesítő állomás

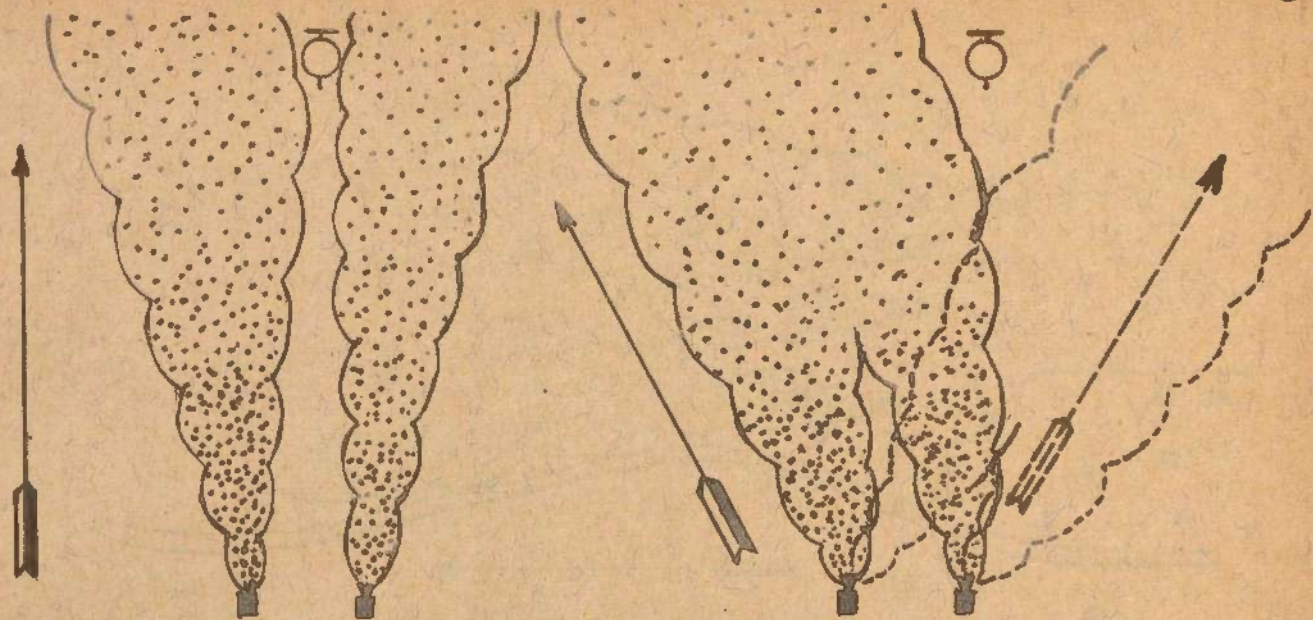
30 sz. ábra.

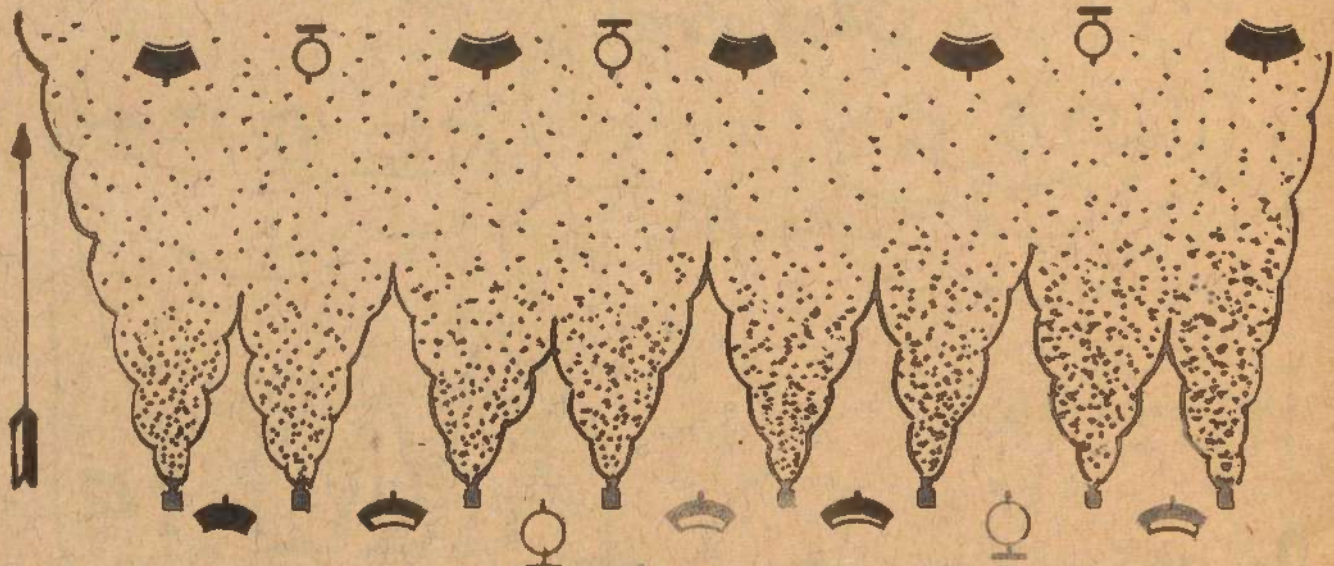
31sz. ábra.

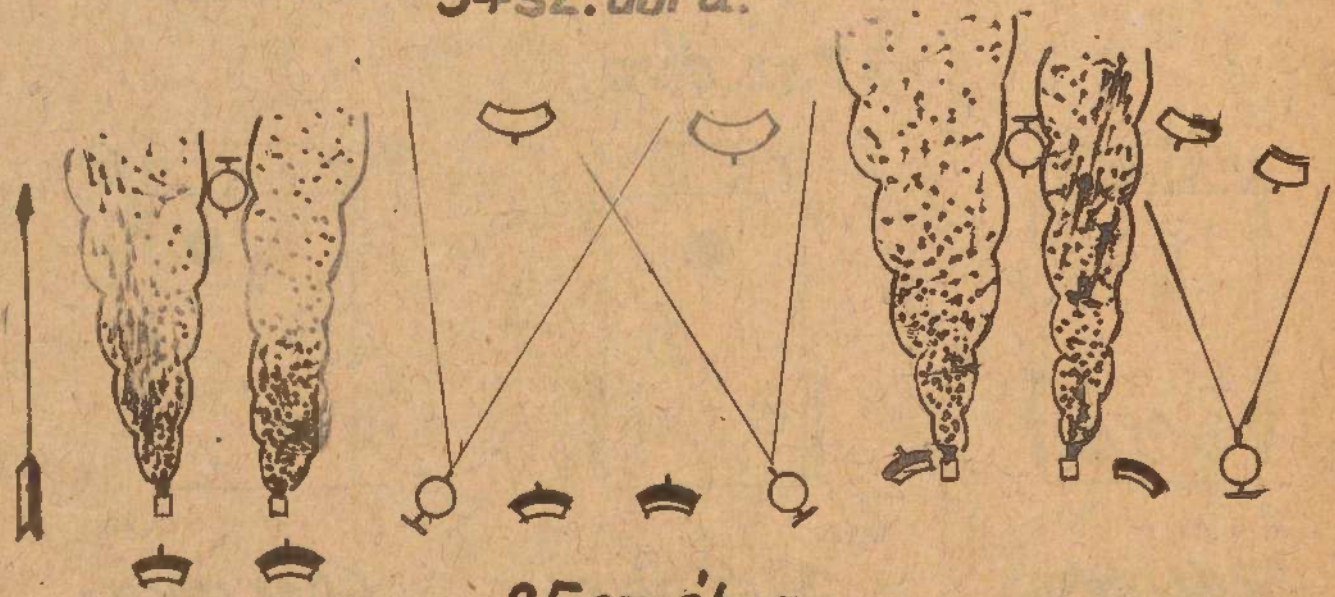
32 sz. ábra.

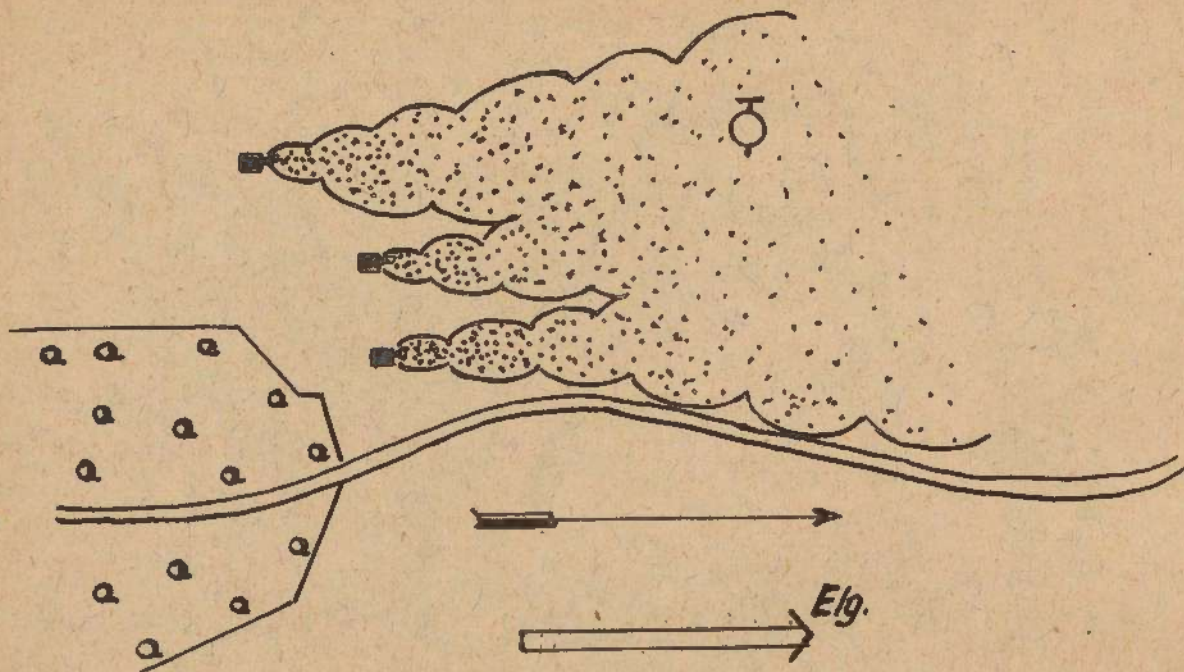
33 sz. ábra.

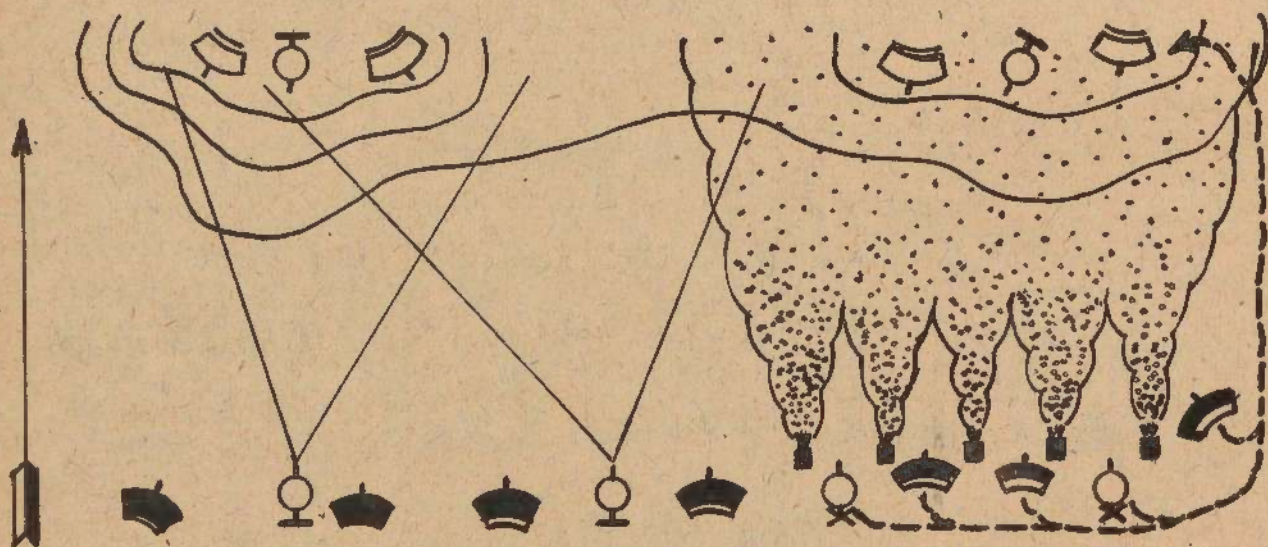
34 sz. ábra.

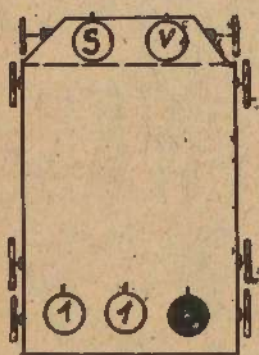
35 sz. ábra.

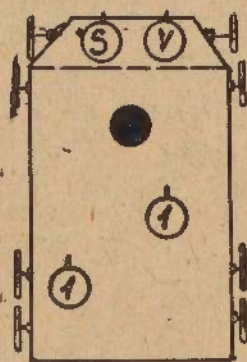
36sz. ábra.

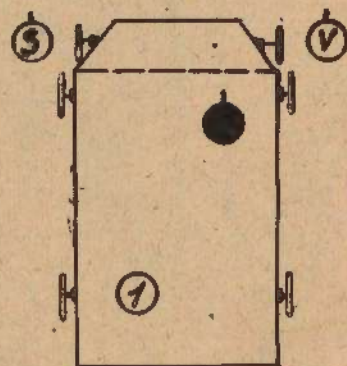
37sz. ábra.

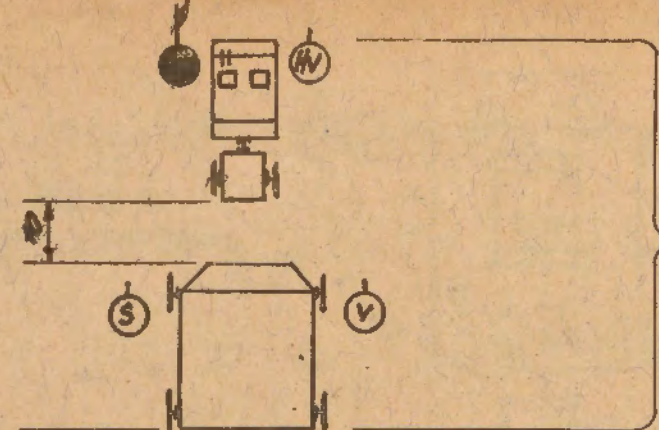
38sz. ábra.

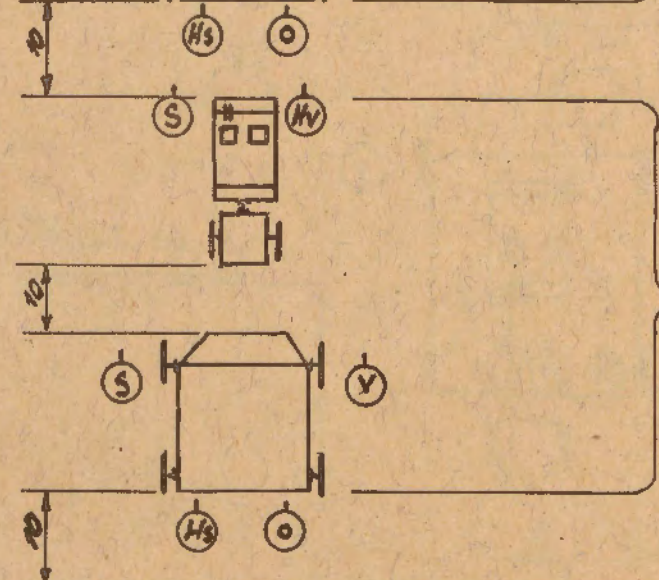
39sz. ábra.

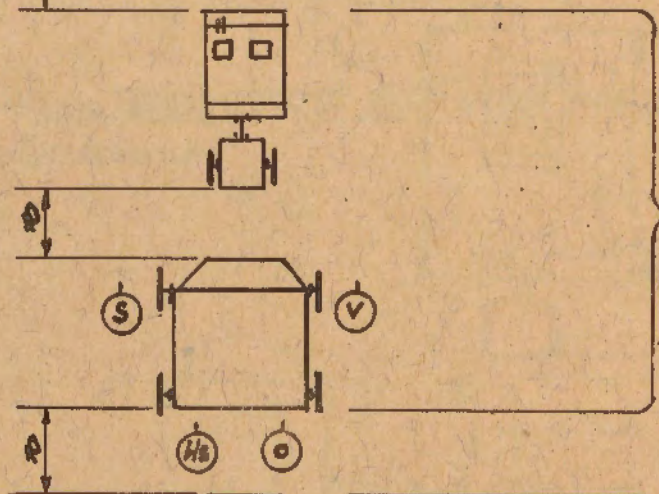
40sz. ábra.

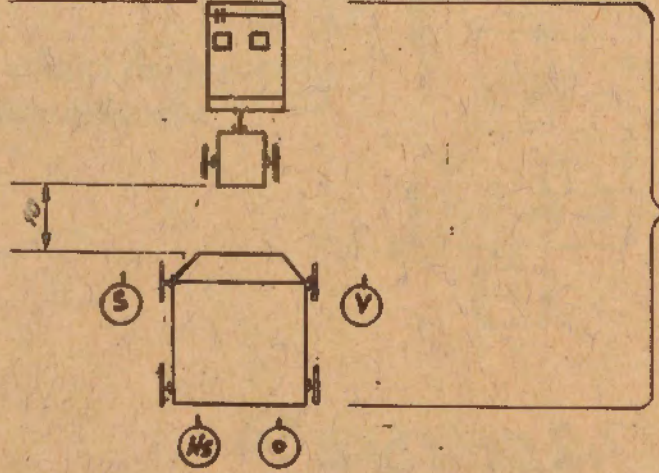
I. Hk + 3^t-as tgh.

II Hk + 3^t-as tgh.

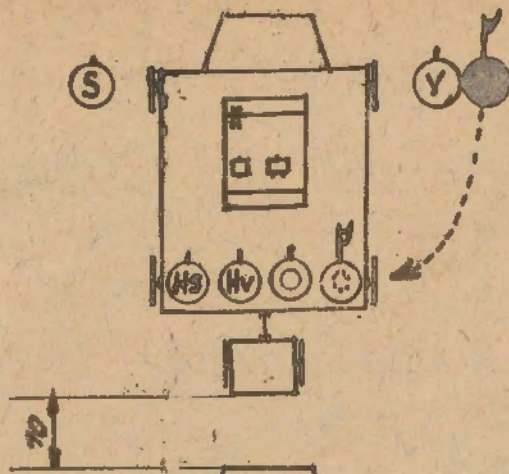

III Hk + 3^t-as tgh.

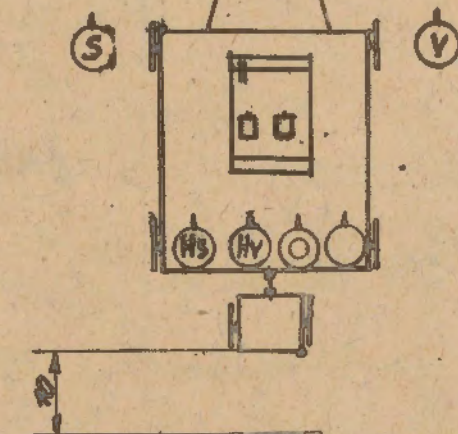

IV Hk + 3^t-as tgh.

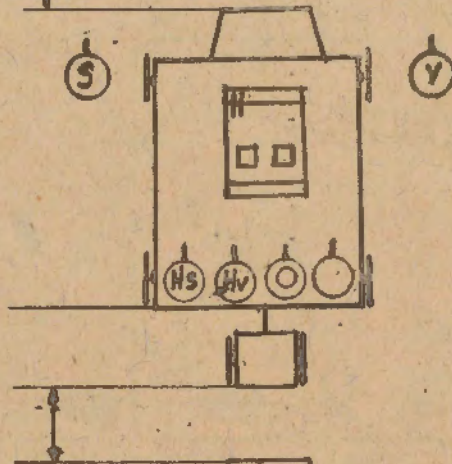
41sz. ábra.

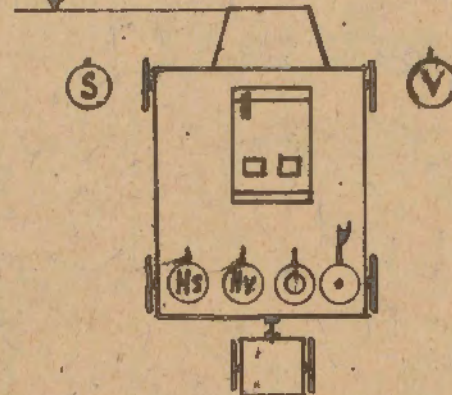
3^t-as szállító tglk. rajta I.Hk.,
utánakapcsolva a vh. pöt-taliga.

3^t-as szállító tglk. rajta II.Hk.
utánakapcsolva vh. pöt-taliga.

3^t-as szállító tglk. rajta III.Hk.
utánakapcsolva a vh. pöt-taliga.

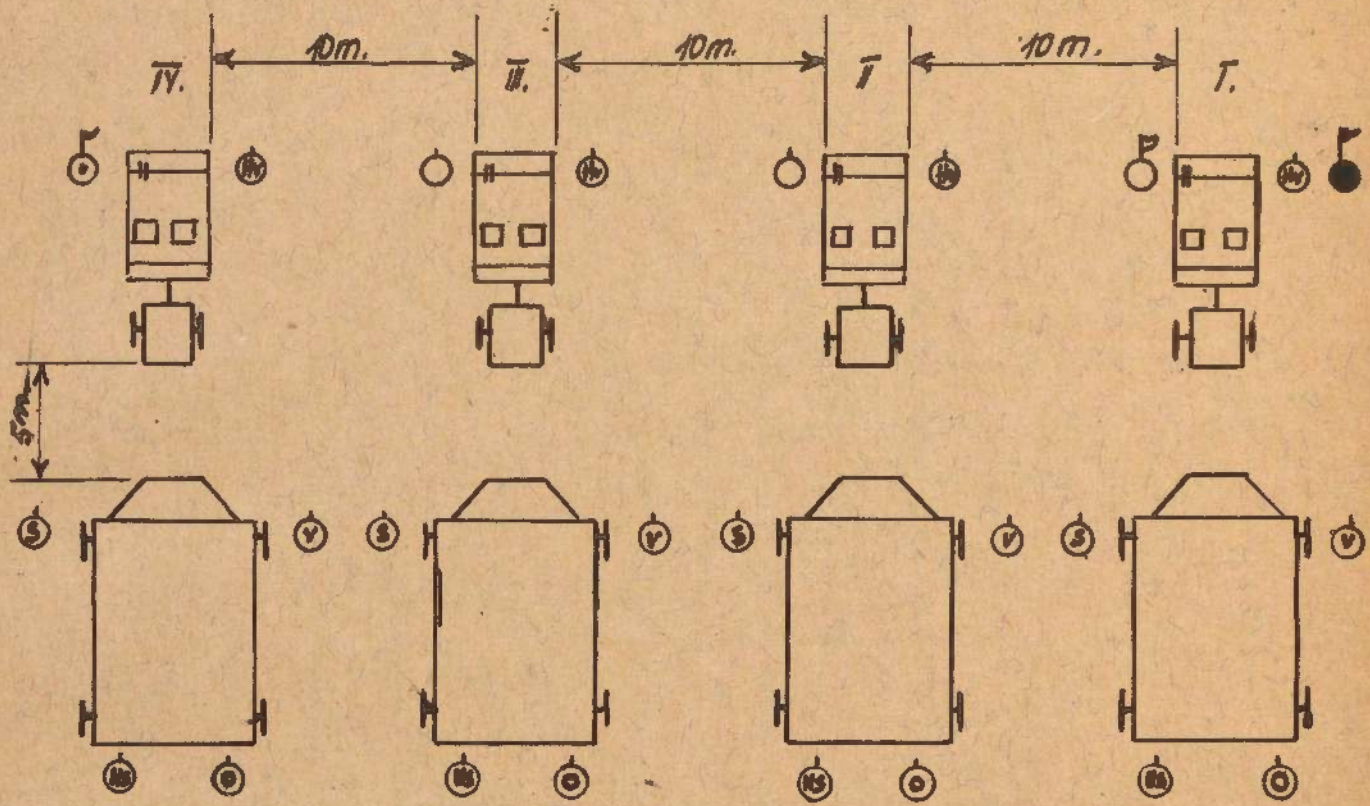

3^t-as szállító tglk. rajta IV.Hk.
utánakapcsolva a vh. pöt-taliga.

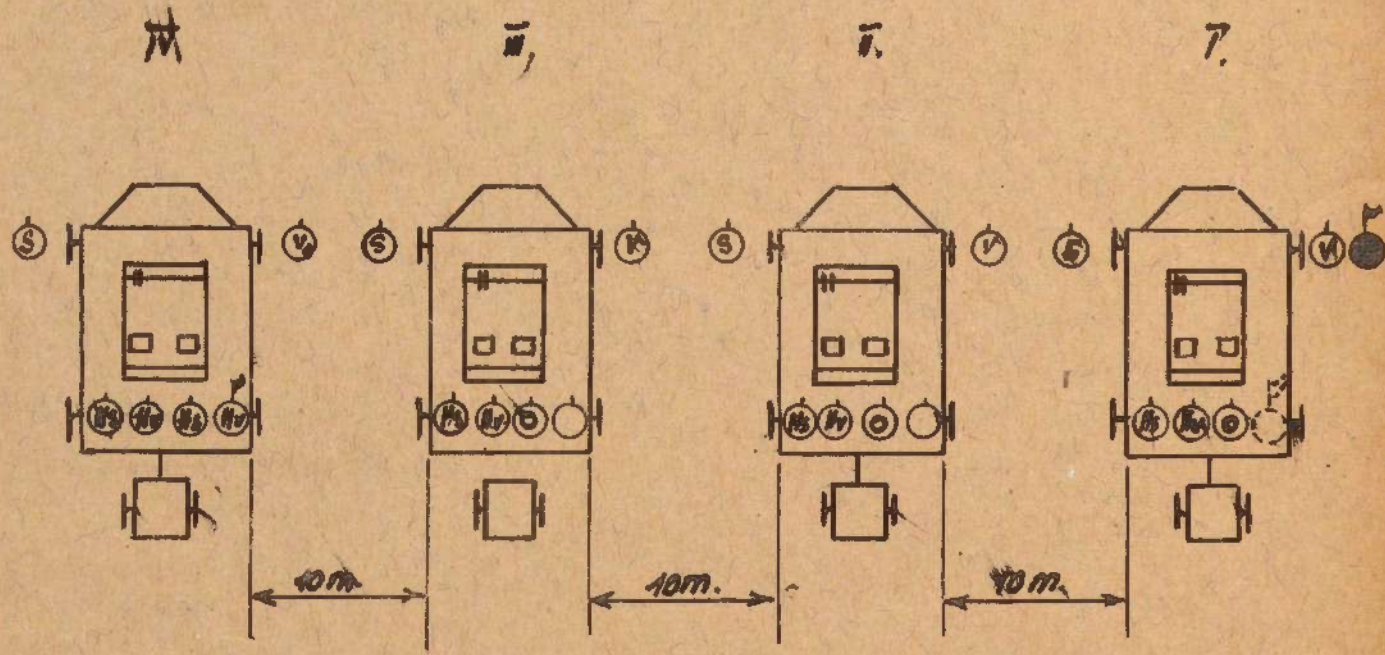
42 sz. ábra.

Vonal alakzat alkalmazáshoz készen:

Vonal alakzat szállításhoz készen

43 sz. ábra.

M Kir. honvéd vezérkar főnöke 5. osztály.

II. sz. ábrafüzet

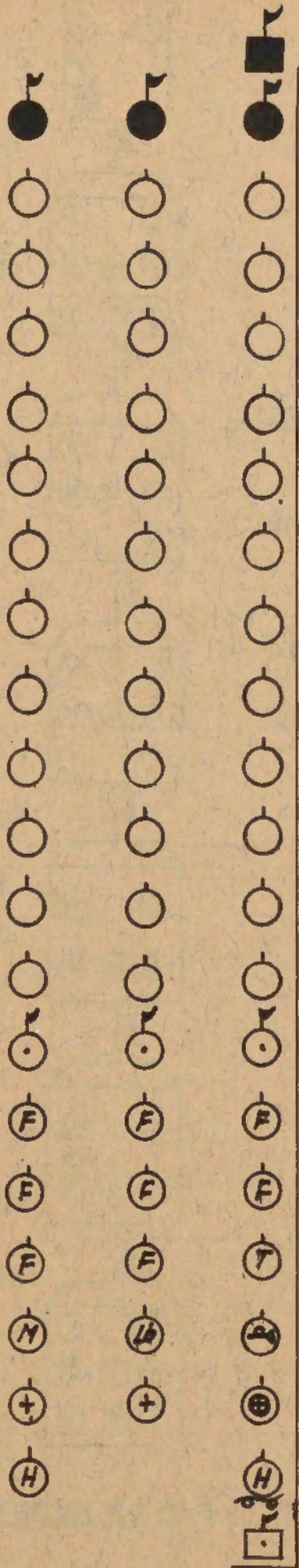
57 280 számhoz
eln 5 vkt - 1944.

Bizalmasan kezelendő!

A szakasz.

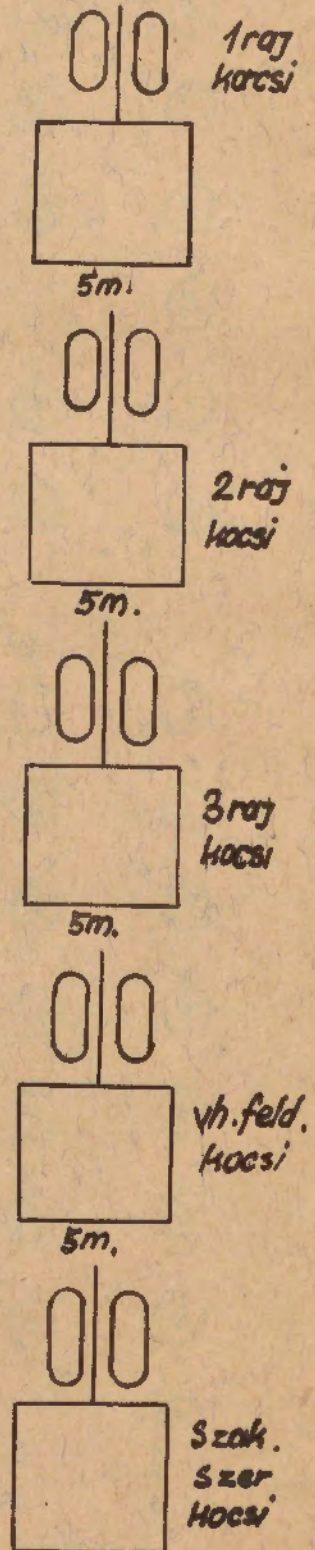

Teljesmagyarozat.

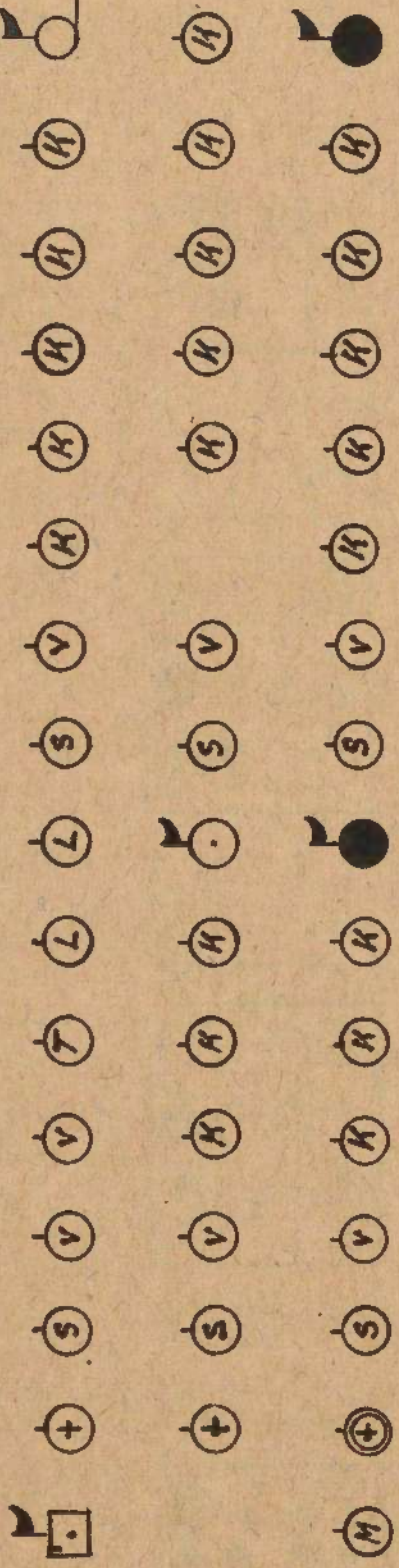
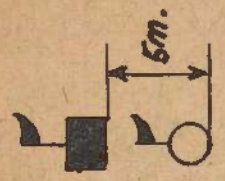
- Vegyiharcos
- ⊙ F Felderítő
- ⊙ H Hirvivő
- ⊙ Ló Lőpó
- ⊙ Kürtős

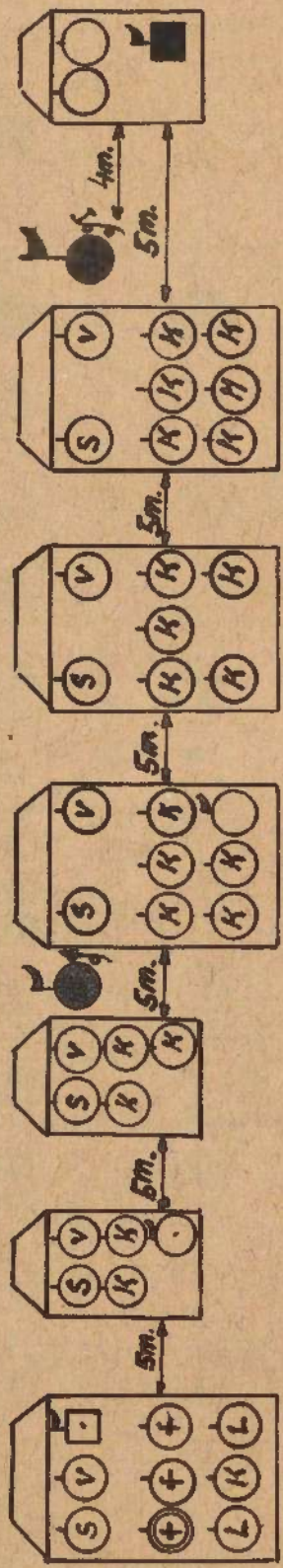
4/c sz. ábra.

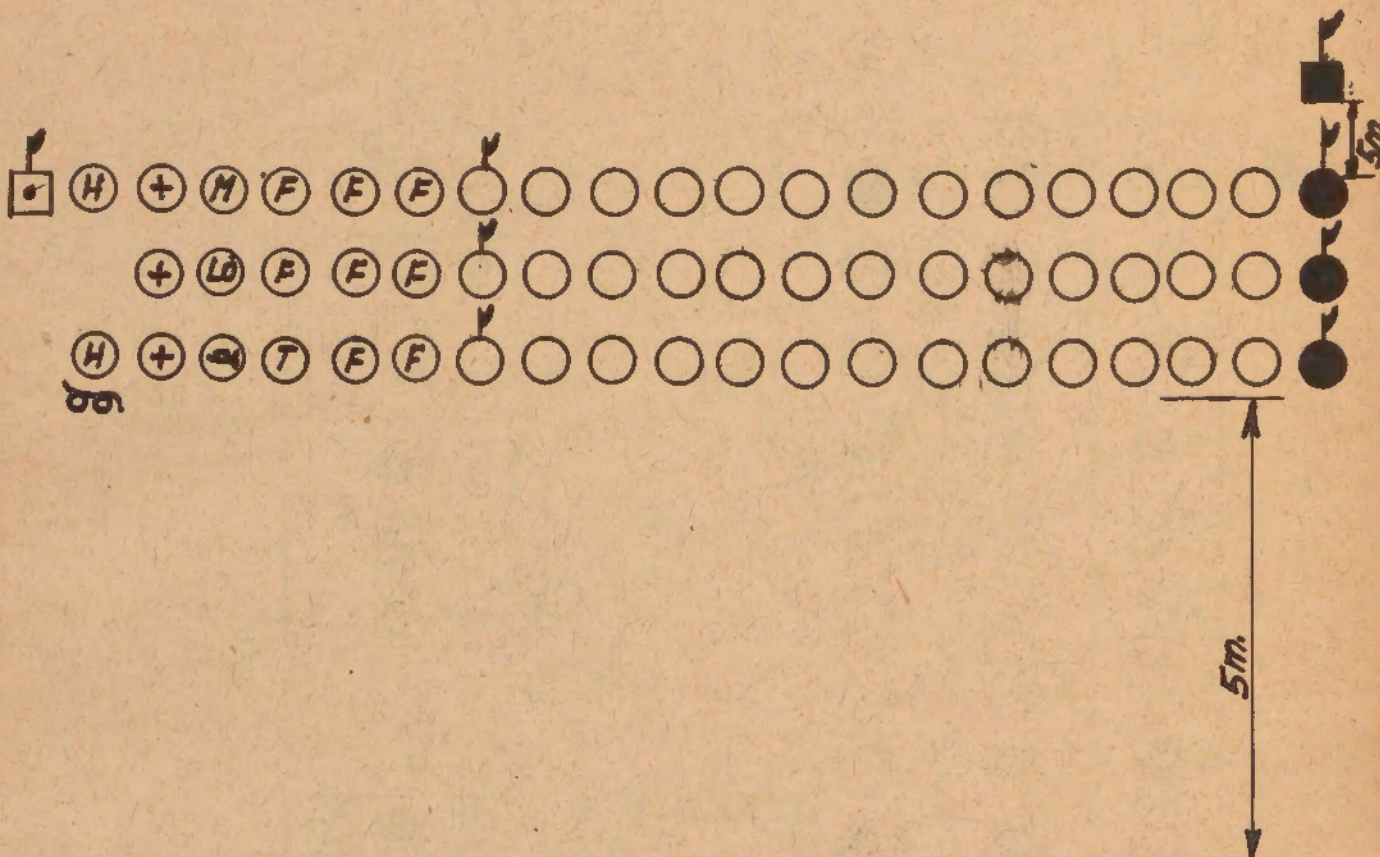

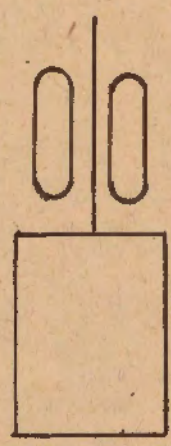
2/a sz. ábra.

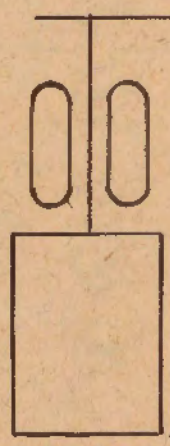
2/b sz. ábra.

3.rajkocsi

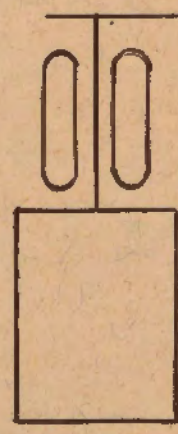
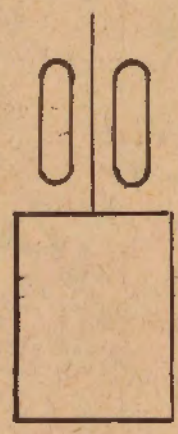
2.rajkocsi

1.rajkocsi

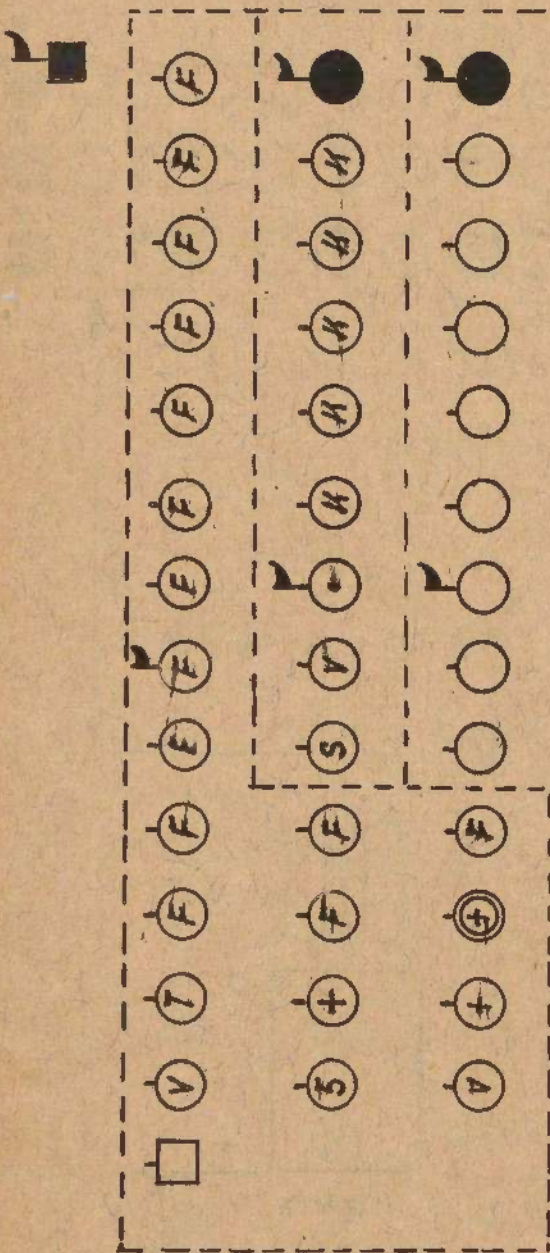
5m

Szakasz szerkocsi

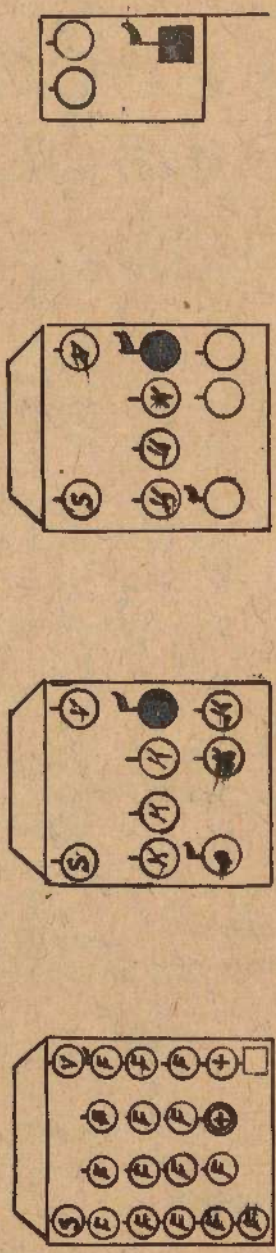

vh. febl.kocsi

2/c sz. ábra.

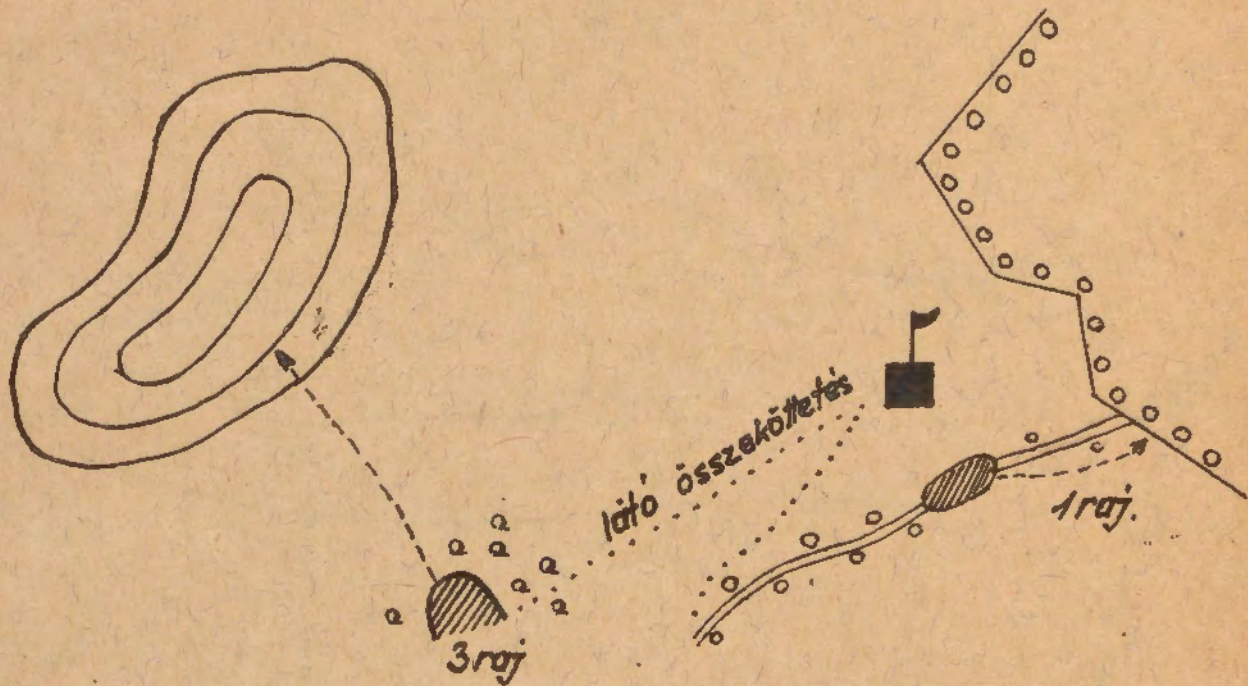

2/d.sz. ábra.

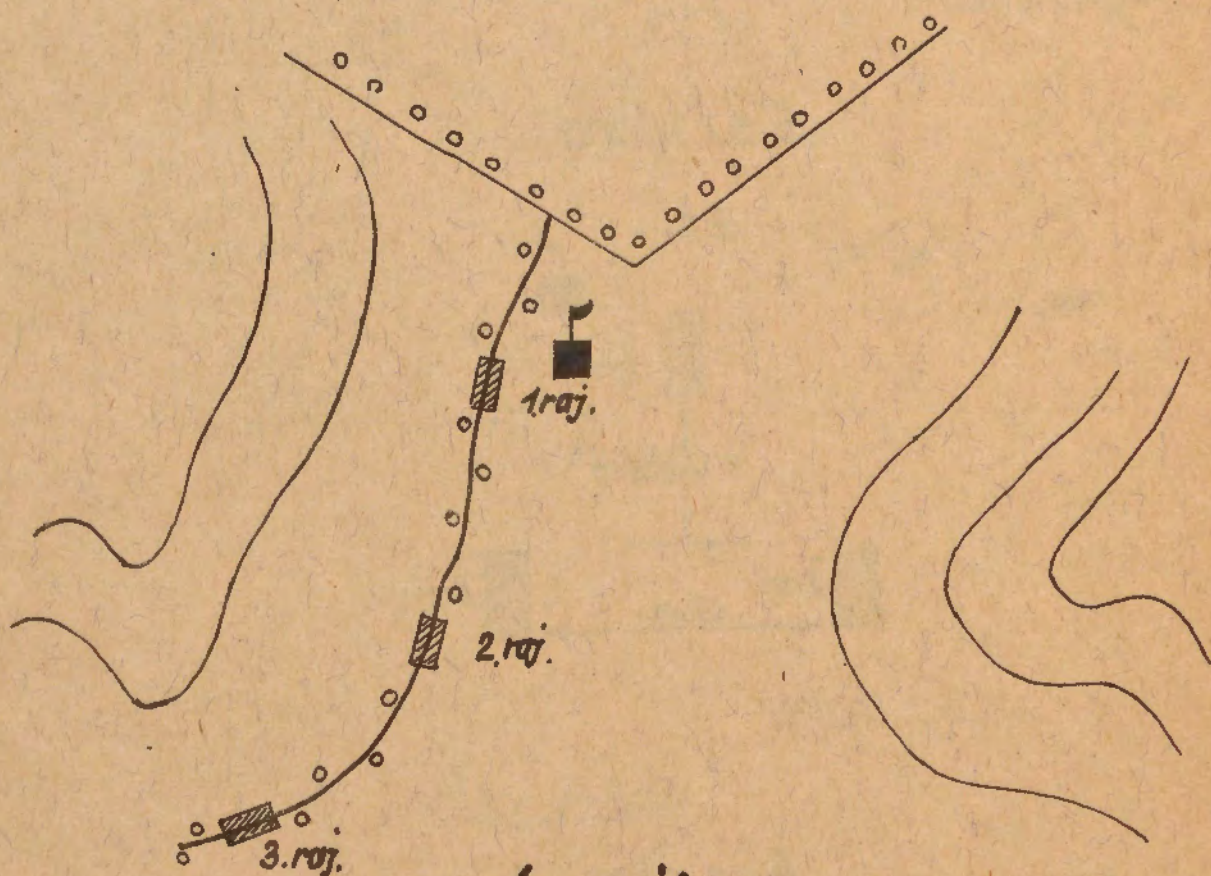

2/e sz. ábra.

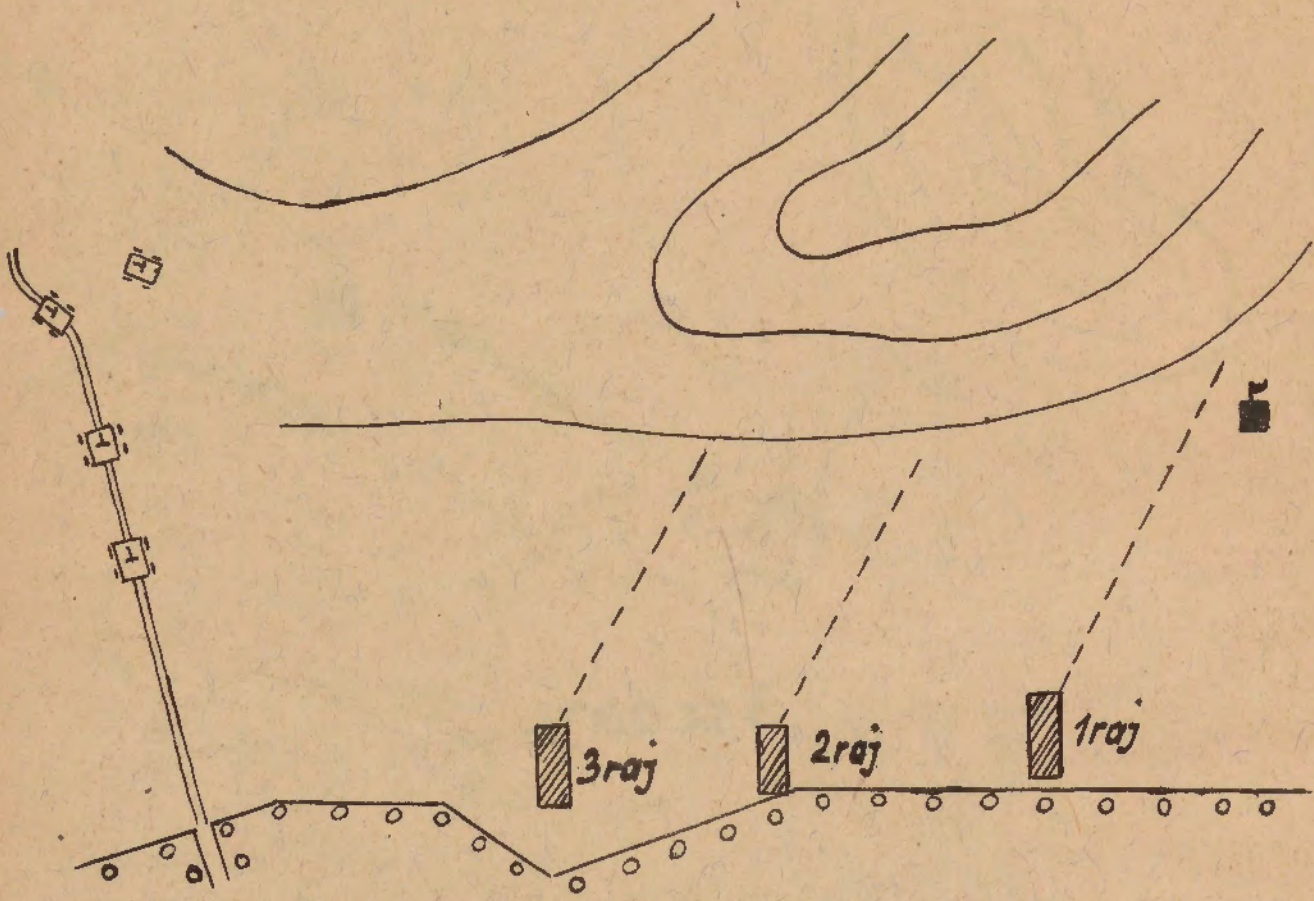
Példa a szelbontakozásra
előnyomulás elg. által belátható terepen két lépcsőben /jművekkel/

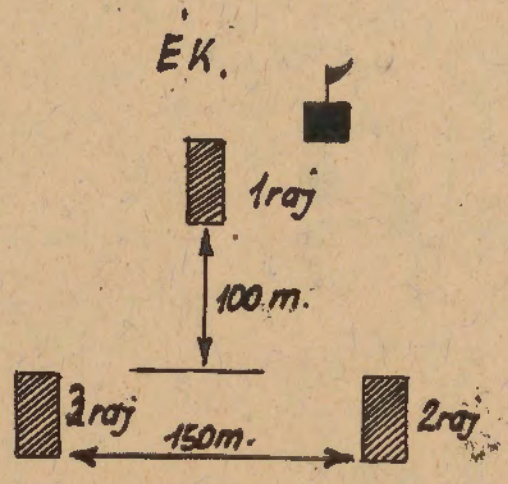
3 sz. ábra.

4 sz. ábra.

5 sz. ábra.

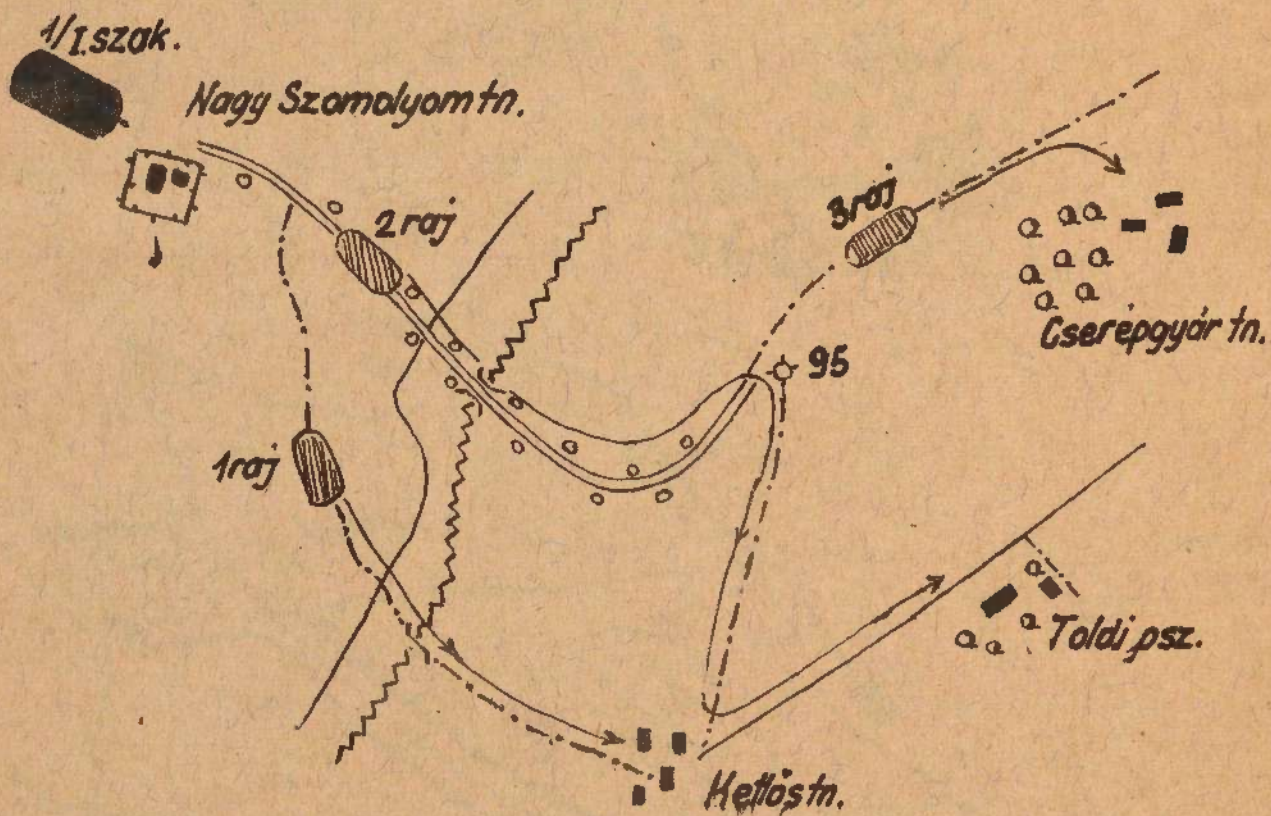
6 sz. ábra.

1raj

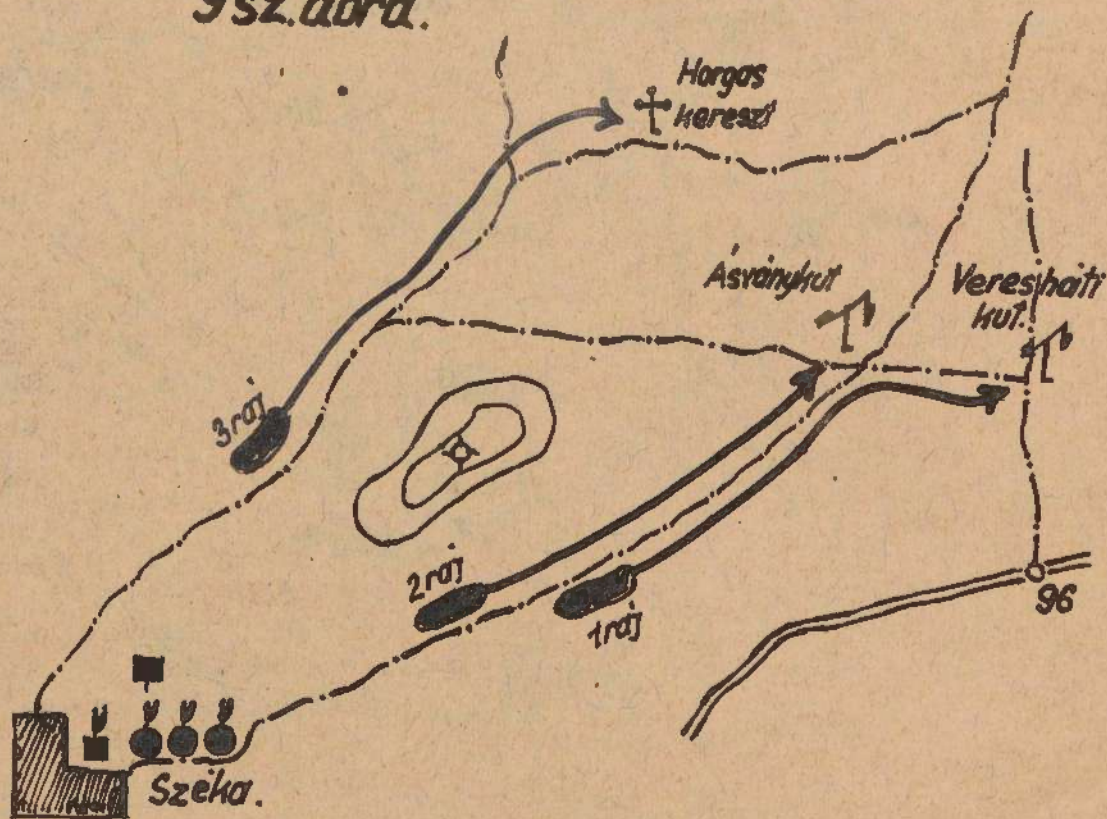
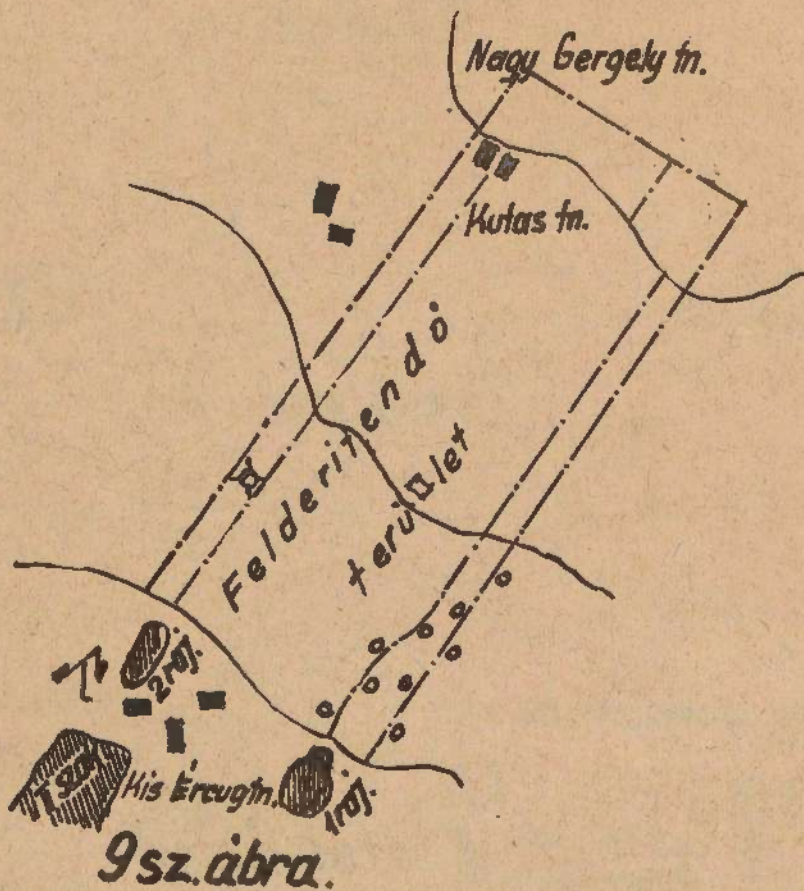
3raj

2raj

7sz. ábra.

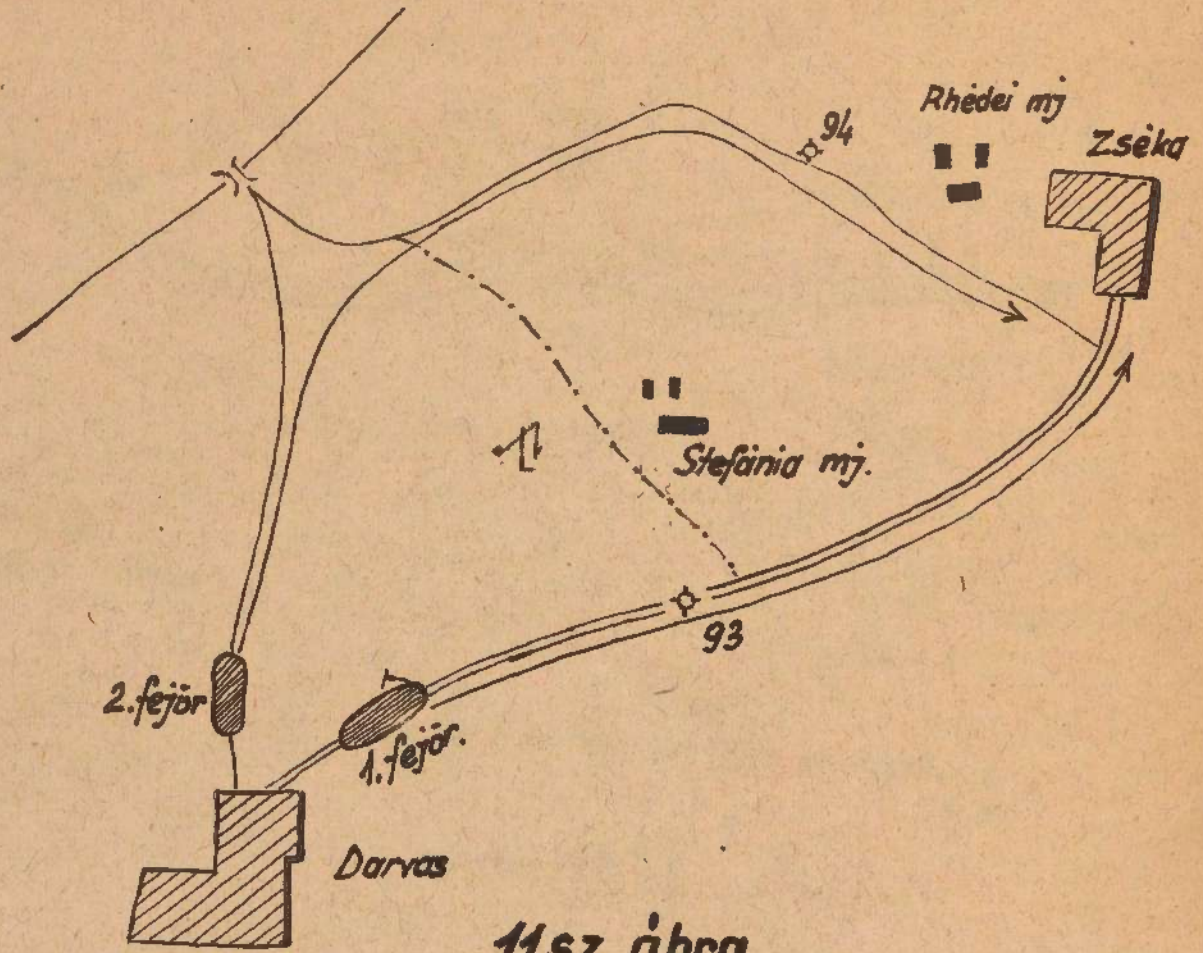
8sz. ábra.

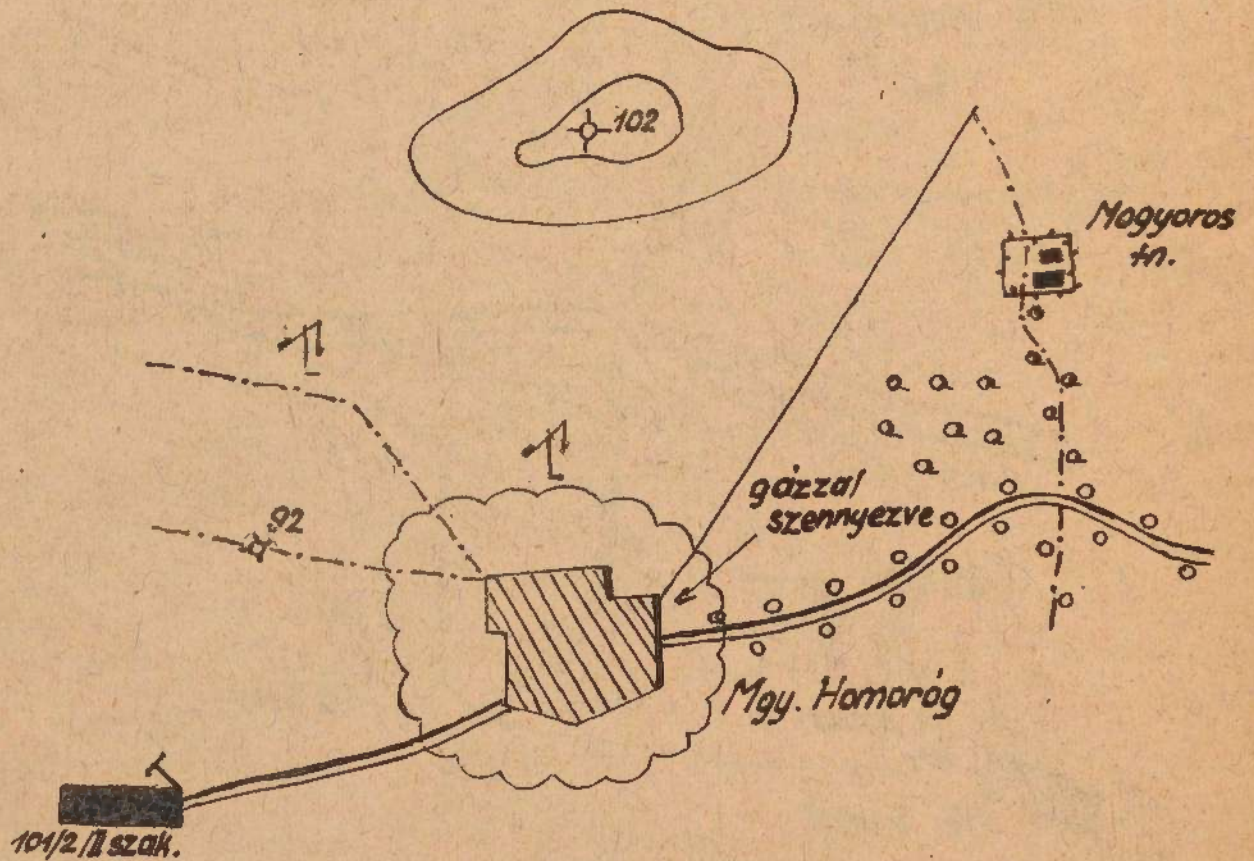
I. szak.

10 sz. ábra.

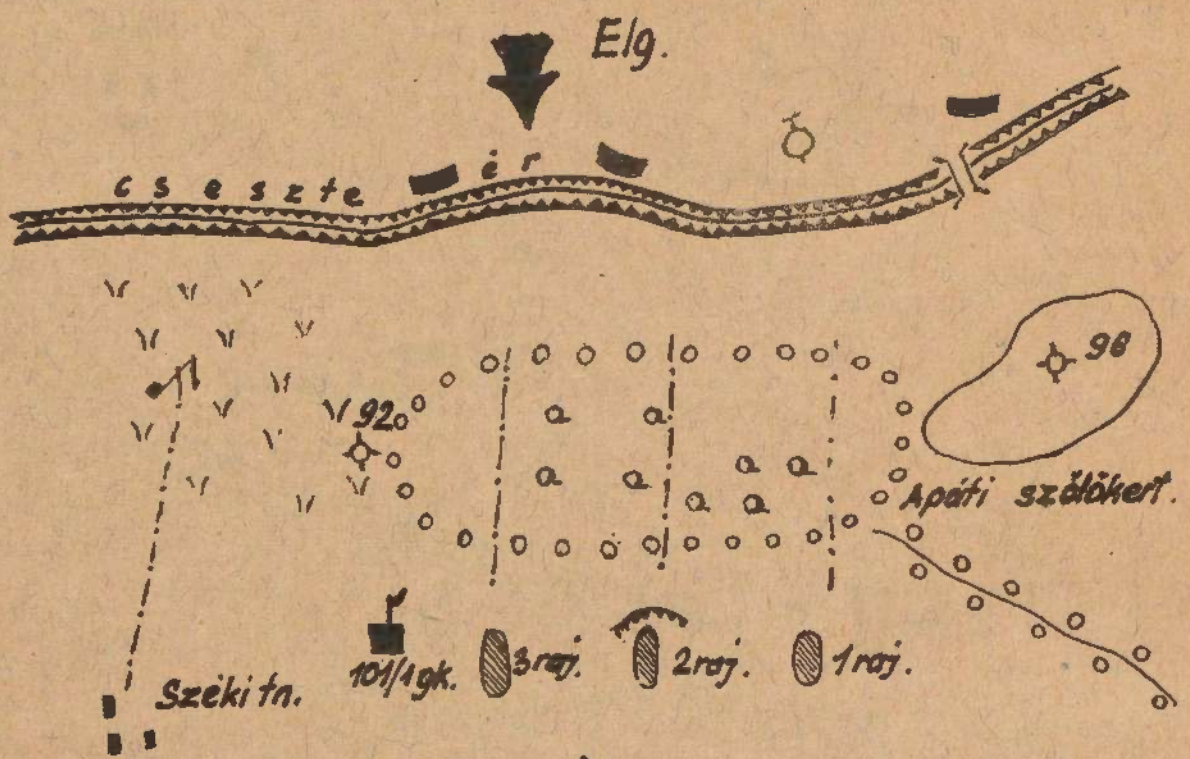

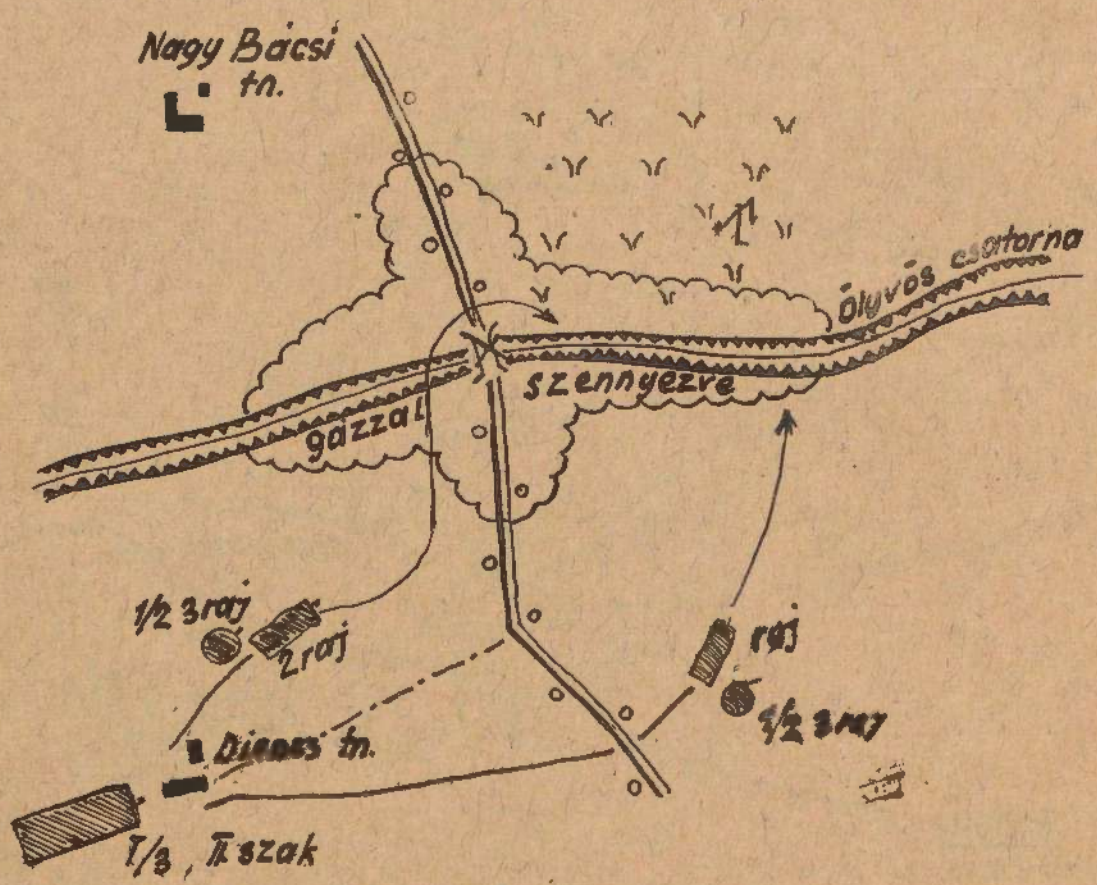
11 sz. ábra.

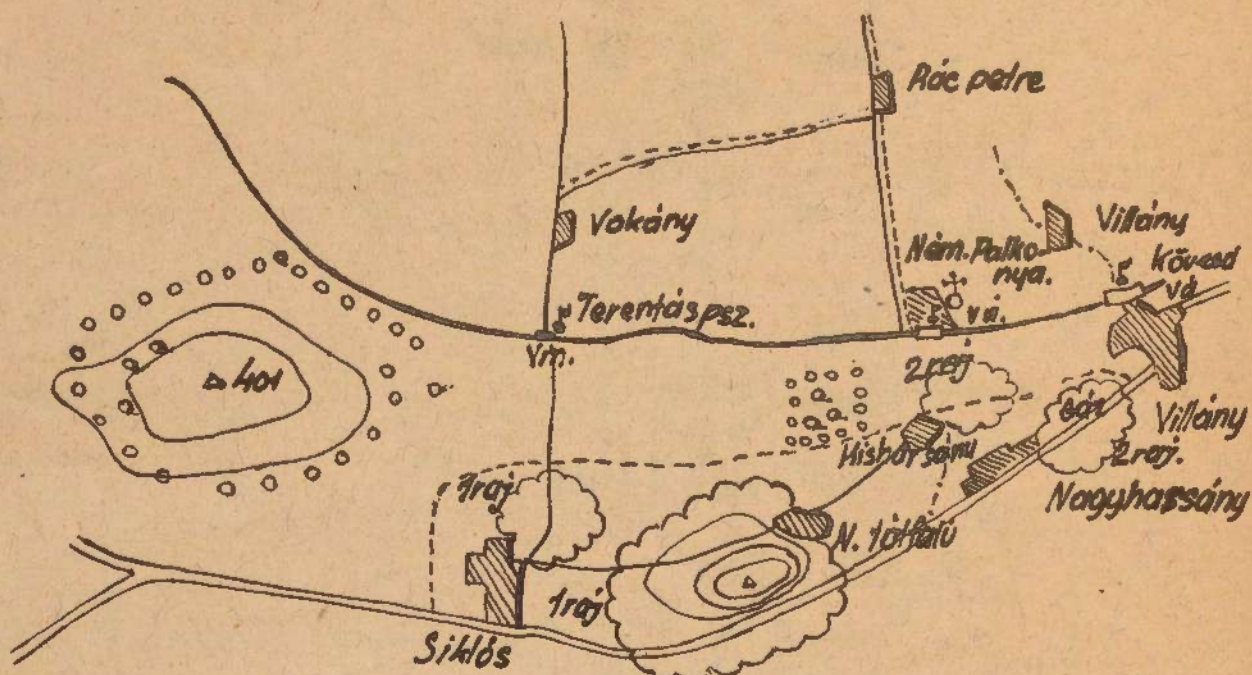
12 sz. ábra.

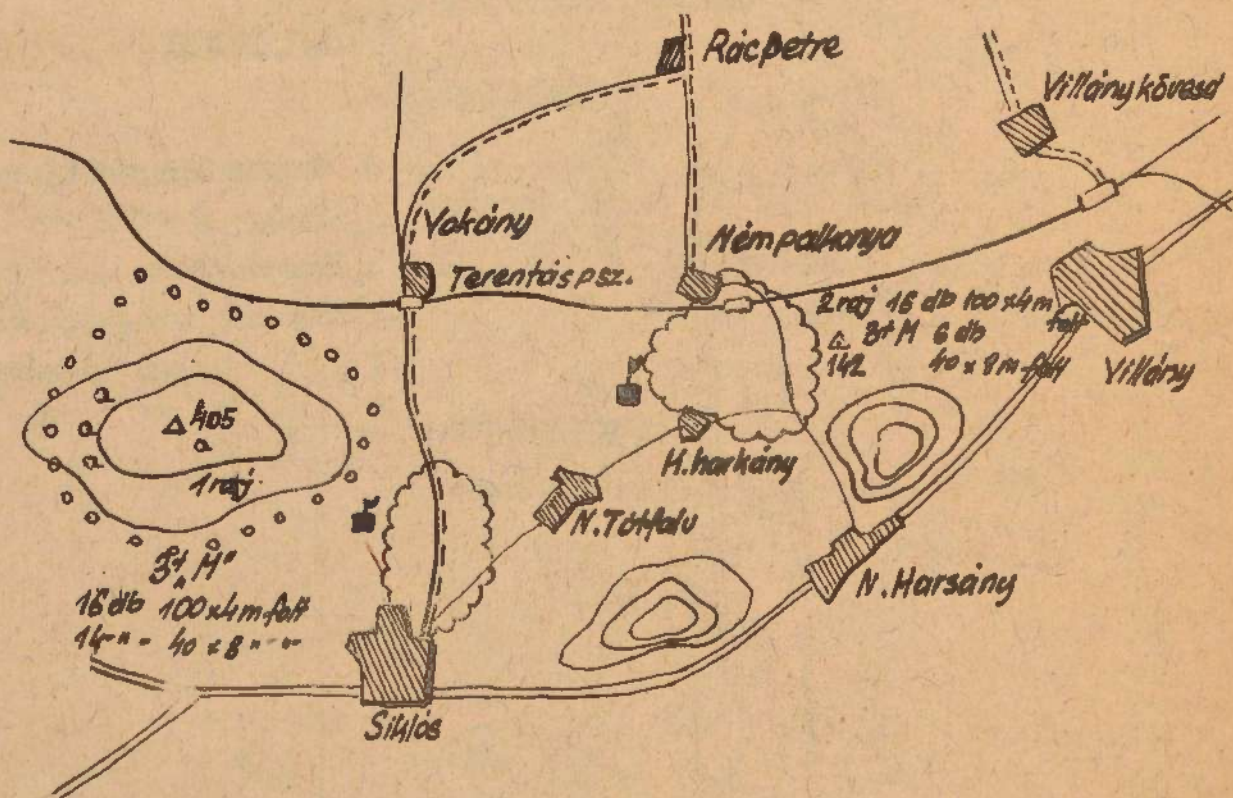
13 sz. ábra.

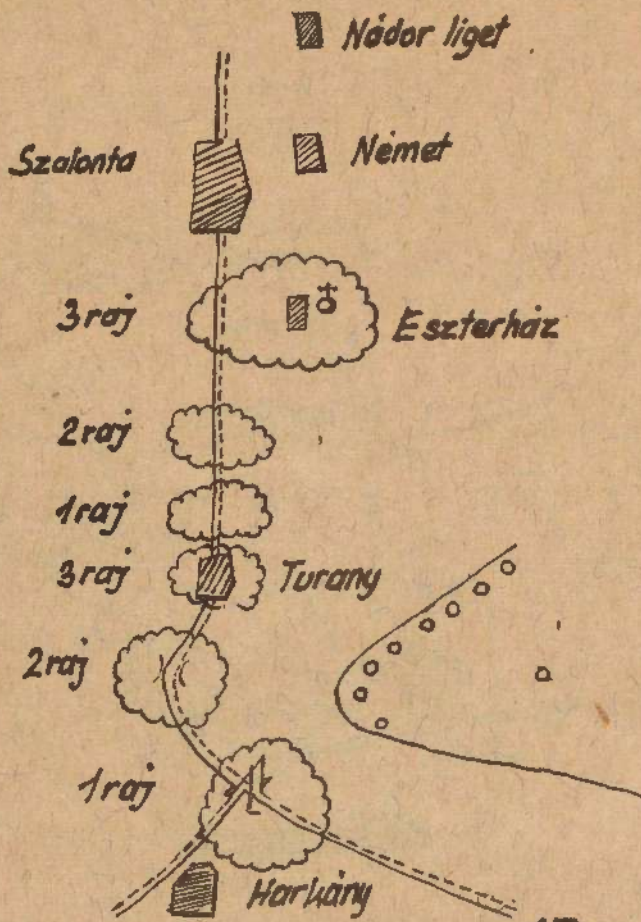
14 sz. ábra.

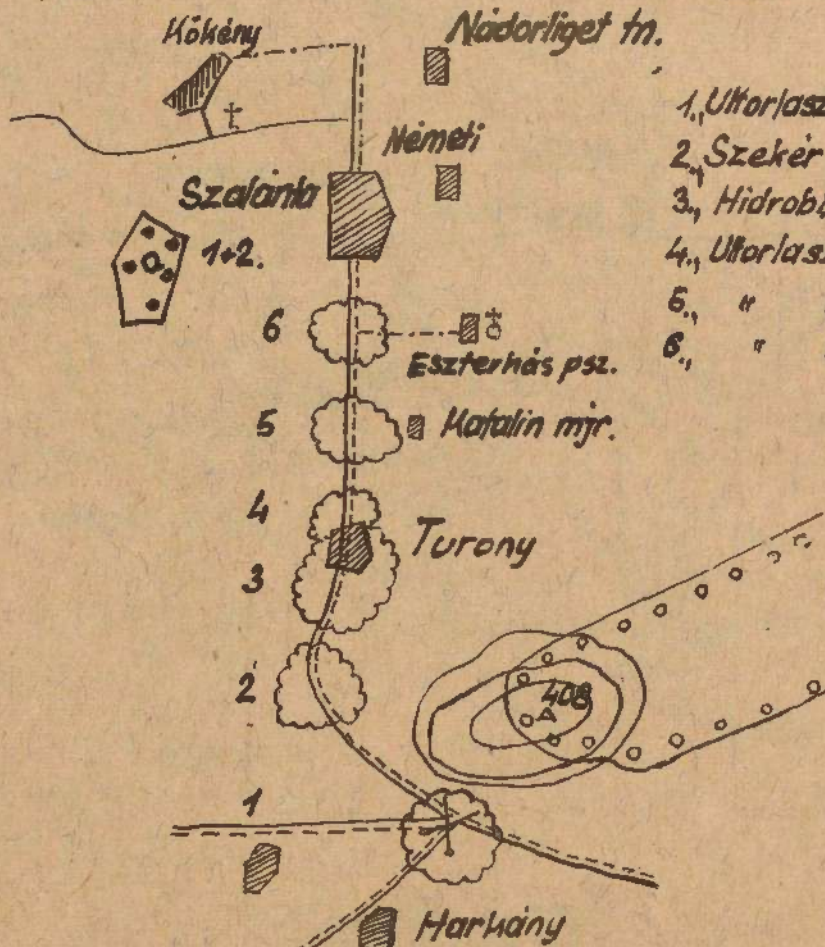
15sz. ábra.

16sz. ábra.

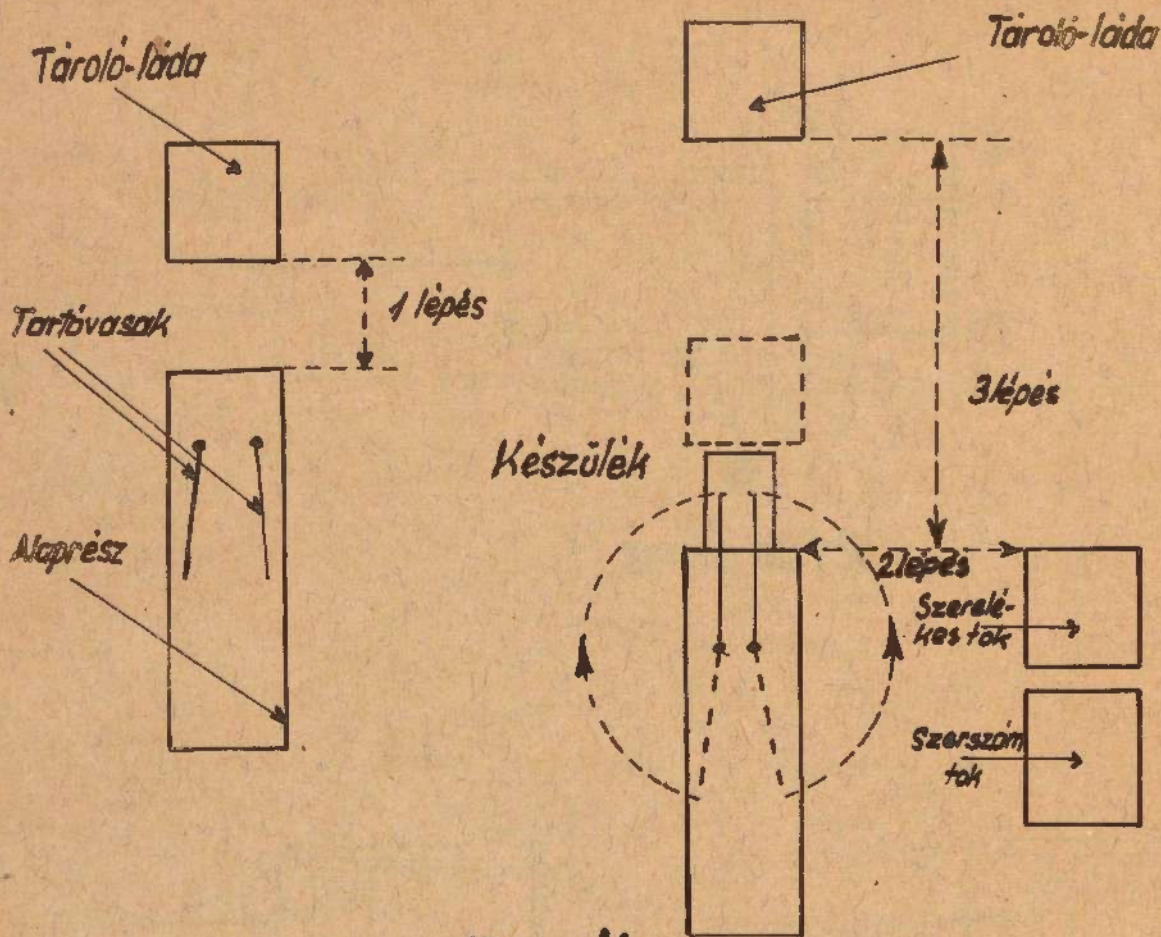

17 sz. ábra.

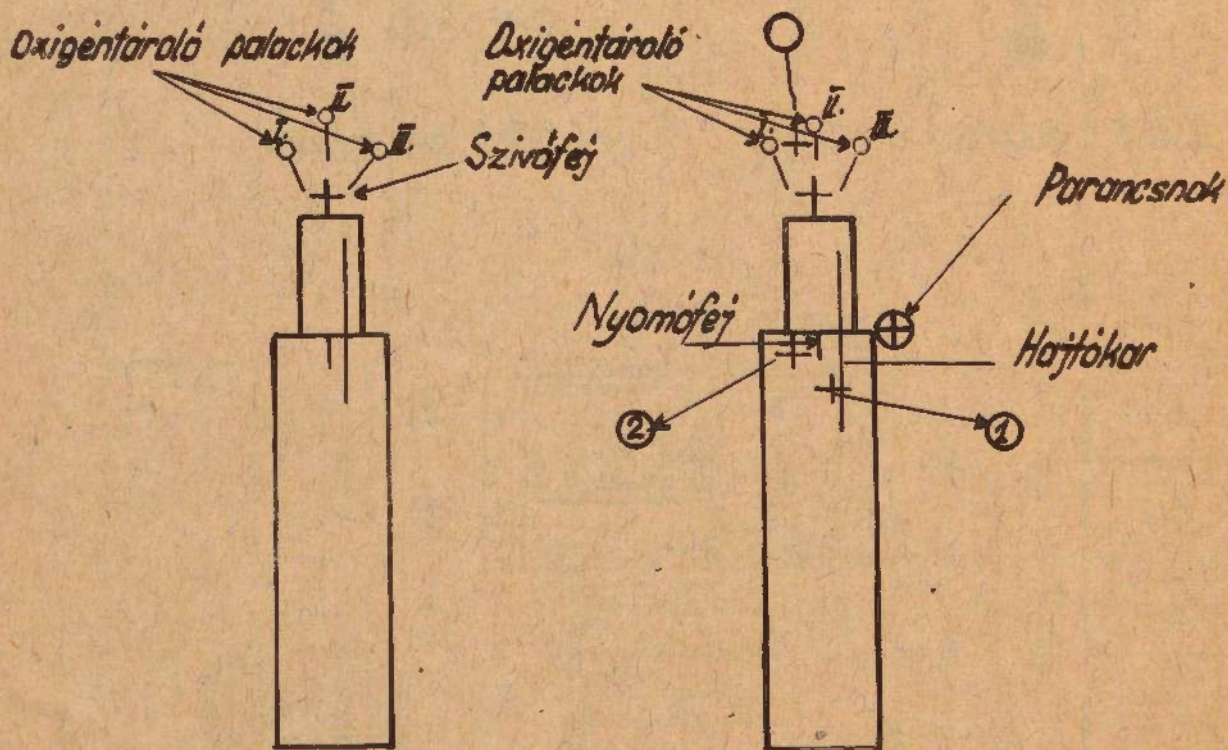

- 1., Utorlasz 8 Éra 8 Kanna M^o
- 2., Szeker 6 - - - 5 - - -
- 3., Hidrob 50kg. 10 - - -
- 4., Utorlasz szekerből 8 Éra.
- 5., " 10 Éra 4 Kanna M^o
- 6., " 6 - - - - 6 - -

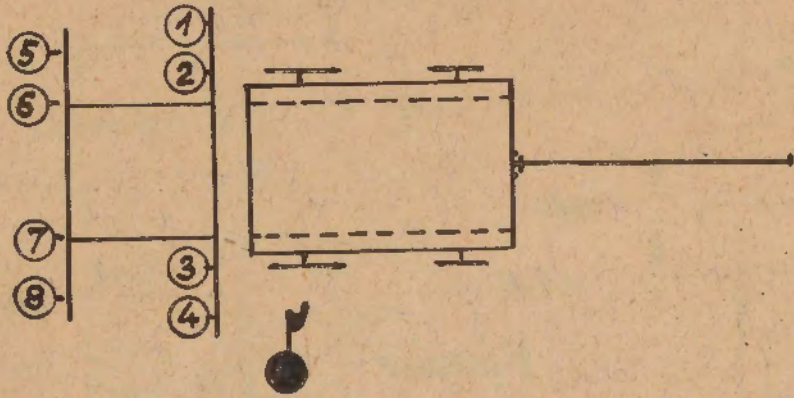
18 sz. ábra.

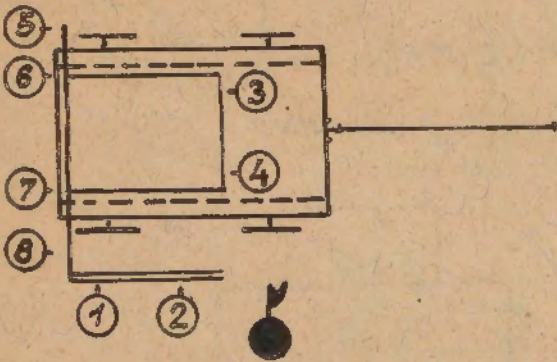
19.sz. ábra.

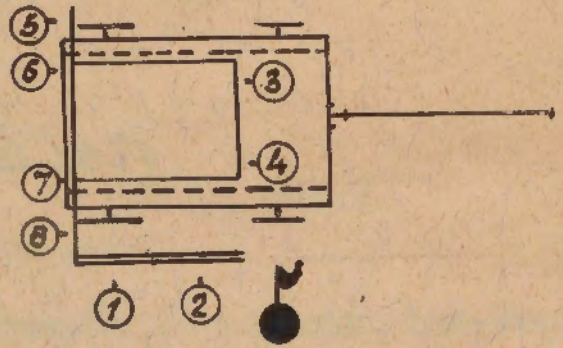
20.sz. ábra.

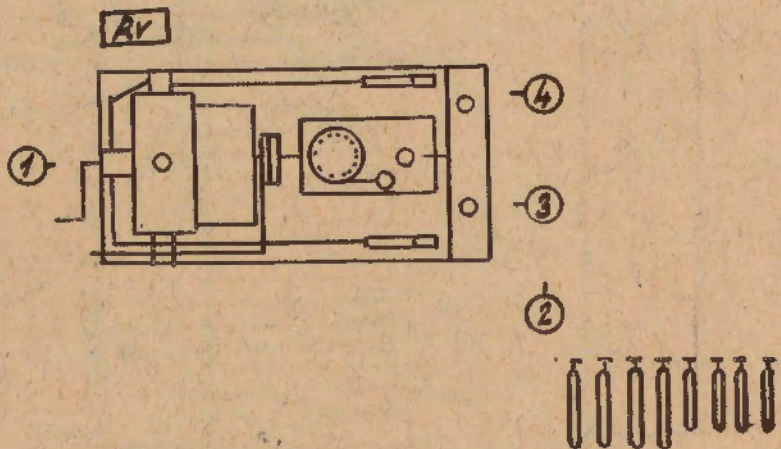
21sz. ábra

22 sz. ábra.

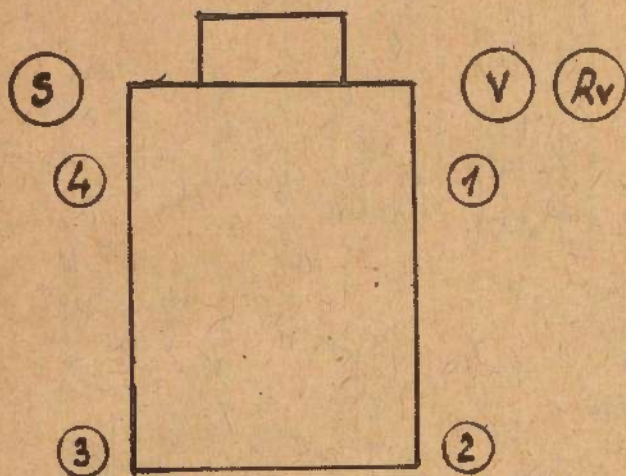

23.sz. ábra.

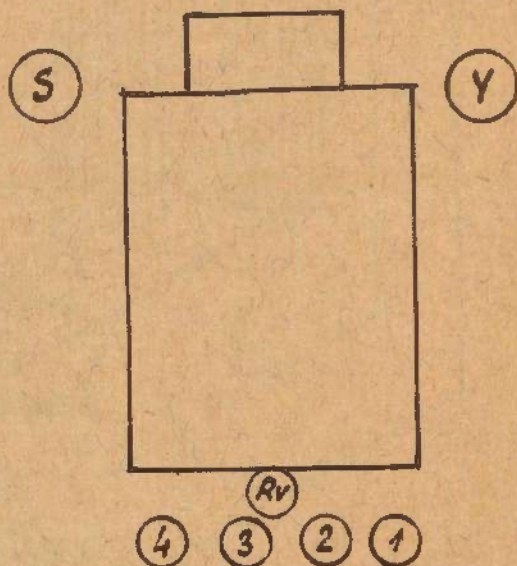

24sz. ábra.

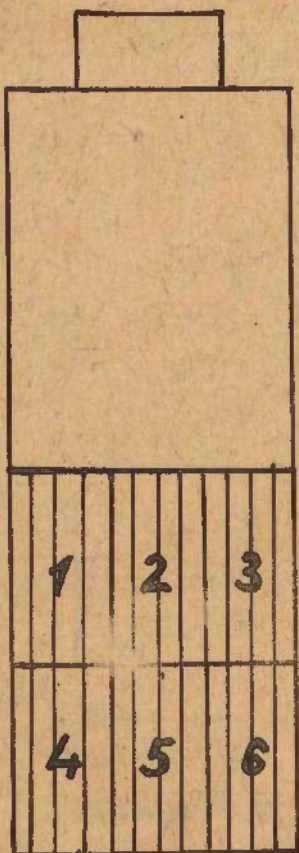
25/1 ábra

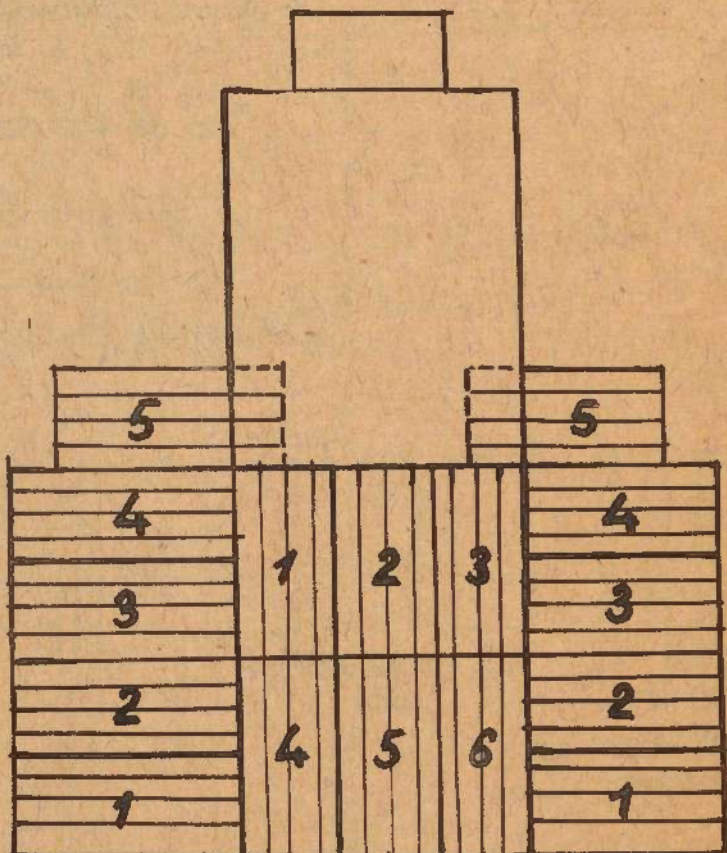
25/2 ábra

25/3 ábra

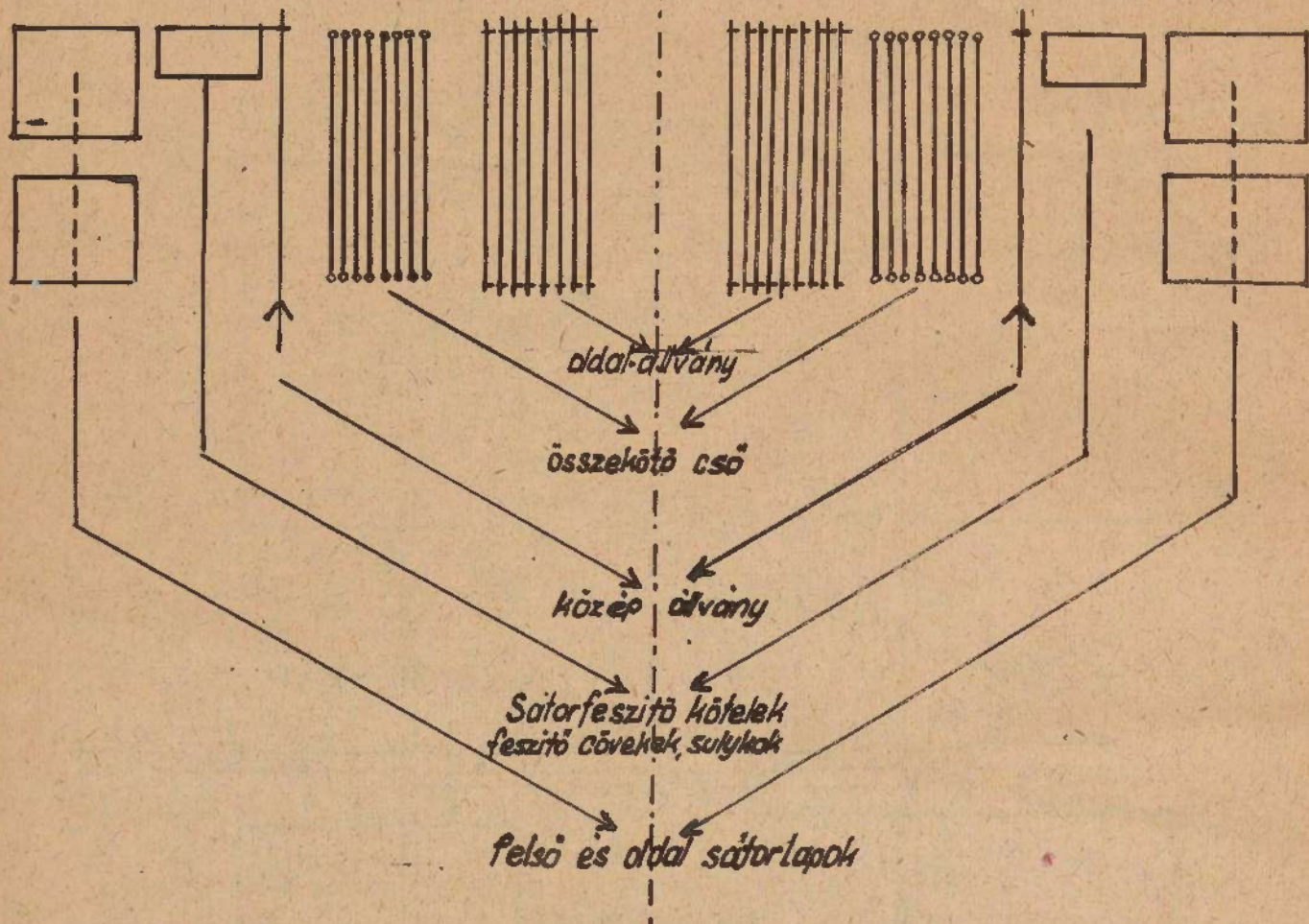

25/4 ábra

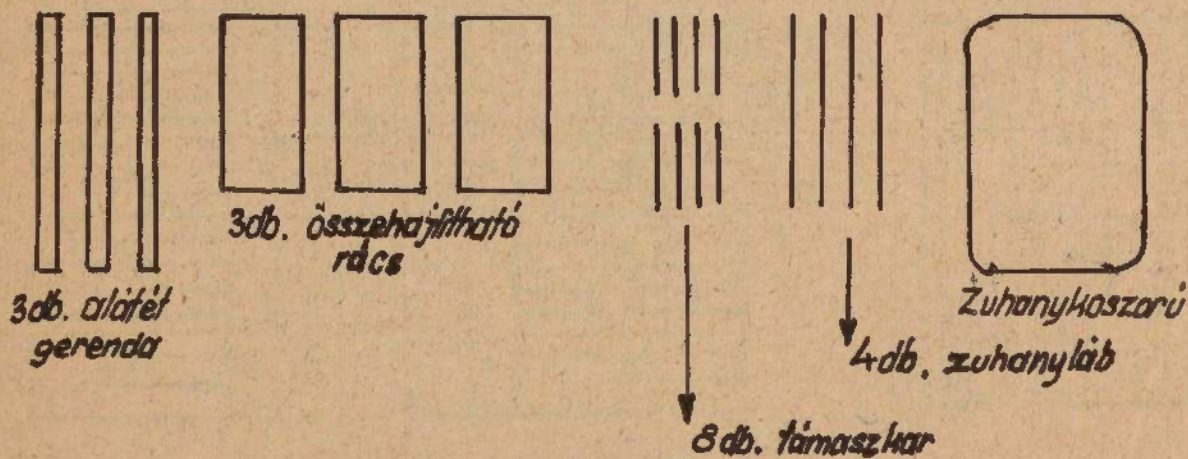

25.sz. ábra.

Sátorfelszerelés

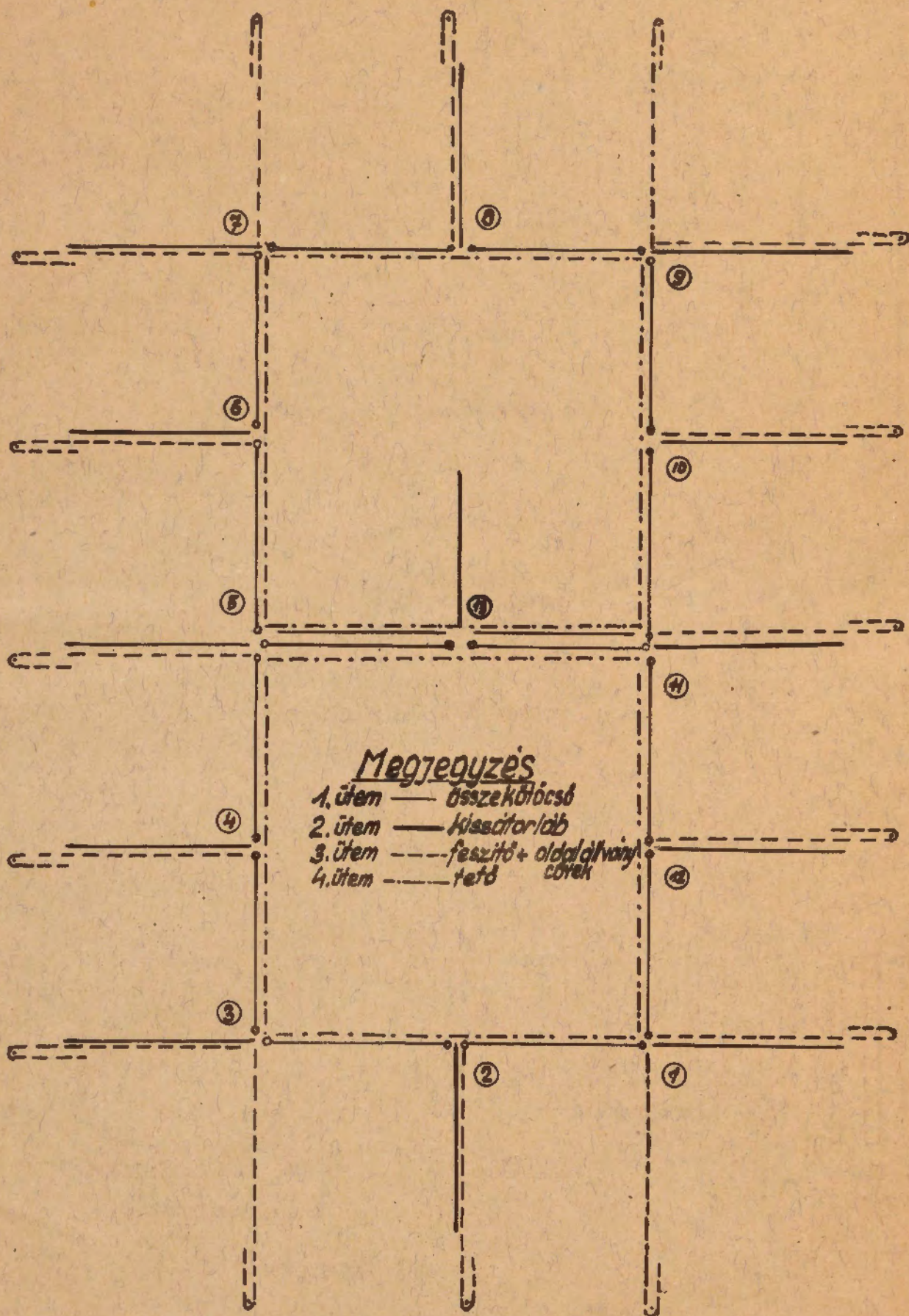

Zuhanyfelszerelés

26.sz. ábra.

27.sz. ábra.

